

– Dębica - Wolica vic. (EA24), oddz. 33f, 15 I 2011 – 1 osobnik (martwy) wewnątrz szczeliny powstałych po uderzeniu pioruna i rozszczeniu pnia buka – *Fagus sylvatica* L. (stan taki utrzymywał się przez 2 lata). Lity drzewostan bukowy w wieku 100 lat. Około 50 m³/ha 3-letniej leżaniny bukowej w miejscach niedostępnych (osuwiska). Przypuszczać można, że utrzymaniu populacji zgniotka sprzyja tutaj obecność większej ilości posuszu i leżaniny, a realizowane jednocześnie użytkowanie gospodarcze drzewostanu (cięcia trzebieżowe i cięcia rębne), ma na ten gatunek mniejszy wpływ.

Wszystkie miejsca obserwacji znajdują się na terenie jednego leśnictwa i położone są na powierzchni około 300 ha, natomiast miejsce stwierdzenia martwego osobnika (oddz. 33f) oddalone jest od pozostałych miejsc obserwacji o około 3 km, co może wskazywać, że obszar zajmowany przez populację omawianego gatunku jest stosunkowo duży. Według typologii leśnej cały obszar, na którym obserwowano *Cucujus cinnaberinus* to Las wyżynny świeży. Fitosocjologicznie określany jest on jako żyzna buczyna karpacza *Dentario glandulosae-Fagetum*. O wartości przyrodniczej opisywanego terenu świadczy dodatkowo fakt występowania tu dwóch innych, prawnie chronionych gatunków owadów: motyla, krasopani hery – *Callimorpha quadripunctaria* (PODA, 1761) i chrząszcza, biegacza urozmaiconego – *Carabus variolosus* (FABRICIUS, 1787).

Dziękuję koleżce Lechowi BUCHHOLZOWI za zainspirowanie mnie do napisania tej notatki i cenne wskazówki.

Andrzej TRZECIAK, Dębica

563. Nowe stanowisko *Choleva (Cholevopsis) paskoviensis* REITTER, 1913 (Leiodidae: Cholevinae) w Polsce

New locality of *Choleva (Cholevopsis) paskoviensis* REITTER, 1913 (Leiodidae: Cholevinae) in Poland

KEY WORDS: Coleoptera, Cholevinae, Leiodidae, *Choleva paskoviensis*, faunistic records, Biedrusko, Poland.

Dane o biologii i rozmieszczeniu krajowych chrząszczy z podrodziny Cholevinae są nadal bardzo fragmentaryczne. Wynika to z ukrytego trybu życia, jaki prowadzą jej przedstawiciele, sezonowości pojawów oraz konieczności stosowania specyficznych metod odłowu (głównie z zastosowaniem przynęty). Aktualne dane o biologii i rozmieszczeniu Cholevinae zawarte są w szeregu publikacji, przy czym tylko nieliczne z nich poświęcone są wyłącznie omawianej podrodzinie (np. KONWERSKI, SIENKIEWICZ 2005: [W:] Protection of Coleoptera in the Baltic Sea Region: 129-136; SIENKIEWICZ, KONWERSKI 2005: [W:] Protection of Coleoptera in the Baltic Sea Region: 57-63; JAŁOSZYŃSKI i in. 2006: Wiad. entomol., 25: 61-62; JAŁOSZYŃSKI i in. 2008: Wiad. entomol., 27: 69-76).

Choleva paskoviensis REITTER, 1913 to gatunek znany z Palearktyki Zachodniej – występuje w 17 krajach europejskich oraz w azjatyckiej części Turcji (PERREAU 2004: [W:] LÖBL, SMETANA (red.): Catalogue of Palaearctic Coleoptera, 2: 133-203). W Polsce jest to chrząszcz rzadko i sporadycznie spotykany, znany zaledwie z 5 krain: Niziny Mazowieckiej, Śląska Dolnego, Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej, Sudetów Zachodnich oraz Beskidu Wschodniego, przy czym większość danych ma charakter historyczny, a najnowsze pochodzą sprzed kilkudziesięciu lat (BURAKOWSKI i in. 1973: Kat. Fauny Pol., XXIII, 5: 151).

562. Występowanie *Cucujus cinnaberinus* (SCOPOLI, 1763) (Coleoptera: Cucujidae) w okolicach Dębicy

Occurrence of *Cucujus cinnaberinus* (SCOPOLI, 1763) (Coleoptera: Cucujidae) in vicinity of Dębica

KEY WORDS: Coleoptera, Cucujidae, *Cucujus cinnaberinus*, records, Dębica, Poland.

Cucujus cinnaberinus (SCOPOLI) objęty jest w Polsce ścisłą ochroną gatunkową, umieszczony na polskiej „czerwonej liście zwierząt” (PAWŁOWSKI i in. 2002: [W:] GŁOWACIŃSKI Z. (red.): Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce. Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków: 88-110) ze statutem gatunku niższego ryzyka – LC, a ponadto objęty konwencją Berneńską i Dyrektywą Habitatową UE jako gatunek chroniony oraz wymagający tworzenia obszarów chronionych (KUBISZ D. 2004: [W:] ADAMSKI P. i in. (red.): Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny, T. 6. Ministerstwo Środowiska, Warszawa: 88-90).

W ostatnich latach, w wyniku zintensyfikowanych badań związanych z monitoringiem gatunków i siedlisk przyrodniczych (program Natura 2000), został stwierdzony i był licznie przeze mnie obserwowany na terenie Nadleśnictwa Dębica, Leśnictwa Wolica, w lesie położonym między wsią Stasiówka a miastem Dębica. Wszystkie miejsca obserwacji *C. cinnaberinus* położone są w granicach Obszaru Natura 2000 „Las nad Braciejową” PLH180023.

Obserwacje *C. cinnaberinus* z krótką charakterystyką biotopu:

- Stasiówka vic. (UTM: EA34), oddz. 25a, XII 2006 – liczne osobniki (kilkanaście ex. !) pod korą ściętego martwego wiązu – *Ulmus montana* WITH. (pień o długości około 10 m i średnicy około 45 cm) – imagines głównie w strefie pniaka i pnia na długości około 2 m. Drzewostan bukowy w wieku około 100 lat z pojedynczą domieszką dębu szypułkowego, brzozy brodawkowatej i wiązu górskiego; oddz. 19a, 5 IX 2009 – liczne osobniki pod korą posuszu dębowego (*Quercus sessilis* EHRH.) w bukowym drzewostanie trzebieżowym (około 90 lat) z domieszką dębu szypułkowego, brzozy brodawkowatej i grabu. Drzewo o pierśnicy 50 cm, zlokalizowane w pasie drogowym, w miejscu umiarkowanie nasłonecznionym. Zasobność w posusz w tym wydzieleniu oscyluje w okolicach 25 m³/ha.
- Dębica - Gawrzyłowa vic. (EA34), oddz. 26a, 16 XII 2006 – licznie obserwowany pod korą stojącego posuszu wiązowego (*Ulmus montana*). Drzewostan jaworowo-bukowy w wieku około 45 lat z pojedynczą domieszką wiązu o pierśnicy od 15 do 25 cm. Szacunkowa miąższość posuszu (w różnym stadium rozkładu – od posuszu bez zgnilizny do leżaniny ze zgnilizną miękką) wynosi w tym wydzieleniu około 25 m³/ha. Posusz tworzony jest głównie przez gatunki domieszkowe.
- Gumniska vic. (EA34), oddz. 38a, 16 II 2007 – 3 osobniki (imagines) pod korą pniaka brzoźowego (*Betula pendula* ROTH.) o wysokości 1,5 m przy składnicy przejściowej wewnątrz drzewostanu bukowego w miejscu mocno nasłonecznionym, drzewo ścięte 1,5 roku wcześniej. Zasobność posuszu w tym wydzieleniu oscyluje w okolicach 25 m³/ha, posusz i leżanina (w różnych stadiach rozkładu) zgromadzone są głównie w miejscach niedostępnych (jary, potoki).
- Dębica - Wola vic. (EA34), oddz. 17c, 7 IX 2009 – 1 osobnik (imago) na zrębie w około 120 letnim drzewostanie modrzewiowym, wygrzewający się w słońcu. Generalnie brak posuszu za wyjątkiem pojedynczych drzew (grab) w drugim piętrze drzewostanu, około 5 m³/ha leżaniny modrzewiowej ze złomów i wywrotów.

zany z Pobrzeża Bałtyku, Puszczy Białowieskiej, Dolnego Śląska, Wzgórz Trzebnickich i Beskidu Wschodniego; znanych jest też szereg starszych doniesień, ogólnikowo wskazujących na występowanie *B. bipunctatus* na Pomorzu, w Prusach, na Śląsku, w Galicji i w Hrabstwie Kłodzkim (BURAKOWSKI i in. 1986: *ibid.*). Niedawno odnaleziony został również w Biebrzańskim Parku Narodowym na terenie Pojezierza Mazurskiego (GUTOWSKI i in. 2006: *Leśne Pr. Bad.*, 4: 101-144; GUTOWSKI i in. 2006: [W:] FALENCKA-JABŁOŃSKA, GRYGORUK (red.): 85 lat ochrony obszaru Grzęd w dolinie Biebrzy. Biebrzański Park Narodowy, Osowiec Twierdza: 62-74). Autorzy cytowanych prac zaliczają ten gatunek do reliktów puszczańskich, definiowanych jako taksony pozostające w ścisłym związku z lasami z dużym udziałem dojrzałych, starzejących się i obumierających drzewostanów, w których naturalne procesy przebiegają w sposób niezaburzony. Relikty takie, związane są ze starymi lub grubymi drzewami, mają unikać środowisk przekształconych przez człowieka.

W toku prac faunistycznych na terenach kserotermicznych Polski północno-zachodniej napotkano *B. bipunctatus* w środowisku odbiegającym znacznie od typowych miejsc jego występowania opisywanych w literaturze. Jest to jednocześnie pierwsze stwierdzenie tego gatunku z Pojezierza Pomorskiego:

– rezerwat „Pamięcin” ad Górzycy (UTM: VU71), 5 XI 2010 – 4 exx. pod korą stojącego, obumierającego dębu, leg. P. JAŁOSZYŃSKI et P. SIENKIEWICZ (coll. P. JAŁOSZYŃSKI).

Drzewo, pod korą którego znaleziono chrząszcze, miało ok. 20 cm pierśnicy. Dąb ten znajdował się w niewielkim pasie zadrzewień otaczającym zagłębienie terenu z murawami kserotermicznymi, a składającym się z sosen, głogów i brzoź, przechodzących w zarośla tarniny z domieszką wiązu polnego. Murawy z roślinnością stepową stanowią właściwy obiekt ochrony rezerwatowej (około 3 ha), a cały obiekt ma powierzchnię zaledwie 11,80 ha i otoczony jest polami uprawnymi. Omawianemu gatunkowi towarzyszyły licznie larwy chrząszczy: *Schizotus pectinicornis* (L.) (Pyrochroidae) i *Uleiota planata* (L.) (Silvanidae) oraz imagines *Litargus connexus* (GEOFFROY) (Mycetophagidae). We wspomnianych zadrzewieniach brak jakichkolwiek starszych drzew.

Dotychczasowa strategia ochrony czynnej tego rezerwatu polegała na powstrzymaniu sukcesji roślinności krzewiastej i leśnej, jako zagrażającej murawom kserotermicznym. Wobec stwierdzenia właśnie w otaczających te murawy zadrzewieniach gatunku chrząszcza tak rzadkiego i cennego przyrodniczo, ważne wydaje się zachowanie możliwie jak największej powierzchni drzewostanu otaczającego wąwozy „Pamięcina”. Chociaż rezerwat jest w dużym stopniu izolowany przez pola uprawne, a w pobliżu nie ma żadnych większych kompleksów leśnych, to niedaleko znajdują się niewielkie fragmenty łąk, dąbrów i łęgów z licznymi starymi drzewami. Takimi obiektami są np. znajdujący się w odległości ok. 700 m obszar chroniony „Owczary” oraz pas łągi zboczowego na krawędzi doliny Odry, odległy zaledwie o ok. 500 m. Również wyspy drzew i krzewów na okolicznych polach mogą potencjalnie stanowić pewnego rodzaju połączenie z bardziej odległymi zadrzewieniami i sprzyjać utrzymaniu się gatunków leśnych w raczej rolniczym krajobrazie województwa lubuskiego.

Dziękujemy Katarzynie BARAŃSKIEJ za informacje na temat rezerwatu i nieocenioną pomoc w trakcie prac faunistycznych.

Paweł JAŁOSZYŃSKI, Muz. Przyr. UW., Wrocław

Paweł SIENKIEWICZ, Kat. Ochr. Środ. Przyr. UP, Poznań

i zachodniej części kraju. Notowany był z nielicznych, rozproszonych stanowisk w zaledwie ośmiu krainach, a większość danych pochodzi z początków XX wieku (BURAKOWSKI i in. 1986: Kat. Fauny Pol., XXIII, 11: 1-243). Z terenu Pienin znana jest na podstawie wzmianki KUNTZEGO i NOSKIEWICZA (1938: Pr. Nauk. T. N. Lwów, II: 1-538), jednak autorzy ci nie podają żadnego konkretnego stanowiska tego gatunku, ani pracy, na której oparli swoje doniesienie. Ograniczają się oni jedynie do krótkiej charakterystyki preferencji siedliskowych. Z obszaru Beskidu Zachodniego gatunek ten był ogólnikowo podawany przez KUNTZEGO i NOSKIEWICZA (1938: *ibid.*) z okolic Mszany Dolnej.

Poniżej prezentujemy pierwsze dobrze udokumentowane stanowiska *D. nigritarsis* z tych obszarów. Dziękujemy dr. Danielowi KUBISZOWI za potwierdzenie oznaczenia okazów.

- Pieniny: Pieniński Park Narodowy (PPN), Czorsztyn – Zamek (UTM: DV57), 1 VII 2008 – 2 exx., czerpakiem z murawy kserotermicznej, leg. et coll. P. et S. SZAFRANIEC, det. D. KUBISZ; PPN, Nowa Góra – stok południowy (DV57), 1 VII 2008 – 2 exx., czerpakiem z ciepłej łąki, leg. et coll. P. et S. SZAFRANIEC, det. D. KUBISZ; PPN, Grabczycha (DV57), 3 VII 2008 – 7 exx., czerpakiem z murawy kserotermicznej, leg. et coll. P. et S. SZAFRANIEC, det. D. KUBISZ.
- Beskid Zachodni: Góra Wdźzar ad Czorsztyn (DV57), 2 VII 2008 – 2 exx., w czerpak na murawie kserotermicznej na południowych stokach wzniesienia, leg. et coll. P. et S. SZAFRANIEC, det. D. KUBISZ

Larwy *D. nigritarsis* są, jak u większości przedstawicieli rodziny, drapieżne, żerują pod korą różnych drzew polując na larwy innych owadów. Postacie dorosłe można spotkać najczęściej na kwiatkach roślin zielnych na nasłonecznionych stanowiskach lub ciepłych okrajkach lasów. Na Podolu gatunek ten najczęściej znajdowany był na roślinności porastającej ściany jarów oraz suchych zboczach o skąpej roślinności (KUNTZE, NOSKIEWICZ 1938: *ibid.*). Na podstawie tych informacji można stwierdzić, że największym zagrożeniem dla tego gatunku jest zarastanie muraw i ciepłych zbiorowisk okrajkowych, które to procesy są coraz częściej obserwowane. Jako przyczyny wymienia się zwykle zmianę sposobu użytkowania tego rodzaju terenów oraz rezygnację z wypasu na nich zwierząt.

Miłosz A. MAZUR, Kat. Biosystemat. UO, Opole
Stanisław SZAFRANIEC, Babiogórski PN, Zawoja
Paweł SZAFRANIEC, Skawica

561. *Bothrideres bipunctatus* (GMELIN, 1790), relikw lasów pierwotnych, w rezerwacie kserotermicznym „Pamięcin” (Coleoptera: Bothrideridae)

Bothrideres bipunctatus (GMELIN, 1790), a primeval forest relic, in the xerothermous natural reserve „Pamięcin” (Coleoptera: Bothrideridae)

KEY WORDS: Bothrideridae, *Bothrideres*, new record, NW Poland.

Bothrideres bipunctatus (GMELIN, 1790) [= *contractus* (FABRICIUS)] to gatunek eurosyberyjski, w Europie środkowej uważany dotychczas za relikw lasów pierwotnych (BURAKOWSKI i in. 1986: Kat. Fauny Pol., XXIII, 13: 1-278). Jest to bardzo rzadki chrząszcz, związany przede wszystkim ze starymi drzewami liściastymi, rzadziej iglastymi. W Polsce został wyka-

Limnius volckmari (PANZ.) podano dotąd z 13 krain – od Pobrzeża Bałtyku przez pojezierza, wyżyny, kotliny podgórskie, aż po góry. Wraz z Wyżyną Lubelską jest już ich 14. Potwierdza to opinię WIEŻŁAKA (1986: Klucze oznacz. Owad. Pol., XIX, 48–49: 1-76), że ten gatunek występuje w całym kraju. Wykazanie go z pozostałych 11 krain to zapewne kwestia czasu. Jednak czy jest też pospolity, jak uważa WIEŻŁAK (1986: *ibid.*)? W ostatnich dwóch dekadach opublikowano o nim mało prac – mniej niż 10. Czy to skutek wciąż odczuwalnego deficytu badań, choć zainteresowanie Elmidae i tak rośnie? Wymagania środowiskowe raczej nie stoją na przeszkodzie częstotliwości występowania *L. volckmari* (PANZ.): zasiedla on szerokie spektrum cieków (od epirhirtalu do epipotamalu), w górach dochodzi do ok. 1100 m n.p.m., toleruje wyższe temperatury wody niż niektóre gatunki pokrewne (JÄCH i in. 2005: [W:] ZULKA (red.): Rote Listen gefährdeter Tiere Österreichs. Part 1. Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wirtschaft, Wien: 211-284). Jest też odporniejszy na zanieczyszczenia, przynajmniej na niektóre ich rodzaje (MARTEN 2004: Landesanstalt für Umweltschutz Baden-Württemberg. Karlsruhe. 45 ss.). Wskazują na to też dane z Ciemięgi – należącej do wód klasy zaledwie III, o czym decydują warunki tlenowe i temperatura wody (http://www.wios.lublin.pl/tiki-download_file.php?fileId=1606). Korzystny dla *L. volckmari* (PANZ.) jest też znaczący udział podmokłości w dolinie cieków (FELD 2005 [mnsr.]: Assessing hydromorphological degradation of sand-bottom lowland rivers using benthic macroinvertebrates. Pr. dokt. Univ. Duisburg-Essen. 142 ss.), co rzeki polskie cechuje częściej, niż np. rzeki w Europie Zachodniej. Tak więc potencjalnych siedlisk jest w Polsce bardzo dużo.

Jeśli WIEŻŁAK (1986: *ibid.*) miał rację, to skąpe dane na temat *L. volckmari* (PANZ.) ukazują, jak duże są luki w wiedzy o rozmieszczeniu geograficznym Elmidae w Polsce. Za duże, by było możliwe ich szybkie wypełnienie przez kilku badaczy interesujących się tą rodziną. Z tego powodu warto nawiązać systemową współpracę z inspektoratami ochrony środowiska. Monitorują one ponad 1000 odcinków rzek, pobierając z nich m.in. próby bentosowe. Warto także pozyskiwać materiał od osób używających pułapki świetlne: łowi się w niej nawet tak cenne i rzadkie gatunki, jak *Potamophilus acuminatus* (FABRICIUS, 1792) i *Macronychus quadrituberculatus* PH. MÜLLER, 1806 (BUCZYŃSKI, PAŁKA 2003: Wiad. entomol., 22: 245-246; JASKUŁA i in. 2005: Lauterbornia, 55: 35-41). Takie dane pozwalają też na odpowiednie ukierunkowanie poszukiwań miejsc rozrodu tych gatunków.

Paweł BUCZYŃSKI, Zakł. Zool., Inst. Biol. UMCS, Lublin
Edyta BUCZYŃSKA, Kat. Zoologii UP, Lublin

560. Potwierdzenie występowania *Danacea nigritarsis* (KÜSTER, 1850) (Coleoptera: Melyridae) w Pieninach i Beskidzie Zachodnim

Confirmation of occurrence of *Danacea nigritarsis* (KÜSTER, 1850) (Coleoptera: Melyridae) in the Pieniny and the Western Beskidy Mts.

KEY WORDS: Coleoptera, Melyridae, *Danacea nigritarsis*, faunistic data, Pieniny Mts., Western Beskidy Mts., S Poland.

Danacea nigritarsis (KÜSTER, 1850) to gatunek występujący w przeważającej części Europy i na Kaukazie (KOLIBÁČ i in. 2005: Beetles of the superfamily Cleroidea in the Czech and Slovak Republics. Clarion Production, Praha. 186 ss.). W Polsce znany jest z południowej

wodu na terenie Nadleśnictwa Bircza należy podjąć odpowiednie kroki w celu zachowania w nie pogorszonej formie, czy wręcz poprawienia stanu ochrony populacji tego priorytetowego dla Unii Europejskiej gatunku.

Na podstawie współczesnej wiedzy na temat ekologii i biologii *Rh. sulcatus*, jedyną skuteczną metodą jego ochrony może być zatrzymanie zmian będących głównie efektem prowadzonej gospodarki leśnej i objęcie miejsc występowania tego gatunku ochroną rezerwatową z zastosowaniem ochrony biernej chroniącej naturalne procesy przyrodnicze zachodzące w lesie – niezbędne m.in. dla zapewnienia nieprzerwanego napływu odpowiedniej ilości mikrośrodków wymaganych dla rozwoju zagłębka bruzdkowanego. Należy przy tym również mieć na uwadze, że *Rh. sulcatus* jest gatunkiem tzw. „parasolowym”, a ochrona miejsc jego występowania skutkuje (o czym już wcześniej wspomniano) ochroną szeregu innych, równie cennych przyrodniczo, ginących i zagrożonych organizmów i układów ekologicznych.

Lech BUCHHOLZ, Świętokrzyski PN, Bodzentyn
 Karol KOMOSIŃSKI, Kat. Zoologii UWM, Olsztyn
 Andrzej MELKE, Kalisz
 Radosław MICHAŁSKI, Radosław SZYMCZUK, Łukasz KOBĄ,
 Fundacja Dziedzictwo Przyrodnicze, Warszawa
 Paweł SIENKIEWICZ, Kat. Entomol. i Ochr. Środowiska UP, Poznań

559. Pierwsze stwierdzenie *Limnius volckmari* (PANZER, 1793) (Coleoptera: Elmidae) na Wyżynie Lubelskiej

First record of *Limnius volckmari* (PANZER, 1793) (Coleoptera: Elmidae) in the Lubelska Upland

KEY WORDS: Coleoptera, Elmidae, *Limnius volckmari*, new record, Lubelska Upland region, Poland.

Elmidae to niewielka rodzina chrząszczy związanych z wodami bieżącymi, w Polsce reprezentowana przez 18 gatunków. Ich rozmieszczenie jest poznane nierównomiernie. Wiele danych dotyczy gór i pogórzy, do których ograniczone jest występowanie części gatunków i gdzie są one szczególnie istotnym elementem bentosu potoków i rzek. Dane z innych krain są fragmentaryczne i nieraz brak nawet stwierdzeń gatunków pospolitych. Jest to niekorzystne – nie wiadomo, czy dany gatunek nie występuje czy tylko brak danych? A informacja o braku gatunku lub jego regresie to ważna wskazówka o jakości i stanie zachowania wód bieżących.

Do Elmidae poznanych częściowo pod względem rozmieszczenia, należy też *Limnius volckmari* (PANZ.). Jego występowanie stwierdziliśmy podczas badań bentosu małych rzek okolic Lublina:

– Ciecierzyn (UTM: FB18), rzeka Ciemięga (koło mostu), 12 VIII 2010 – 1 ex. z konaru zanurzonego w wodzie, wśród *Berula erecta* (HUDS.) COVILLE i liści podwodnych *Sagittaria sagittifolia* L. Teren otwarty, odcinek uregulowany, o szerokości ok. 6 m, brzeg stromy. Prąd średnio szybki, woda mętna (zawiesina lessowa), dno muliste. Leg. E. BUCZYŃSKA, det. et coll. P. BUCZYŃSKI.

- Arłamów vic. (UTM: FV19), kompleks leśny między miejscowościami Arłamów i Makowa, m.in. góra Turnica, góra Suchy Obycz, zbocza doliny potoków Turnica i Kamionka („Niemiecka Dolina”): oddz. 111c/113b (na granicy wydzieleń), 13 VI 2010 – 1 ex. (szczątki), obs. K. KOMOSIŃSKI; oddz. 131a, 13 VI 2010 – 3 ex., obs. K. KOMOSIŃSKI, 30 IV 2011 – 1 ex., obs. A. MELKE; oddz. 127d, 6 VIII 2011 – 1 ex., obs. R. SZYMCZUK; oddz. 133a, 8 VIII 2011 – 1 ex. (szczątki), obs. R. SZYMCZUK; oddz. 130a, 8 VIII 2011 – 1 ex., obs. R. SZYMCZUK; oddz. 138b, 22 VIII 2011 – 1 ex., obs. R. SZYMCZUK; oddz. 133b, 24 VIII 2011 – 1 ex., obs. R. SZYMCZUK; oddz. 132b, 27 VIII 2011 – 1 ex., obs. R. SZYMCZUK; oddz. 132a, 27 VIII 2011 – 1 ex., obs. R. SZYMCZUK; oddz. 126b, 29 VII 2011 – 1 ex. (szczątki), obs. R. SZYMCZUK; oddz. 125f, 30 VIII 2011 – 1 ex., obs. R. SZYMCZUK; oddz. 170c, 1 IX 2011 – 1 ex. (szczątki), obs. R. SZYMCZUK; oddz. 126h, 2 IX 2011 – 1 ex. (szczątki), obs. R. SZYMCZUK; oddz. 131c, 3 IX 2011 – 1 ex., obs. R. SZYMCZUK; oddz. 132c, 5 IX 2011 – 1 ex. (szczątki), obs. R. SZYMCZUK; oddz. 130b, 7 IX 2011 – 1 ex., obs. R. SZYMCZUK; oddz. 129c, 7 IX 2011 – 1 ex., obs. R. SZYMCZUK; oddz. 166b, 9 IX 2011 – 1 ex., obs. R. SZYMCZUK; oddz. 169a, 14 IX 2011 – 1 ex., obs. R. SZYMCZUK; oddz. 180a, 21 IX 2011 – 1 ex., obs. R. SZYMCZUK; oddz. 179c, 22 IX 2011 – 3 ex., obs. R. SZYMCZUK; oddz. 177d, 2 X 2011 – 1 ex. (szczątki), obs. R. SZYMCZUK.
- Leszczyny vic. (FV29), część wschodnia kompleksu leśnego między miejscowościami Arłamów i Makowa, m.in. zbocza doliny potoku Sopotnik: oddz. 129b, 29 VII 2011 – 1 ex., obs. R. SZYMCZUK; oddz. 140b, 3 X 2011 – 1 ex. (szczątki), obs. R. SZYMCZUK; oddz. 140a/140 b (na granicy wydzieleń), 5 X 2011 – 1 ex. (szczątki), obs. R. SZYMCZUK.
- Wojtkówka vic. (FV19), kompleks leśny na północny-wschód od doliny rzeki Wiar, m.in. góra Na Opalonym i uroczysko „Lasy Jureczkowskie”: oddz. 73a, 7 XI 2010 – 1 ex. (szczątki), obs. K. KOMOSIŃSKI; oddz. 129a, 23 VI 2011 – 2 ex., obs. R. RUTA et P. SIENKIEWICZ; oddz. 123a, 26 VII 2011 – 1 ex., obs. R. SZYMCZUK et T. OLBRYCHT; oddz. 174a, 17 IX 2011 – 1 ex. (szczątki), obs. Ł. KOBĄ.
- Grąziowa vic. (FV19), kompleks leśny w widłach dolin rzeki Wiar i potoku Jamninka: oddz. 74h, 23 VI 2011 – 1 ex., obs. K. KOMOSIŃSKI; oddz. 39 l, 26 VI 2011 – 1 ex., obs. K. KOMOSIŃSKI.
- Jureczkowa vic. (FV18), kompleks leśny między miejscowościami Jureczkowa Górna i Kwaszenina – „Las Karaszyn” (część środkowa i zachodnia): oddz. 186d, 5 IX 2011 – 1 ex. (szczątki), obs. Ł. KOBĄ; oddz. 193b, 1 V 2010 – 1 ex., obs. A. MELKE; oddz. 193c, 6 XI 2010 – 1 ex. (szczątki), obs. K. KOMOSIŃSKI; oddz. 197b, 27 VI 2011 – 3 ex., obs. K. KOMOSIŃSKI; oddz. 191b/190dx (na granicy wydzieleń), 3 IX 2011 – 1 ex. (szczątki), obs. Ł. KOBĄ; oddz. 187 l, 7 IX 2011 – 1 ex. (szczątki), obs. Ł. KOBĄ; oddz. 189a, 8 IX 2011 – 1 ex., obs. Ł. KOBĄ; oddz. 186c/187m/188a (na granicy wydzieleń), 9 IX 2011 – 1 ex. (szczątki), obs. Ł. KOBĄ.
- Kwaszenina vic. (FV28), północno-wschodnia część kompleksu leśnego „Las Karaszyn”: oddz. 186d, 23 VI 2011 – 2 ex., obs. R. RUTA et P. SIENKIEWICZ; oddz. 184n, 2 IX 2011 – 3 ex., obs. Ł. KOBĄ.

Częstotliwość obserwacji i liczba miejsc, w których obserwowano występowanie *Rh. sulcatus* pozwala stwierdzić, że lasy Nadleśnictwa Bircza (obrębów leśnych Nowe Sady i Wojtkowa) są jednym z nielicznych w Polsce obszarów gdzie utrzymuje się bardzo silna populacja omawianego gatunku. Jej aktualna kondycja i perspektywy utrzymania się przy zastosowaniu właściwego sposobu ochrony są z pewnością porównywalne z kondycją i perspektywami populacji występujących w Świętokrzyskim i Roztoczańskim Parku Narodowym. Z tego po-

KRÓTKIE DONIESIENIA**SHORT COMMUNICATIONS****558. Nowe dane o występowaniu *Rhysodes sulcatus* (FABR.) (Coleoptera: Rhysodidae) na terenie Nadleśnictwa Bircza w południowo-wschodniej Polsce**

New data on the occurrence of the *Rhysodes sulcatus* (FABR.) (Coleoptera: Rhysodidae) on the Bircza forest inspectorate (SE Poland)

KEY WORDS: Coleoptera, Rhysodidae, *Rhysodes sulcatus*, records, Bircza forest inspectorate, SE Poland.

Zagłębek bruzdowany – *Rhysodes sulcatus* (FABRICIUS, 1787) jest jednym z rzadziej spotykanych w Polsce gatunków zaliczanych do reliktyw lasów pierwotnych. Każde współczesne odkrycie stanowisk tego chrząszcza jest istotne dla jego ochrony a także ochrony przedstawicieli szeregu innych grup organizmów związanych z pozostałościami lasów naturalnych. Z tego względu jest on również gatunkiem objętym w Unii Europejskiej ochroną prawną i wprowadzonym do załączników (II i IV) dyrektywy siedliskowej UE. Wyjątkowa wrażliwość *Rhysodes sulcatus* na zmiany w środowisku leśnym spowodowała, że gatunek ten, niegdyś zasiedlający całą Centralną Europę, wyginął w wielu krajach (SIENKIEWICZ P. 2004: [W:] GŁOWACIŃSKI Z., NOWACKI J. (red.): Polska czerwona księga zwierząt – Bezkręgowce. Instytut Ochrony Przyrody PAN Kraków – AR im A. Cieszkowskiego Poznań: 91-92; KUBISZ D. 2004: [W:] ADAMSKI P. i in. (red.): Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny, T. 6. Ministerstwo Środowiska, Warszawa: 127-129).

W trakcie badań prowadzonych w południowo-wschodniej Polsce odkryto liczne miejsca występowania *Rh. sulcatus* na terenie Nadleśnictwa Bircza. Wcześniej z obszaru tego i jego okolic znany był on tylko na podstawie obserwacji TRELLI (1926: Pol. Pismo ent., 5: 68-73; 1938: Ochr. Przynr., 17: 203-209; 1939: Pol. Pismo ent., 16-17: 59-86), który podaje go z okolic wsi Brylińce, Cisowa i Kopyšno oraz z góry Turnicy. Informacje te w późniejszych latach nie były jednak potwierdzane, stąd przypuszczano, że gatunek ten na Pogórzu Przemyskim wyginął. Poniżej podano wyniki współczesnych obserwacji nad występowaniem *Rh. sulcatus* na terenie Nadleśnictwa Bircza w Obrębach leśnych Nowe Sady i Wojtkowa. Zdecydowaną większość osobników obserwowano pod korą i w próchnie martwych, stojących i powalonych jodeł (*Abies alba* MILL.); ponadto osobniki omawianego gatunku znajdowano także w rozkładających się bukach (*Fagus sylvatica* L.).

i przedstawienia tej propozycji do Międzynarodowej Komisji Nazewnictwa Zoologicznego. Zaprezentowano tu też w bardzo zwięzły sposób historię (zwłaszcza najnowszą) prac nad systemem klasyfikacji mszyc i co ważne, porównanie dwóch ostatnio najczęściej akceptowanych (tab. P-1). W rozdziale czwartym (Register of family-group taxa of Aphidoidea) omówiono i wyjaśniono zawiłości nomenklatury taksonów ponadrodzajowych Aphidoidea określanych jako „family-group” a obejmujących, taksony od podplemienia do nadrodziny („Międzynarodowy Kodeks Nomenklatury Zoologicznej”, art. 29.2). Prawdliwość lub odrzucenie „dostępnych” nazw taksonów, ich autorów oraz dat opublikowania udokumentowano posługując się odpowiednimi cytatami lub numerami artykułów „Kodeksu”. Łącznie zamieszczono wykaz 120 prawidłowych rdzeni nazw (wraz z autorami, datami i „miejscem” opublikowania) dla taksonów ponadrodzajowych – w tym 50 prawidłowych i przyjętych (70 to nazwy prawidłowe, lecz uznane za młodsze synonimy). W następnym rozdziale (Register of genus-group taxa of Aphidoidea) skrupulatnie wyjaśniono wszystkie wątpliwości związane z prawidłową nomenklaturą mszyc (opierając się na poszczególnych artykułach „Kodeksu”), skupiając jednak całą uwagę na taksonach rangi rodzajowej (rodzaj, podrodzaj). Łącznie zamieszczono wykaz 1220 takich nazw (dodając przy każdej oprócz informacji, jak w przypadku „family-group”, także gatunek typowy oraz pozycję systematyczną) w tym: 773 przyjętych za prawidłowe, 338 uznanych za młodsze synonimy i 109 odrzuconych. Nowatorskim i atrakcyjnym dla całości publikacji jest rozdział „Etymology and gender of genus-group names”. Rozdział ten poświęcono na objaśnienie pochodzenia i wyjaśnienie znaczenia konkretnych nazw taksonów szczebla rodzajowego. Takie wyjaśnienia podano aż dla 1184 nazw spośród 1220 dostępnych. Dodatkowym atutem tego rozdziału jest zamieszczenie w nim cytatów w postaci artykułów z MKNZ dotyczących zasad tworzenia poprawnych nazw zoologicznych.

Ze względu na swój charakter, recenzowana pozycja wymagała od autorów sporego nakładu pracy i wnikliwości przy jej pisaniu; dodajmy tu – świetnym, zwięzłym, „naukowym” językiem. Zaletą jej jest przejrzysty układ i logiczny ciąg, „zilustrowany” równie czytelnymi rycinami i tabelami. Podstawową zaletą jest to, że uwzględniono w niej nie tylko taksony „mszyc współczesnych”, lecz również wymarłe. Sugerować to może, iż autorzy bardziej „preferują” układ systematyczny zaproponowany przez HEIE & WEGIEREK (tab. P-1) – uwzględniający wszelkie dane paleontologiczne, nie tylko dotyczące mszyc nadrodziny Aphidoidea. Co prawda można mieć wątpliwości co do pozycji systematycznej niektórych grup, np. „grupy *Mindarus*” (OSIADACZ, HAŁAJ, 2011: Problem pozycji systematycznej mszyc (Hemiptera: Aphidomorpha) z grupy *Mindarus*. [W:] TARNAWSKI D. (red.): Taksonomia – narzędzie w poznaniu bioróżnorodności naszej planety. Biologica Silesiae, Wrocław. 20 ss.), jednak nie to jest podstawowym przedmiotem prezentowanego opracowania. Jedyнным zauważonym mankamentem jest brak zamieszczenia w publikacji jednej z tabel (tab. F-3), pomimo jej anonsu na str. 34 (pierwszy wiersz od dołu), co jednak w niczym nie umniejsza całości pracy – bardzo dobrze „zilustrowanej” tabelami i wykresami.

Podsumowując – wydana pozycja jest ze wszech miar godna najwyższej uwagi, bowiem wyjaśnia wiele kwestii spornych w nazewnictwie taksonów rodzajowych i ponadrodzajowych mszyc z nadrodziny Aphidoidea. W tym zakresie może stanowić wiarygodne źródło informacji oraz podstawę do wszelkich prac o charakterze nie tylko systematycznym jak również faunistycznym. Ze względów na zaprezentowany „warsztat pracy”, może stanowić też wzorzec dla systematyków i taksonomów oraz zainteresować ogół zoologów.

Roman HAŁAJ, Ruda Śląska

Barbara OSIADACZ, Kat. Ent. i Ochr. Środ. UP, Poznań

STRESZCZENIE

W pracy przedstawiono pierwsze pewne stwierdzenie *A. puta* na terenie Polski: rezerwat „Bielinek” (UTM: VU46), 6 X 2009 – 1 ex., leg. R. WAŚALA et M. MACIĄG). We wstępie nawiązano do wątpliwych historycznych informacji przedstawionych przez ROMANISZYNA (1929). Gatunek preferujący otwarte i ciepłe stanowiska, postacie dorosłe spotykane są w dwóch, czasem trzech pokoleniach od kwietnia do października. Larwy żerują na różnych roślinach zielnych. W Europie znany z wielu krajów od Portugalii po Ukrainę.

REFERENCES

- BUSZKO J., NOWACKI J. 2000: The Lepidoptera of Poland. A Distributional Checklist. Pol. Entomol. Monographs., **1**: 1-178.
- FIBIGER M. 1990: Noctuidae Europaeae, Noctuinae I. Entomological Press, Soro. 208 ss.
- FIBIGER M., HACKER H. 2005: Systematic list of the Noctuoidea of Europe (Notodontidae, Nolidae, Arctidae, Lymantridae, Erebidae, Micronoctuidae and Noctuidae). Esperiana, Schwanfeld., **11**: 93 – 205.
- KOSTROWICKI A. S. 1959: Sówki – Noctuidae. Podrodziny Agrotinae, Melicleptriinae. Klucze oznacz. Owad. Pol., Warszawa, XXVIII, **25b**: 1-146.
- ROMANISZYN J., SCHILLE F. 1929: Fauna motyli Polski. I. Prace monogr. Kom. Fizjogr., **6**: 1-552.

RECENZJE – REVIEWS

NIETO NAFRÍA M.J. & FAVRET C. (eds.). 2011. Register of family-group and genus-group taxa of APHIDOIDEA = Registros de los taxones del nivel familia y del nivel género de APHIDOIDEA: (Hemiptera Sternorrhyncha). León (España / Spain), Universidad de León, Área Publicaciones. 465 ss.

Mszyce (Aphidomorpha) to jedna z ważniejszych grup pluskwiaków (Hemiptera, Sternorrhyncha) nie tylko z powodu znaczenia gospodarczego, ale również z punktu widzenia czysto ekologicznego. Dlatego, każde opracowanie systematyzujące wiedzę na temat tej grupy owadów jest niezwykle cenne. Redaktorami naukowymi prezentowanej pozycji są wybitni afidolodzy prof. dr Juan Manuel NIETO NAFRÍA oraz dr Colin FAVRET.

Wydana książka to ponad 460 stron tekstu wraz z 10 tabelami, 2 wykresami oraz 6 zdjęciami. Całość została podzielona na 6 rozdziałów napisanych w dwóch językach: angielskim i hiszpańskim. W rozdziale pierwszym (Authors) zostali przedstawieni współautorzy publikacji (S. AKIMOTO, S. BARBAGALLO, S. CHAKRABARTI, F. CORTES GABAUDAN, M. P. MIER DURANTE, G. L. MILLER, N. PÉREZ HIDALGO, G. QIAO, M. SANO, A. V. STEKOLSHCHIKOV, P. WEGIEREK). Rozdział drugi (Illustrations) to opis zamieszczonych w pracy zdjęć (autor Á. UMARAN). Trzeci rozdział (Preface) to krótki wstęp poświęcony historii tworzenia się naukowej grupy roboczej w celu „ujednoczenia” listy nazw taksonów ponadgatunkowych

Wingspan: 28–32 mm. A sexually dimorphic species, ground colour of forewing light brown or greyish brown (Fig.), female darker brown or blackish. The genitalia of both sexes are figured by KOSTROWICKI (1959) and FIBIGER (1990).

A xerophilous species found in open, dry and warm areas. The moths occur in two or three generations between April and October and are attracted to flowers, sugar and light. The early stages are described in HEATH & EMMET (1979). The larvae feed on various herbaceous plants, especially on *Rumex*, *Taraxacum*, *Polygonum* and *Lactuca* (FIBIGER 1990).

Mediterranean-Asiatic species occurs locally in many European countries, from Portugal, Spain, through France, United Kingdom, Belgium, Nederland, Denmark, Italy, Switzerland, Austria, Croatia, Bosnia and Herzegovina, Hungary, Slovakia, Romania, Greece, Bulgaria, to Ukraine, the subspecies *insula* is only found on the Isles of Scilly, England. Outside Europe, *A. puta* occurs in North Africa and Middle East (FIBIGER, 1990).

Fig. *Agrotis puta* collected in the “Bielinek” Reserve (UTM: VU46), 6 X 2009 – 1 ex., leg. R. WAŚALA et M. MACIAĞ.

Fot. *Agrotis puta* zebrana w rezerwacie „Bielinek” (UTM: VU46), 6 X 2009 – 1 ex., leg. R. WAŚALA et M. MACIAĞ.

Agrotis puta (HÜBNER, 1803) in Poland
(Lepidoptera: Noctuidae)

Agrotis puta (HÜBNER, 1803) w Polsce (Lepidoptera: Noctuidae)

Roman WAŚALA¹, Mirosław MACIĄG²

¹Department of Entomology and Environmental Protection, Poznan University of Life Sciences, Dąbrowskiego 159, 60-594 Poznań, Poland; e-mail: rwasala@up.poznan.pl

²General Directorate of State Forest, Forest Protection Unite Łopuchówko, Łopuchówko 1, 62-085 Murowana Goślina, Poland; e-mail: miroslaw.maciag@lasy.gov.pl

ABSTRACT: *Agrotis puta* (HÜBNER, 1803) was collected in the Bielinek Reserve. It is the first record from Poland.

KEY WORDS: Lepidoptera, Noctuidae, *Agrotis puta*, new record, Western Poland.

The genus *Agrotis* OCHSENHEIMER 1816 is distributed throughout all biogeographical regions. In the Palaearctic region it comprises 80 species (FIBIGER 1990), of which 38 are nowadays known to occur in Europe (FIBIGER & HACKER 2005). From among this group only 10 species have been reported from Poland. *A. puta* for the first time was recorded from Poland by Issak (ROMANISZYN 1929) from the vicinity of Modlin (UTM: DD70) near Warsaw, but it was excluded from recent checklist due to misidentification and mislabeling as well as information that was based on unreliable data which cannot have been proved by verified material (BUSZKO & NOWACKI 2000).

Material examined

A single specimen of *A. puta* was collected nearby the Odra river, in the Bielinek Nat. Res. (UTM: VU46), 6 X 2009, leg. R. WAŚALA et M. MACIĄG. The specimen was caught in a grasslands on the slopes of the dominant community forest-scrub – *Lithospermo-Quercetum subboreale*. The locality is well known nature reserve protecting one of the most interesting xerothermic habitats in Poland.

PIŚMIENNICTWO

- BENSE U. 1995: Longhorn Beetles. Illustrated key to the Cerambycidae and Vesperidae of Europe. Margraf Verlag, Weikersheim. 512 ss.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1990: Chrząszcze Coleoptera – Cerambycidae i Bruchidae. Kat. Fauny Pol., Warszawa, XXIII, **15**: 1-312.
- DANILEVSKY M. L., HUBWEBER L., LÖBL I., MORATI J., RAPUZZI P., SAMA G., SMETANA A. 2010: Genus *Poecilium* FAIRMAIRE, 1864. [W:] LÖBL I., SMETANA A. (red.): Catalogue of Palaearctic Coleoptera, Vol. 6. Apollo Books, Stenstrup: 153-154.
- GERHARDT J. 1891: Fortsetzung und Schluss des K. Letznerschen Verzeichnisses der Käfer Schlesiens. Z. Ent., Breslau, N. F., **16**: 349-433.
- GERHARDT J. 1910: Verzeichnis der Käfer Schlesiens preussischen und österreichischen Anteils, geordnet nach dem Catalogus coleopterorum Europae vom Jahre 1906. Dritte, neubearbeitete Auflage, Berlin. XVI + 431 ss.
- LETZNER K. 1871: Verzeichniss der Käfer Schlesiens. Z. Ent., Breslau, N. F., **2**: I-XXIV + 1-328.
- RENDSCHMIDT [F.]. 1850: Das Genus *Callidium*. Uebers. Arb. Veränd. Schles. Ges. Vaterld. Kult., Breslau, 1849, I: 67.
- SAMA G. 2002: Atlas of Cerambycidae of Europe and the Mediterranean area. Vol. 1: northern, western, central and eastern Europe, British Isles and continental Europe from France (excl. Corsica) to Scandinavia and Urals. Kabourek, Zlín. 173 ss.
- SLÁMA M. E. F. 1998: Tesaříkovití – Cerambycidae České Republiky a Slovenské Republiky (Brouci – Coleoptera). Milan Sláma, Krhanice, Czech Republic. 383 ss.
- ŠVACHA P., DANILEVSKY M. L. 1988: Cerambycid larvae of Europe and Soviet Union (Coleoptera, Cerambycidae). Part. II. Acta Univ. Carol., Biologica, **31** (1987): 121-284.

Fot. Para osobników *Poecilium fasciatum* uzyskanych z hodowli, na roślinie żywicielskiej larw – *Vitis vinifera*. Fot. J. SZYPUŁA.

A couple of *Poecilium fasciatum* obtained from laboratory culture, on the host plant of the larvae – *Vitis vinifera*. Photo J. SZYPUŁA.

łęziach ww. roślin. Imagines pojawiają się w V–VI, spotkać je można na roślinach żywicielskich larw. Cykl rozwojowy jednoroczny. Bionomię i morfologię larw opisują ŠVACHA i DANILEVSKY (1988).

Do oznaczania wszystkich gatunków wykazywanych z Polski z rodzajów *Poecilium* można z powodzeniem użyć klucza do rodzaju *Phymatodes* w pracy BENSE (1995).

Podziękowania

Pani prof. dr hab. Beacie POKRYSZKO serdecznie dziękujemy za weryfikację fragmentów tekstu w języku angielskim.

SUMMARY

After a single, general record of *Poecilium fasciatum* (VILLERS, 1789) from Silesia in the 19th c. (RENDSCHMIDT 1850), the occurrence of the species in Poland could not be confirmed during the next 160 years. The present record involves several dozen specimens caught and raised in May 2010 from one vine plant – *Vitis vinifera* L. – in the site: Wrocław - Biskupin (UTM: XS46) in Lower Silesia.

Pierwszą informację o występowaniu *P. fasciatum* na Górnym Śląsku, bez podania konkretnej miejscowości umieścił w swej pracy RENDSCHMIDT (1850). Doniesienie to powtórzył LETZNER (1871), uznając je jednocześnie za wątpliwe, gdyż nie udało się tego faktu potwierdzić nowym znaleziskiem. Powyższą informację, w niemalże niezmiennym brzmieniu powtórzył GERHARDT (1891). W swej późniejszej pracy (1910) nie zaliczył on omawianego gatunku do fauny Śląska.

Poecilium fasciatum stwierdzono ostatnio w Polsce na następującym stanowisku:

– Śląsk Dolny: Wrocław - Biskupin (UTM: XS46), 18 V 2010 – 2♂♂, 4♀♀, zebrane na martwym konarze *Vitis vinifera* L. Był to dość stary krzew, rosnący na terenie ogródków działkowych w warunkach dobrego nasłonecznienia. Został on całkowicie wycięty, gdy okazało się na wiosnę, że jest martwy. W dniach 23–29 V 2010 z konarów tego krzewu o średnicy 2–9 cm wyhodowano 21♂♂ i 24♀♀ (Fot.), leg. et cult. J. SZYPUŁA.

Nie jest wykluczone, że *P. fasciatum* może rozwijać się na krzewach winorośli rosnących na sąsiednich ogródkach działkowych, lecz nie udało się tego potwierdzić dotychczas żadną obserwacją.

Okazy dowodowe znajdują się w kolekcjach autorów oraz w zbiorach: Lecha BOROWCA, Jerzego M. GUTOWSKIEGO, Jacka HILSZCZAŃSKIEGO, Jacka KURZAWY, Andrzeja LASONIA, Jerzego ŁUGOWOJA i w kolekcji Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu.

Powyższe znalezisko jest potwierdzeniem występowania *P. fasciatum* w Polsce i zdaniem autorów jest ono raczej przykładem ekspansji gatunku, spowodowanej np. ociepleniem klimatu lub/i nasileniem hodowli winorośli w ostatnich latach w południowo-zachodniej Polsce. Jest mało prawdopodobne, by tak charakterystyczny gatunek nie został zauważony na Dolnym Śląsku przez całe dziesięciolecie. O stosunkowo niedawnym pojawieniu się tego gatunku na Morawach, i to w większej liczbie, informuje SLÁMA (1998). To by potwierdzało związek rozprzestrzeniania się *P. fasciatum* ze zmianami klimatu.

P. fasciatum znany był do tej pory w Europie z nielicznych stanowisk w Austrii, Bośni i Hercegowinie, Bułgarii, Chorwacji, Czechach, Francji, Grecji, Hiszpanii, na Łotwie, w Mołdawii, Rumunii, Serbii, Słowacji, Szwajcarii, na Ukrainie, Węgrzech i we Włoszech. Z terytorium Azji był podawany z Cypru, Izraela i Turcji (DANILEVSKY i in. 2010).

Jako główna roślina żywicielska larw tego gatunku podawana jest *Vitis vinifera* (L.). Hodowano go również z: *Parthenocissus quinquefolia* (L.), *Clematis* spp., *Populus alba* L., *Quercus robur* L. i *Salix alba* L. (BENSE 1995; BURAKOWSKI i in. 1989; SAMA 2002). Larwy drążą głębokie chodniki w ga-

Wiad. entomol.	30 (3): 171-174	Poznań 2011
----------------	-----------------	-------------

Potwierdzenie występowania w Polsce *Poecilium fasciatum*
(VILLERS, 1789) (Coleoptera: Cerambycidae)

Confirmation of the occurrence of *Poecilium fasciatum* (VILLERS, 1789)
(Coleoptera: Cerambycidae) in Poland

Roman KRÓLIK¹, Jerzy SZYPUŁA²

¹ ul. Mickiewicza 8, 46-200 Kluczbork; e-mail: agrilus@poczta.onet.pl

² Muzeum Przyrodnicze Uniwersytetu Wrocławskiego, ul. Sienkiewicza 21,
50-335 Wrocław; e-mail: jszypula@biol.uni.wroc.pl

ABSTRACT: A appearance of *Poecilium fasciatum* (VILLERS, 1789) was observed in May 2010 in Wrocław. It is the first confirmed record of the species from Poland since 160 years.

KEY WORDS: Coleoptera, Cerambycidae, *Poecilium fasciatum*, occurrence, Poland.

Rodzaj *Poecilium* FAIRMAIRE, 1864 jest reprezentowany w Palearktyce przez 20 gatunków, z czego z Europy znanych jest 7 (DANILEVSKY i in. 2010).

Z Polski wykazano do tej pory, w sposób pewny 3 gatunki: *Poecilium alni* (LINNAEUS, 1767), *P. glabratum* (CHARPENTIER, 1825) oraz *P. pusillum* (FABRICIUS, 1787). Informacje o występowaniu w Polsce kolejnych dwóch gatunków: *Poecilium fasciatum* (VILLERS, 1789) i *P. lividum* (ROSSI, 1794) opierały się na danych z terenów Śląska z połowy XIX wieku. Dane te, wraz z upływem czasu traktowane były przez późniejszych badaczy jako wątpliwe. W konsekwencji tego, autorzy „Katalogu fauny Polski” nie zaliczyli obu ostatnio wymienionych gatunków do naszej fauny (BURAKOWSKI i in. 1990) twierdząc, że były to przypadki zawleczenia z drewnem bądź mylnego zaetykietowania.

RECENZJE – REVIEWS

BANASZAK J. 2011: Wybrałem Bydgoszcz – Dzienniki 1989–2009. Bydgoski Dom Wydawniczy Margrafen, Bydgoszcz. 789 ss. ISBN 978-83-6097662-3.

Profesor Józef BANASZAK (ur.1947 r.) jest wybitnym znawcą pszczołowych (Hymenoptera, Apoidea, Andrenidae) i autorem licznych prac badawczych oraz książkowych, spośród których wymieniam tylko „Czas nie przeszedł obok – wspomnienia przyrodnika” (2008) lub „Pszczoły i las” (2010). Właśnie ukazała się kolejna pozycja, najbardziej obszerna, bo licząca 789 stron pt. „Wybrałem Bydgoszcz – Dzienniki 1989–2009”, którą mocno polecam uwadze entomologów i innych grup przyrodników.

Książka ta powstała w wyniku codziennego, przed snem, rejestrowania i podsumowywania codziennych wydarzeń aktywności zawodowej obejmującej nie tylko prace badawcze nad owadami, ale także działalność społeczną i zawodową – wielowątkową, odpowiedzialną i wysoce udaną. Dobitnym dowodem tego jest, że swymi udanymi staraniami prof. BANASZAK jako Rektor doprowadził, że Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Bydgoszczy została przekształcona w Akademię Bydgoską, a następnie decyzją Prezydenta A. KWAŚNIEWSKIEGO w Uniwersytet im. Kazimierza Wielkiego.

Jak to autor podkreśla w części „Od autora” (s. 7–10) zaczął on od 1975 roku robić codzienne (na koniec dnia) notatki i zapiski obejmujące prace badawcze, działalność organizacyjną i pedagogiczną, a także życie towarzyskie. W wyniku tego powstała dość opasła książka zawierająca niezwykle wiele szczegółowych i ciekawych informacji nie tylko z życia Rodziny prof. BANASZAKA, ale także z działalności Polskiego Towarzystwa Entomologicznego, Zjazdów PTEnt., posiedzeń Zarządu Głównego, oraz z kontaktów z poszczególnymi członkami Towarzystwa. Wystarczy podkreślić, że „Indeks osobowy” książki obejmuje strony 759–782, a niektóre nazwiska entomologów polskich i zagranicznych wymieniane są w tekście książki i indeksie po kilkadziesiąt razy, m.in. Tomasz CIERZNIAK (102 razy), Andrzej TCHÓRZEWSKI (65), Sławomir KACZMAREK (40), Jerzy J. LIPA (20), Jarosław BUSZKO (14), Janusz NOWACKI (14), Mirosława DYLEWSKA (12) i wielu innych.

Z uwagi na merytoryczną zawartość oraz bardzo staranne opracowanie graficzne książka jest nie tylko źródłem ciekawych historycznych informacji obejmujących środowisko entomologów, ale może stanowić także ozdobę bibliotek domowych i instytucji naukowych. Książka jest także dobrym wzorem do naśladowania dla innych grup przyrodników i dyscyplin naukowych, aby dokumentować, utrzymywać i wzbogacać historyczne zasoby informacji w zakresie entomologii i innych dyscyplin przyrodniczych.

Jerzy J. LIPA, Instytut Ochrony Roślin PIB, Poznań

SUMMARY

Anthicidae are rarely collected in Poland. The only exceptions are *Notoxus monoceros* (L.), *Omonadus floralis* (L.), and *Anthicus antherinus* (L.), which may be relatively common. New faunistic records concerning 16 species of Polish Anthicidae are summarized. *Mecynotarsus serricornis* (PANZ.) is newly reported from Pomeranian Lake District; *Cordicomus gracilis* (PANZ.) is new for Małopolska Upland and the Świętokrzyskie Mts.; *Anthicus antherinus* (L.) and *Anthicus luteicornis* SCHMIDT are new for Masurian Lake District; *Anthicus axillaris* (SCHMIDT) is new for the Wielkopolska-Kujawy Lowland. *Hirticollis hispidus* (ROSSI), a very rare species in Poland is reported for the first time from Pomeranian Lake District. First reports of *Notoxus trifasciatus* ROSSI in Małopolska Upland and Roztocze are presented. *Anthicius flavipes* (PANZ.), *Omonadus floralis* (L.) and *Omonadus formicarius* (GOEZE) are newly reported from Masurian Lake District and Małopolska Upland. First detailed localities of *Stricticollis tobias* (MARSEUL) in Poland are reported, including localities on the Baltic Coast, Masurian Lake District and Wielkopolska-Kujawy Lowland.

Notoxus trifasciatus was believed to be a faunistic rarity, known mainly from old records from southern Poland. For about 10 years it has been collected in numerous localities in various regions of Poland. Between 2002 and 2004 it was observed in Koło in great numbers on a small poplar heavily infested by aphids.

PIŚMIENNICTWO

- CHANDLER D. S., UHMANN G., NARDI G., TELNOV D. 2008: Anthicidae. [W:] LÖBL I., SMETANA A. (red.): Catalogue of Palaearctic Coleoptera, Vol. 5, Tenebrionoidea. Apollo Books, Stenstrup: 421-455.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1987: Chrząszcze Coleoptera. Cucujoidea, część 3. Kat. Fauny Pol., Warszawa, XXIII, **14**: 1-310.
- HORION A. 1956. Faunistik der mitteleuropäischen Käfer. Band V. Heteromera. Tutzing. 336 ss.
- JASKUŁA R., PRZEWOŹNY M., MELKE A. 2009: Chrząszcze (Coleoptera). [W:] JASKUŁA R., TOŃCZYK G. (red.): Owady (Insecta) Spalskiego Parku Krajobrazowego. Część I. Spała: 27-59.
- KUBISZ D., SZWAŁKO P. 1998: Chrząszcze – Coleoptera, Nakwiatkowate – Anthicidae. Klucze oznacz. Owad. Pol., Toruń, XIX, **80**: 1-38.
- KASZAB Z. 1969: Fam. Anthicidae. [W:] FREUDE H., HARDE K. W., LOHSE G. A. (red.): Die Käfer Mitteleuropas. 8. Tereidilia, Heteromera, Lamellicornia. Goecke & Evers, Krefeld: 106-118.
- PAWŁOWSKI J., KUBISZ D., MAZUR M. 2002: Coleoptera – chrząszcze. [W:] GŁOWACIŃSKI Z. (red.): Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce. Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków: 88-110.

– Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Mokrz (WU84), 24 VII 1998 – 2 exx., leg. TB.

Gatunek ogólnikowo wykazany z Polski w katalogu chrząszczy Palearktyki (CHANDLER i in. 2008) na podstawie okazu złowionego w Gdańsku przez D. TELNOVA (stanowisko wymienione powyżej). Chrząszcz nowy dla wymienionych krain. Gatunek nieuwzględniony w kluczu do oznaczania Anthicidae Polski (KUBISZ, SZWAŁKO 1998), w kluczu KASZABA (1969) umieszczony w szeroko ujętym rodzaju *Anthicus* PAYKULL. Aby uwzględnić omawiany gatunek, klucz KUBISZA i SZWAŁKI (op. cit.) należy następująco zmodyfikować:

Str. 16 (klucz do oznaczania rodzajów Anthicinae):

5. Przedplecze słabo zwężone ku tyłowi, bez wyraźnego przewężenia w części bazalnej, brzeg przedni niewiele dłuższy od tylnego (rys. 20). Tył głowy prosty. Gatunki bez wyraźnych cech dymorficznych . . . . . *Anthicus* PAYK., str. 17.
- . Przedplecze wyraźnie zwężone ku tyłowi, z przewężeniem przed nasadą, brzeg przedni wyraźnie dłuższy od tylnego (rys. 39, 40, 42). Tył głowy zaokrąglony lub prosty . . . . . **6.**
6. Ciało prawie nagie, pozbawione wyraźnego owłosienia, pokryte tylko rzadko rozstawionymi, krótkimi szczecinkami. Głowa z tyłu prosto ścięta. Przedplecze trapezowate, niekiedy w przedniej części z dwoma zbliżonymi do siebie guzkami, delikatnie i rzadko punktowane. Brak zewnętrznych cech dymorficznych . . . . . *Omonadus* MULS. et REY, str. 26.
- . Ciało wyraźnie owłosione. Głowa z tyłu zaokrąglona. Przedplecze silniej zwężone u nasady, nie jest trapezowate, bez guzków w przedniej części . . . . . **7.**
7. Przewężenie nasadowej części przedplecza w postaci łagodnego, łukowatego wcięcia. Głowa i przedplecze grubo i gęsto punktowane, brunatne do czarnych, wyraźnie ciemniejsze od tła pokryw. Tylne golenie u samców z ząbkami, rozszerzeniami (rys. 41, 42) . . . . . *Cordicollis* MARS., str. 28.
- . Przewężenie nasadowej części przedplecza w postaci wyraźnego wcisku. Głowa i przedplecze delikatnie punktowane, gładkie, pomarańczowe do jasnobrązowych, wyraźnie jaśniejsze od tła pokryw. Tylne golenie u samców bez cech dymorficznych . . . . . *Stricticollis* MARS.

- Wyżyna Małopolska: Radom - Borki (EB09), 6 VII 2006 – 1 ex., na stercie odpadków organicznych z gospodarstwa domowego, leg. MM; Radom - Stara Wola Gołębiowska (EB19), 29 VIII 2002 – 1 ex., 21 VI 2005 – 1 ex., 31 VII 2005 – 1 ex., w locie, leg. MM; Radom - Nowa Wola Gołębiowska (EB19), 25 VI 2007 – 1 ex. w locie, leg. MM; Radom - Michałów (EB19), 2 VIII 2009 – 1 ex., w locie, leg. MM.
- Sudety Zachodnie: Lubomierz (WS35) ad Jelenia Góra, 25 VII – 3 VIII 2002 – 1 ex., leg. SK.

Jeden z częstszych gatunków Anthicidae w Polsce. Znany z szeregu stanowisk w całej Polsce; nowy dla Pojezierza Mazurskiego i Wyżyny Małopolskiej.

Omonadus formicarius (GOEZE, 1777)

- Pobrzeże Bałtyku: Hel (CF55), 11 VIII 2002 – 1 ex., na brzegu Bałtyku, leg. RR; Pogorzelica E (WV09), 9 VII 2001 – 3 ex., w napływkach na brzegu Bałtyku, leg. RR.
- Pojezierze Mazurskie: Małdyty (DE17), 29 VII 2007 – 1 ex., leg. RG; Wilamówko (DE27), 1 VIII 2007 – 1 ex., leg. RG; Olsztyn - Kortowo (DE65), 29 VIII 2006 – 3 ex., w wyrzuconej ze stajni podściółce, leg. KK; Stopy - Kolonia Nisko (EE09), 4 V 2002 – 1 ex., w pryzmie rozkładającej się soi, leg. KK.
- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Mokrz (WU84), 31 VIII 1999 – 1 ex., leg. TB; Krzyszkowo (XU12) ad Rokietnica, 26 IV 2000 – 1 ex., do pułapki z krowimi odchodami, leg. D. BAJERLEIN; Koło (CC38), 15 VI 2002 – 1 ex., w stercie spleśniałej trawy, leg. RM; Osieczna (XT15) ad Leszno, 3 IX 1990 – 2 ex., w kurniku na odchodach kur, leg. W. MICHALSKI.
- Nizina Mazowiecka: Puszcza Kozienicka, rez. „Ciszek” (EC20), 12 IX 1997 – 1 ex., z czerpakowania roślin zielnych, leg. MM.
- Wyżyna Małopolska: Radom - Borki (EB09), 9 IV 1994 – 1 ex., na ścianie budynku, leg. MM.

Gatunek znacznie rzadszy od poprzedniego, notowany z pojedynczych stanowisk w nielicznych krainach (BURAKOWSKI i in. 1987). Nowy dla Pojezierza Mazurskiego i Wyżyny Małopolskiej.

Stricticollis tobias (MARSEUL, 1879)

- Pobrzeże Bałtyku: Gdańsk - Stogi (CF42), 15 VII 2005 – 1 ex., brzeg Zatok Gdańskiej, leg. DT.
- Pojezierze Mazurskie: Wilamówko (DE27) ad Małdyty, 2 VIII 2009 – 1 ex., 9 VIII 2009 – 1 ex., złowione w locie w siatkę entomologiczną, w pobliżu składowiska obornika i balotowanej słomy na polu uprawnym, leg. RG.

ków) występowały na opadniętej przez mszyce, niewielkiej topoli czarnej (*Populus nigra* L.). Na skutek działalności mszyc liście drzewa były silnie zdeformowane i zwinięte. Właśnie na takich liściach, pośród mszyc i spadzi spotykano najwięcej chrząszczy. W roku 2004 topola została ścięta i na omawianym stanowisku nie obserwuje się już masowych pojawów *N. trifasciatus*.

Omonadus floralis (LINNAEUS, 1758)

- Pobrzeże Bałtyku: Mrzeżyno (WA10) ad Trzebiatów, 1–7 VII 1998 – 1 ex., na piaszczystej plaży, leg. SK; Łazy (WA71) ad Koszalin, 8–20 VIII 1999 – 3 exx., na wydmach, leg. SK; Słowiński PN (XA46), 21 IX 1995 – 3 exx., na wydmach, leg. SK; Pogorzelica (WV09), 9 VII 2001 – 6 exx., w napływkach na brzegu Bałtyku, leg. RR.
- Pojezierze Pomorskie: Bogdanka (WU58), 14 VII 1998 – 1 ex., ad lucem, leg. E. BARANIAK; rez. „Stary Załom” (WU78), 30 VII 2001 – 1 ex., ad lucem, leg. E. BARANIAK; Kujanki (XV41) ad Kujan, 11 VIII 1997 – 1 ex., w kompostowniku, leg. RR, 11 VIII 1999 – 1 ex., leg. RR; Stara Kuźnia (XU29) ad Dobrzyca, 16 VII 2003 – 1 ex., szkółka leśna, ad lucem, leg. RR; Czelin (VU54) ad Gryfino, 4 IX – 23 X 2001 – 1 ex., leg. RM.
- Pojezierze Mazurskie: Małdyty (DE17), 29 VII 2007 – 2 exx., leg. RG; Wilamówko (DE27), 8 VIII 2007 – 2 exx., leg. RG; Olsztyn - Kortowo (DE65), 22 VIII 2005 – 1 ex., w locie, leg. KK, 24 VII 2006 – 1 ex., w locie, leg. KK, 29 VIII 2006 – 4 exx., w wyrzuconej ze stajni podściółce, leg. KK, 9 X 2007 – 1 ex., na placu zabaw, leg. KK.
- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Lusowo (XU11) ad Poznań, 29 VI 1998 – 1 ex., leg. SK; Plewiska (XU20) ad Poznań, 10 IX 2007 – 1 ex., 15 X 2007 – 1 ex., w mieszkaniu, leg. SK; Byszewice vic. (XU38), 26 VII 2001 – 1 ex., przy „Dziewczej Górcie”, w szczątkach roślin na skraju pola, leg. RR; Obrzycko (XU04), 21 V 2007 – 1 ex., leg. TB; Kłodzisko (WU83) ad Wronki, 11 VI 2007 – 1 ex., leg. TB; Mokrz (WU84), 18 IV 1996 – 1 ex., 14 VIII 1999 – 1 ex., 17 VIII 2006 – 1 ex., ad lucem, 14 X 2006 – 1 ex., w locie, leg. TB; Koło (CC38), 15 VI 2002 – 5 exx., w stercie spleśniałej trawy, leg. RM; Kościelec (CC38) ad Koło, 28 V 2002 – 1 ex., leg. RM; Osieczna (XT15) ad Leszno, 3 IX 1990 – 1 ex., w kurniku na odchodach kur, 27 VI 1992 – 1 ex., leg. W. MICHAŁSKI.
- Nizina Mazowiecka: Puszcza Kozienicka: Rajec Poduchowny (EB19), 25 IX 1994 – 1 ex., w locie w pobliżu młodnika sosnowego, leg. MM; Kieszek (EC20), 7 VII 2009 – 1 ex., w locie, leg. MM.

- Wyżyna Małopolska: Radom - Las Kapturski (EB09), 15 V 1992 – 1 ex., 20 V 1992 – 1 ex., leg. MM; Radom (EB19), 7 VIII 1992 – 1 ex., leg. MM; Radom - Józefów (EB19), 14 VIII 1997 – 2 exx., na kwiatach *Tanacetum vulgare* L., leg. MM; Pacyna (EB19), 20 VIII 1997 – 1 ex., z czerpakowania traw, leg. MM; Radom - Gołębiów (EB19), 27 IV 2009 – 1 ex., na terenie „Ciepłowni Północ”, leg. MM.

Najczęściej spotykany przedstawiciel rodziny w Polsce, pospolicie występujący w całym kraju prócz wyższych partii górskich (BURAKOWSKI i in. 1987).

Notoxus trifasciatus ROSSI, 1792

- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Nowy Lubusz (VU60), 25/26 VII 2001 – 1 ex., w łęgu, ad lucem, leg. SK; Poznań (XU30), 22 VI 2006 – 1 ex., dworzec PKP, leg. RR; Piła (XU19), 15 VII 2007 – 1 ex., dworzec PKP, w locie, leg. RR; Krzyż (WU66), 29 VII 2004 – 1 ex., dworzec PKP, w locie, leg. RR; Mokrz (WU84), 15 VII 1998 – 1 ex., w locie, 21 VII 2006 – 11 exx., ad lucem, 29 VII 2006 – 1 ex., ad lucem, leg. TB; Samolęż (WU93) ad Wronki, 22 VI 2007 – 2 exx., na wierzbie, leg. TB; Tomiczki (XT19) ad Poznań, 18 VII 2008 – 2 exx. na wierzbie, leg. TB; Koło (CC38), 15 VI 2002 – 8 exx., 26 VI 2002 – 2 exx., 27 VI 2002 – 8 exx., 3 VII 2002 – 8 exx., na *Populus nigra* L. opanowanej przez mszyce, leg. RM.
- Wyżyna Małopolska: Radom - Las Kapturski (EB09), 20 VII 2008 – 1 ex., skraj lasu, na roślinie zielnej, leg. MM.
- Rostocze: Zwierzyniec (FB30) ad Szczebrzeszyn, 4 VII 2006 – 1 ex., na ścianie budynku, leg. SK.

Gatunek uznawany za wielką rzadkość faunistyczną, do niedawna znany głównie z XIX-wiecznych stanowisk w południowej części kraju (BURAKOWSKI i in. 1987; KUBISZ, SZWAŁKO 1998). W ostatnich latach poławiany regularnie w różnych częściach Polski, prawdopodobnie w ekspansji. Interesujące są stanowiska na dworcach kolejowych (Poznań, Piła, Krzyż); nie jest wykluczone, że linie kolejowe stanowią jedne ze szlaków migracyjnych tego gatunku. Nowy dla Wyżyny Małopolskiej i Rostocza.

Na szczególną uwagę zasługuje stanowisko w Kole, ze względu na powtarzające się masowe pojawy tego gatunku, obserwowane od końca kwietnia 2002 do początku października 2004, z maksimum pojawu od połowy lipca do końca sierpnia. Znajdowało się ono na terenie częściowo zdewastowanej fabryki. Był to teren suchy, na piaszczystym podłożu, porośnięty dziewanną (*Verbascum* sp.) i wiesiołkiem (*Oenothera* sp.). Chrząszcze latały intensywnie po całym terenie, ale masowo (w słoneczne dni po kilkadziesiąt osobni-

Hirticollis hispidus (ROSSI, 1792)

- Pojezierze Pomorskie: Lubczyna (VV82), 23 VII 2007 – 1 ex., nad jez. Dąbie, na plaży pod suchymi resztkami roślin wodnych, leg. KK.

Gatunek bardzo rzadko łowiony w Polsce, w północnej części kraju znany z Poznania, Słubic, miejscowości Kręsk koło Olsztyna i Białowieży (BURAKOWSKI i in. 1987; KUBISZ, SZWAŁKO 1998) na podstawie danych sprzed ponad 70 lat. Ostatnio łowiony wyłącznie w Bieszczadach (KUBISZ, SZWAŁKO 1998). W „Czerwonej liście zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce” (PAWŁOWSKI i in. 2002) uznany za gatunek zagrożony o statusie słabo rozpoznanym (kategoria DD). Nowy dla Pojezierza Pomorskiego.

Notoxus monoceros (LINNAEUS, 1760)

- Pojezierze Pomorskie: Owczary (VU71), 4 VI 2004 – 1 ex., na murawie kserotermicznej, leg. RR; rez. „Stary Załom” (WU78), 13 VII 1999 – 2 ex., ad lucem, leg. U. WALCZAK et E. BARANIAK; Czapla vic. (XV00), 2–3 VI 2000 – 1 ex., leg. RR; Kiełpin (XV33), 20 VIII 1999 – 1 ex., leg. RR.
- Pojezierze Mazurskie: Podlejski (DE45), 9 IX 1997 – 1 ex., na suchej łące w pułapkę z przynętą (ryba), leg. KK; Frąknowo (DE52), 10 IX 1997 – 1 ex., na suchej łące w pułapkę z przynętą (ryba), leg. KK, 2 ex., w olsie przy stawie w pułapkę z przynętą (ryba), leg. KK; Pawłowo (DE53), 27 VII 1998 – 1 ex., na suchej łące w pułapkę z przynętą (ryba), leg. KK; Olsztyn - Kortowo (DE65), 21 IV 2000 – 1 ex., w locie, leg. KK; Smolajny (DE68), 12 IX 1997 – 3 ex., na suchej łące w pułapkę z przynętą (ryba), leg. KK; Krzywonoga (DE84), 3 VI 2007 – 1 ex., na podmokłej łące, w pułapkę Barbera, leg. A. POBIEDZIŃSKI; Parleza Wielka (DE96), 8 IX 1997 – 1 ex., na suchej łące w pułapkę z przynętą (ryba), leg. KK.
- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Lusowo (XU11) ad Poznań, 11 V 1997 – 1 ex., 25 VII 1994 – 1 ex., leg. SK; Piła - Kalina (XU18), 11 V 1997 – 1 ex., leg. RR; Piła - „Bagno Dolaszewo” (XU19), 31 VIII 1999 – 1 ex., leg. RR; Piła - Górne (XU19), 6 V 2000 – 1 ex., leg. RR; Chłudowo vic. (XU22), 15 VIII 2000 – 1 ex., poligon wojskowy, na murawie psammofilnej, leg. SK; Biedrusko (XU32) ad Poznań, 4 V 1997 – 1 ex., poligon wojskowy, leg. U. WALCZAK; Mokrz (WU84), 15 VII 1998 – 1 ex., 30 V 2001 – 1 ex., 10 VII 2008 – 1 ex., leg. TB; Kościelec (CC38) ad Koło, VI 1999 – 1 ex., V 2000 – 1 ex., leg. RM; Koło (CC38), 15 VI 2002 – 4 ex., leg. RM.
- Nizina Mazowiecka: Puszcza Kozienicka: Dąbrowa Kozłowska (EC10), 27 VII 2006 – 2 ex., z czerpakowania roślin zielnych w zaniedbanym sadzie, leg. MM; Jastrzębia (EC10), 26 IV 2007 – 1 ex., w locie, leg. MM; Poświętne (EC20), 29 VI 2008 – 1 ex., leg. G. STĘPIEŃ.

- Wyżyna Małopolska: Radom - Nowa Wola Gołębiowska (EB19), 30 IV 1993 – 1 ex., leg. MM.

Obok *A. antherinus* najczęstszy przedstawiciel rodzaju w Polsce, choć przez KUBISZA i SZWAŁKĘ (1998) uznany za gatunek dość rzadki. Nowy dla Pojezierza Mazurskiego i Wyżyny Małopolskiej.

Anthicus luteicornis W. SCHMIDT, 1842

- Pojezierze Mazurskie: Zawroty (DE36), 17 VII 2007 – 1♂, stara żwirownia, leg. RG.

Bardzo rzadko łowiony gatunek, znany z pojedynczych stanowisk w czterech krainach (BURAKOWSKI i in. 1987). Od kilkudziesięciu lat nie był notowany w Polsce; nowy dla Pojezierza Mazurskiego.

Anthicus sellatus (PANZER, 1796)

- Pobrzeże Bałtyku: Hel (CF55), 11 VIII 2002 – 3 exx., pod kłodą drewna na brzegu Bałtyku, leg. RR.
– Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Dzierawy (CC38) ad Koło, 19 VIII 2002 – 15 exx., na plaży nad brzegiem Warty, leg. RM.
– Nizina Mazowiecka: Pawłowice nad Wisłą (EC41), 27 VII 2006 – 7 exx., 1 VIII 2006 – 1 ex., 21 VIII 2006 – 1 ex., 20 VII 2008 – 4 exx., 9 VIII 2008 – 10 exx., piaszczyste łąchy nad Wisłą, leg. R. LASECKI.

Gatunek bardzo rzadko wykazywany z Polski, znany z rozproszonych stanowisk w różnych częściach kraju (BURAKOWSKI i in. 1987). Ostatnio wykazany z Wyżyny Małopolskiej (JASKUŁA i in. 2009). Z Niziny Mazowieckiej niewykazywany od ponad 120 lat (BURAKOWSKI i in. 1987).

Cyclodinus humilis (GERMAR, 1824)

- Pobrzeże Bałtyku: Darłówko (WA93), 5 V 2007 – 1 ex., pod kamieniem w borze sosnowym przylegającym do plaży, leg. R. LASECKI.
– Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Inowrocław (CD15), 18 VIII 2005 – kilkadziesiąt okazów, solnisko, leg. RR, 25 V 2009 – kilkadziesiąt okazów, solnisko, leg. RG.

Gatunek halofilny, w Polsce znany z Pobreża Bałtyku i Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej. Na śródlądowych solniskach kujawskich występuje masowo. W „Czerwonej liście zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce” (PAWŁOWSKI i in. 2002) uznany za gatunek zagrożony o statusie niższego ryzyka (kategoria LC).

Anthicus ater THUNBERG, 1787

- Pojezierze Mazurskie: Małdyty (DE17), 20 VI 2002 – 1 ex., ols, na stercie gałęzi na zrębie zupełnym, leg. RG; Krzywonoga (DE84), 14 V 2006 – 2 exx., 11 VI 2006 – 1 ex., 25 VI 2006 – 1 ex., 9 VI 2006 – 1 ex., 6 VIII 2006 – 1 ex. w pułapkę Barbera na podmokłej łące, leg. A. POBIEDZIŃSKI, coll. KK.

Bardzo rzadko spotykany chrząszcz, znany tylko z kilku stanowisk w Polsce. Na Pojezierzu Mazurskim łowiony w Dąbrównie i Ełku (HORION 1956).

Anthicus bimaculatus (ILLIGER, 1801)

- Pobrzeże Bałtyku: Słowiński PN, Czołpino (XA46), 1 VII 2005 – 1 ex., na plaży, leg. KK; Słowiński PN (XA46), 21 IX 1995 – 3 exx., na wydmach, leg. SK, 30 III 2005 – 2 exx., leg. RR.
- Pojezierze Pomorskie: Lubczyna (VV82), 23 VII 2007 – 1 ex., nad jez. Dąbie, na plaży pod suchymi resztkami roślin wodnych, leg. KK.
- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Koło (CC38), 22 VII 2003 – 1 ex., na plaży na brzegu Warty, leg. RM; Mokrz (WU84), 11 VI 2009 – 1 ex., brzeg Warty, leg. TB.
- Nizina Mazowiecka: Pawłowice nad Wisłą (EC41), 10 VIII 2008 – 2 exx., piaszczyste łąchy nad Wisłą, leg. R. LASECKI.

Rzadko spotykany gatunek, znany w Polsce głównie z Pobrzeża Bałtyku, w innych częściach kraju znacznie rzadszy (BURAKOWSKI i in. 1987).

Anthicius flavipes (PANZER, 1796)

- Pobrzeże Bałtyku: Rewa (CF35), 22 VII 2001 – 1 ex., ujście Redy, na plaży, leg. KK.
- Pojezierze Pomorskie: Lubczyna (VV82), 23 VII 2007 – 2 exx., nad jez. Dąbie, na plaży pod suchymi resztkami roślin wodnych, leg. KK.
- Pojezierze Mazurskie: Prośno (DE26), 22 V 2008 – 1 ex., piaszczysty brzeg jez. Pieszkowo, leg. RG.
- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Nowy Lubusz (VU60), 25/26 VII 2001 – 3 exx., w łągu, ad lucem, leg. SK; Słońsk vic. (VU82), 4 VI 2004 – 1 ex., nad Prostynią, leg. RR; Mokrz (WU84), 27 V 1999 – 1 ex., 27 VI 1999 – 1 ex., 21 VII 2003 – 2 exx., na piaszczystym brzegu Warty, 31 VII 2006 – 1 ex., leg. TB; Piła (XU18), 3 V 2009 – 1 ex., piaszczysty brzeg jez. Karasiowego, leg. RR; Piła (XU19), 1 V 2002 – 2 exx., żwirowisko w dolinie Gwdy, leg. TB; Koło (CC38), V 1999 – 2 exx., leg. RM; Dzierawy (CC38) ad Koło, 19 VIII 2002 – 6 exx., w suchych szczątkach roślinnych nad Wartą, leg. RM.

- sp., leg. TB; Dąbie (CC57) ad Koło, 30 V 2004 – 1 ex., leg. RM; Wiesiołów (CC57) ad Dąbie, 7 V 2005 – 1 ex., leg. RM; Kupinin (CC57) ad Dąbie, 10 VII 2006 – 1 ex., leg. RM.
- Dolny Śląsk: Wrocław - Wojnów (XS56), 4 IV 2006 – 2 exx., w napływkach, leg. RR.
  - Wyżyna Małopolska: Radom - Wincentów (EC10), 5 IX 2005 – 1 ex., czerpakowanie trzcinowiska na skraju sadzawki, 11 IX 2007 – 2 exx., na *Typha* sp. nad wysychającą sadzawką, leg. MM.
  - Góry Świętokrzyskie: rez. „Białe Ługi” (DB82), 8 VII 2007 – 1 ex. w czerpak na trzcinowisku, leg. RR.
- Znany z nielicznych stanowisk w różnych częściach Polski (BURAKOWSKI i in. 1987). Nowy dla Wyżyny Małopolskiej i Gór Świętokrzyskich.

Anthicus antherinus (LINNAEUS, 1758)

- Pojezierze Mazurskie: Małdyty (DE17), 10 V 2003 – 1 ex., 12 XI 2003 – 1 ex., wysiany z przymy kompostu w ogrodzie, leg. RG; Sątopy-Samulewo (EE09), 11 III 2001 – 1 ex., pod kamieniem na łące, leg. KK.
- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Chłudowo vic. (XU22), 16 IV 2000 – 1 ex., poligon wojskowy, „Góra Napoleona”, w okopach na piaszczyku, leg. SK; Nowy Lubusz (VU60), 25/26 VII 2001 – 1 ex., w łągu, ad lucem, leg. SK; Słońsk vic. (VU82), 4 VI 2004 – 1 ex., nad Prostynią, leg. RR; Mokrz (WU84), 22 V 2000 – 1 ex., w locie, 5 V 2003 – 1 ex., w locie, 21 VII 2006 – 3 exx., do światła, leg. TB.
- Dolny Śląsk: Wrocław - Wojnów (XS56), 4 IV 2006 – 2 exx., w napływkach, leg. RR.
- Beskid Wschodni: Beskid Niski, Bartne (EV29), 3 VI 2004 – 1 ex., martwy pod korą buka, leg. TB.

Jeden z najczęściej spotykanych przedstawicieli rodzaju w Polsce, znany ze stosunkowo niewielu publikowanych stanowisk (BURAKOWSKI i in. 1987). Nowy dla Pojezierza Mazurskiego.

Anthicus axillaris (SCHMIDT, 1842)

- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Koło (CC38), 2 V 2005 – 1 ex., w locie nad brzegiem Warty, leg. RM.

W Polsce bardzo rzadko poławiany, znany z nielicznych stanowisk w 6 krainach (BURAKOWSKI i in. 1987; KUBISZ, SZWAŁKO 1998). Gatunek nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej.

SZWAŁKO 1998). Poniżej przedstawiamy kilkadziesiąt nowych obserwacji dotyczących 16 gatunków zebranych na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat, co przynajmniej w części wypełnia lukę istniejącą w krajowym piśmiennictwie faunistycznym. Po raz pierwszy podajemy dokładne dane o występowaniu w Polsce *Stricticollis tobias* (MARS.). Nazewnictwo przyjęto za katalogiem chrząszczy Palearktyki (CHANDLER i in. 2008).

Zastosowano następujące skróty kolekcji: DT – Dymitr TELNOV, KK – Karol KOMOSIŃSKI, MM – Marek MIŁKOWSKI, RG – Robert GAWROŃSKI, RM – Robert MATUSIAK, RR – Rafał RUTA, SK – Szymon KONWERSKI, TB – Tomasz BARŁOŻEK.

Autorzy serdecznie dziękują za przekazanie materiałów, bądź udostępnienie informacji następującym osobom: Darii BAJERLEIN, Edwardowi BARANIAKOWI, Maciejowi KAŻMIERCZAKOWI, Robertowi LASECKIEMU, Wojciechowi MICHALSKIEMU, Andrzejowi POBIEDZIŃSKIEMU, Grażynie STĘPIEŃ i Urszuli WALCZAK.

O ile nie zaznaczono inaczej, okazy dowodowe znajdują się w kolekcjach autorów. Serdecznie dziękujemy również Dymitrowi TELNOWI za przekazanie informacji źródłowych wykorzystanych w katalogu chrząszczy Palearktyki (op. cit.).

Mecynotarsus serricornis (PANZER, 1796)

- Pojezierze Pomorskie: rez. „Stary Załom” (UTM: WU78), 13 VII 1999 – 1 ex., ad lucem, leg. U. WALCZAK et E. BARANIAK.
- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Białków (CC38) ad Koło, VI 1997 – 1 ex., 30 VIII 1998 – 3 exx., leg. RM, 30 VIII 1998 – 1 ex., 15 VIII 2000 – 2 exx., leg. M. KAŻMIERCZAK.

W Polsce rzadko spotykany, znany z nielicznych, rozproszonych stanowisk (BURAKOWSKI i in. 1987). Nowy dla Pojezierza Pomorskiego.

W Białkowie występował licznie (do kilkunastu osobników na 1 m²) na terenie rzadko używanej zwirowni w borze sosnowym. Stanowisko było bardzo suche i silnie nasłonecznione. Chrząszcze występowały na powierzchni piasku lub płytko, do 1 cm w głąb. Obecnie stanowisko już nie istnieje, zostało zniszczone w trakcie budowy autostrady A2.

Cordicollis gracilis (PANZER, 1796)

- Pobrzeże Bałtyku: Mrzeżyno (WA10) ad Trzebiatów, 8–13 VII 1998 – 1 ex., na piaszczystej plaży, leg. SK.
- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Konarzyce (XT56) ad Książ Wielkopolski, 9 VI 2008 – 1 ex., na *Typha* sp., 7 II 2009 – 13 exx., w łodygach *Typha*

Nowe stanowiska Anthicidae (Coleoptera: Tenebrionoidea) w Polsce

New localities of Anthicidae (Coleoptera: Tenebrionoidea) in Poland

Tomasz BARŁOŻEK¹, Robert GAWROŃSKI², Karol KOMOSIŃSKI³,
Szymon KONWERSKI⁴, Robert MATUSIAK⁵, Marek MIŁKOWSKI⁶,
Rafał RUTA⁷

¹ ul. Partyzantów 10d/9, 64-510 Wronki; e-mail: oryctes@poczta.onet.pl

² ul. Kasprowicza 8/4, 14-300 Morąg; e-mail: robgaw@poczta.fm

³ Katedra Zoologii, UWM Olsztyn, ul. Oczapowskiego 5, 10-957 Olsztyn;
e-mail: kurcik@uwm.edu.pl

⁴ Zbiory Przyrodnicze / Zakład Zoologii Ogólnej, Uniwersytet im Adama Mickiewicza,
ul. Umultowska 89, 61-614 Poznań; e-mail: szymkonw@amu.edu.pl

⁵ ul. Kardynała Wyszyńskiego 16/14, 62-600 Koło; e-mail: gerwazyrobal@wp.pl

⁶ ul. Królowej Jadwigi 19/21, 26-600 Radom; e-mail: milkowski63@wp.pl

⁷ Instytut Zoologiczny U. Wr., Zakład Bioróżnorodności i Taksonomii Ewolucyjnej,
ul. Przybyszewskiego 63/77, 51-148 Wrocław; e-mail: scirtes@biol.uni.wroc.pl

ABSTRACT: New faunistic records concerning 16 species of the family Anthicidae in Poland are given. First detailed records of *Striticollis tobias* (MARSEUL) in Poland are reported.

KEY WORDS: Coleoptera, Anthicidae, faunistic, new records, Poland.

Anthicidae należą do chrząszczy rzadko łowionych w Polsce. Spośród 26 gatunków notowanych z kraju tylko kilka należy do częściej spotykanych: pospolity *Notoxus monoceros* (L.) oraz zdecydowanie rzadziej od niego spotykane *Omonadus floralis* (L.) i *Anthicus antherinus* (L.). Wiele danych przytaczanych w „Katalogu fauny Polski” (BURAKOWSKI i in. 1987) pochodzi z XIX w., a aktualnych informacji o występowaniu tych chrząszczy w Polsce jest bardzo niewiele. Znajomość krajowych przedstawicieli omawianej rodziny częściowo uzupełnia klucz do oznaczania Anthicidae (KUBISZ,

SUMMARY

The paper presents information about the occurrence of Kateretidae and Nitidulidae (Coleoptera) in the environs of Radom (E Poland). During the research 6 species of Kateretidae and 42 species of Nitidulidae were recorded. Among them 8 are new to the Małopolska Upland: *Kateretes pedicularius* (L.), *Epuraea aestiva* (L.), *Boragogethes symphyti* (HEER), *Xerogethes kraatzii* (REIT.), *Nitidula rufipes* (L.), *Omosita depressa* (L.), *Soronia punctatissima* (ILL.), *Glischrochilus quadrisignatus* (SAY) and 7 new to the Mazovian Lowland: *Heterhelus scutellaris* (HEER), *Carpophilus hemipterus* (L.), *Epuraea fuscicollis* (STEPH.), *Meligethes denticulatus* (HEER), *Stachygethes assimilis* (STURM), *Cychramus luteus* (FABR.), *Cyllodes ater* (HERBST) and *Ipidia binotata* REIT.

PIŚMIENNICTWO

- AUDISIO P., CLINE A. R., DE BIASE A., ANTONINI G., MANCINI E., TRIZZINO M., COSTANTINI L., STRIKA S., LAMANNA F., CERRETTI P. 2009: Preliminary Re-examination of genus-level taxonomy of the pollen beetle subfamily Meligethinae (Coleoptera: Nitidulidae). *Acta Entomol. Mus. Nat. Pragae*, **49** (2): 341-504.
- BIDAS M., MIŁKOWSKI M. 2005: Chrząszcze nadrodziny Scarabaeoidea okolic Radomia. *Kulon*, **10**: 3-11.
- GUTOWSKI J. M., BUCHHOLZ L., KUBISZ D., OSSOWSKA M., SUĆKO K. 2006: Chrząszcze saproksyliczne jako wskaźnik odkształceń ekosystemów leśnych borów sosnowych. *Leśne Prace Badawcze*, **4**: 101-144.
- GUTOWSKI J. M., MIŁKOWSKI M. 2008: Bogatkowate (Coleoptera: Buprestidae) Puszczy Kozienskiej. *Parki nar. Rez. Przyr.*, **27** (2): 49-85.
- KUBISZ D., SZAFRANIEC S. 2001: Interesujące gatunki chrząszczy stwierdzone w masywie Babiej Góry, Beskid Zachodni (Coleoptera). *Acta Entomol. Siles.*, **7-8**: 43-48.
- JELÍNEK J. 2007: Kateretidae [W:] LÖBL I., SMETANA A. (red.): *Catalogue of Palaearctic Coleoptera*. Apollo Books, Stenstrup, **4**: 455-458.
- JELÍNEK J., AUDISIO P. 2007: Nitidulidae [W:] LÖBL I., SMETANA A. (red.): *Catalogue of Palaearctic Coleoptera*. Apollo Books, Stenstrup, **4**: 459-491.
- MIŁKOWSKI M. 2004: Kózkowate Cerambycidae (Coleoptera) Puszczy Kozienskiej. *Kulon*, **9** (1): 81-116.
- MIŁKOWSKI M., RUTA R. 2005: Gniliłowate (Coleoptera: Histeridae) okolic Radomia. *Wiad. entomol.*, **24** (1): 11-20.
- MIŁKOWSKI M., RUTA R. 2008: Skórnikowate (Coleoptera: Dermestidae) okolic Radomia. *Wiad. entomol.*, **27** (1): 9-15.
- MIŁKOWSKI M., PIĄTEK W., TATUR-DYTKOWSKI J. 2008: Nowe dla Puszczy Kozienskiej i rzadko spotykane gatunki Cerambycidae (Coleoptera). *Wiad. entomol.*, **27** (1): 17-22.
- PRZEWOŻNY M., MIŁKOWSKI M. 2004: Kałużnice (Coleoptera: Hydrophiloidea) i Hydraenidae (Coleoptera: Staphylinoidea) nowe dla Wyżyny Małopolskiej. *Wiad. entomol.*, **23** (3): 157-162.
- PRZEWOŻNY M., MIŁKOWSKI M. 2010: Materiały do poznania otrupkowatych (Coleoptera: Byrrhidae) okolic Radomia. *Wiad. entomol.*, **29** (1): 9-11.

Glischrochilus quadripunctatus (LINNAEUS, 1758)[= *G. quadripustulatus* (L.)]

- Nizina Mazowiecka: Kozienice, 28 III 2004 – 1 ex., w próchnie *Salix alba* L.; PK, Jastrzębia (EC10), 1 X 1993 – 2 exx., pod korą *Quercus* sp.; PK, Poborskie Łąki, 6 III 2004 – 1 ex., pod korą *Abies alba* L.; PK, rez. „Ciszek”, 22 II 1998 – 1 ex., sąg *Pinus sylvestris* L.; PK, leśnictwo Świerże (GUTOWSKI i in. 2006).
- Wyżyna Małopolska: Radom - Las Kapturski, 3 XII 1992 – 1 ex., pod korą *Pinus sylvestris* L.

Glischrochilus quadrisignatus (SAY, 1835)

- Nizina Mazowiecka: PK, Pionki (EC20), 19 IV 1989 – 1 ex., w pułapce z mięsem, 29 IV 2009 – 1 ex., leg. P. STĘPIEŃ; PK, Świerże Górne, 16 V 1999 – 2 exx., w wyciekającym soku na *Populus* sp.
- Wyżyna Małopolska: Radom, 11 X 1996 – 1 ex., na ścianie budynku; Radom - Koniówka (EB 19), 3 XI 1997 – 1 ex., pod korą *Acer negundo* L.; Wielogóra (EC10), 11 VII 2004 – 1 ex., w zgniłych wytlókach owocowych. Gatunek nowy dla Wyżyny Małopolskiej.

Pityophagus ferrugineus (LINNAEUS, 1761)

- Nizina Mazowiecka: PK, leśnictwo Świerże (GUTOWSKI i in. 2006); PK, Rajec Poduchowny, 11 III 1997 – 1 ex., bór sosnowy; PK, Poświętne, 26 IV 2007 – 1 ex., w locie, leg. G. STĘPIEŃ; PK, Kozłów – 2 exx., w locie w sąsiedztwie stosów drewna sosnowego.

Lista łyszczynkowatych okolic Radomia liczy na dzień dzisiejszy 6 gatunków Kateretidae, co stanowi 55% fauny krajowej oraz 42 gatunki Nitidulidae, stanowiących 31% fauny krajowej. W obecnej pracy przedstawiono 7 gatunków nowych dla Niziny Mazowieckiej oraz 8 gatunków nowych dla Wyżyny Małopolskiej. Większość wykazanych gatunków to taksony pospolite i szeroko rozsiadlone na terenie całego kraju. Na uwagę zasługują: *Carpophilus hemipterus* (L.) – jest to dość rzadko poławiany gatunek, w ostatnim trzydziestoleciu wykazany tylko raz (KUBISZ, SZAFRANIEC 2001) oraz *Xerogethes kraatzii* (REIT.) – jest to trzecie stanowisko tego gatunku w Polsce.

w ściółce pod *Quercus robur* L ; PK, Żytkowice (EC30), 21 IV 2005 – 1 ex., wyhodowany z gałązki *Populus* sp.

- Wyżyna Małopolska: Radom - Las Kapturski, 8 VI 1994 – 2 exx.; Radom - Borki, 5 VI 1993 – 1 ex.; Janiszew ad Radom (EB09), 27 VIII 1994 – 1 ex., w wyciekającym soku na *Quercus* sp.; Radom - Dzierzków (EB19), 1 IV 2000 – 1 ex., pod korą *Salix* sp.

Soronia punctatissima (ILLIGER, 1794)

- Wyżyna Małopolska: Radom - Nowa Wola Gołębiowska, 18 VIII 1997 – 1 ex., do światła.
Gatunek nowy dla Wyżyny Małopolskiej.

Thalycra fervida (OLIVIER, 1790)

- Nizina Mazowiecka: PK, Dąbrowa Kozłowska, 26 VI 2003 – 1 ex., w wyciekającym soku na *Quercus* sp.
- Wyżyna Małopolska: Radom - Wincentów 28 VIII 2005 – 1 ex., w starym owocniku *Suillus* sp.

Cryptarchinae

Cryptarcha strigata (FABRICIUS, 1787)

- Nizina Mazowiecka: PK, Dąbrowa Kozłowska, 24 VII 1999 – 1 ex., pod korą *Populus tremula* (L.); PK, Kozłów, 3 VI 2000 – 1 ex., w wyciekającym soku na *Quercus* sp., 16 VI 2006 – 1 ex., w martwicy bocznej na *Quercus* sp.; PK, rez. „Ponty” (EC20), 20 VII 2003 – 1 ex., na sągu *Quercus* sp.; PK, Siczki, 3 XII 2004 – 1 ex., pod korą *Quercus* sp.

Cryptarcha undata (OLIVIER, 1790)

- Wyżyna Małopolska: Radom - Las Kapturski, 11 XI 1995 – 1 ex., pod korą *Populus tremula* (L.).

Glischrochilus quadriguttatus (FABRICIUS, 1777)

- Nizina Mazowiecka: Kozienice (EC31), 28 III 2004 – 3 exx., w próchnie *Salix alba* L.; PK, Pionki (EC 30), 23 IV 2006 – 1 ex., pod korą *Quercus* sp.; PK, Siczki, 5 IV 1995 – 1 ex., pod korą *Quercus* sp.; PK, Kieszek, 5 IV 1995 – 1 ex., w soku na pniaku *Betula* sp.

Omosita colon (LINNAEUS, 1758)

- Nizina Mazowiecka: PK, Marianów, 22 IV 1997 – 3 exx.; PK, rez. „Ciszek”, 15 VIII 1997 – 3 exx.
- Wyżyna Małopolska: Radom, 14 IX 1998 – 2 exx., w gnijącym grzybie; Radom - Las Kapturski, 26 IX 2002 – 1 ex.; Radom - Michałów, 25 IV 1998 – 1 ex., 8 V 1999 – 1 ex.; Radom - Wincentów (EC10), 8 IV 1998 – 4exx., pod kością.

Omosita depressa (LINNAEUS, 1758)

- Nizina Mazowiecka: PK, Dąbrowa Kozłowska, 17 VIII 1998 – 1 ex., w pułapce feromonowej; PK, Jedlnia–Letnisko, 11 IV 2009 – 1 ex., pod kością.
  - Wyżyna Małopolska: Radom - Las Kapturski, 27 IV 1992 – 1 ex., pod martwym ptakiem, 10 X 1997 – 1 ex., w pułapce z mięsem; Radom - Krzewień (EC10), 24 IX 2005 – 1 ex., pod kością.
- Gatunek nowy dla Wyżyny Małopolskiej.

Omosita discoidea (FABRICIUS, 1775)

- Nizina Mazowiecka: PK, Wojciechów, 6 XI 1999 – 1 ex., w pułapce ziemnej z glikolem.

Pocadius adustus REITTER, 1888

- Nizina Mazowiecka: PK, rez. „Ciszek”, 5 X 1991 – 1 ex., w owocniku *Lycoperdon* sp.

Pocadius ferrugineus (FABRICIUS, 1775)

[= *P. striatus* (OLIV.)]

- Nizina Mazowiecka: PK, rez. „Ciszek”, 11 VII 2005 – 1 ex.; PK, rez. „Królewskie Źródło” (EC30), 22 IV 2007 – 1 ex.; PK, Selwanówka (EC22), 28 VIII 2004 – 1 ex.; PK, rez. „Jedlnia”, 13 VI 2010 – 1 ex, grzyb na pniu starego dębu.
- Wyżyna Małopolska: PK, Lesiów (EC10), 14 IV 2000 – 1 ex., w fermentującym soku na *Betula* sp., 16 V 2004 – 1 ex.; Radom - Las Kapturski, 22 V 1995 – 2 exx., na owocniku *Lycoperdon* sp., 28 IV 2002 – 1 ex., w loście; Radom - Borki, 4 VI 1997 – 5 exx., na owocniku *Lycoperdon* sp.; PK, rez. „Miodne”, 6 VI 2010 – 2 exx., huba na powalonym pniu buka.

Soronia grisea (LINNAEUS, 1758)

- Nizina Mazowiecka: PK, Świerże Górne, 16 V 1999 – 5 exx., w wyciekającym soku na *Populus* sp.; PK, Dąbrowa Kozłowska, 13 V 2007 – 2 exx., w wyciekającym soku na *Quercus* sp.; PK, Huta (EC20), 6 XI 2005 – 1 ex.,

Pria dulcamarae (SCOPOLI, 1763)

- Nizina Mazowiecka: PK, Dąbrowa Kozłowska, 12 VIII 2005 – 1 ex., na *Umbelliferae*.

Nitidulinae*Cychramus luteus* (FABRICIUS, 1787)

- Nizina Mazowiecka: PK, Poborskie Łąki, 9 VI 2007 – 1 ex., na *Umbelliferae*.
Gatunek nowy dla Niziny Mazowieckiej.

Cyllodes ater (HERBST, 1792)

- Nizina Mazowiecka: PK, rez. „Jedlnia” (EB29), 4 VII 2006 – 1 ex., huba na pniu starego dębu; PK, rez. „Załamane”, 6 IX 2008 – 1 ex., w hubie.
- Wyżyna Małopolska: PK, rez. „Miodne” (EB39), 6 VI 2010 – 1 ex., huba na pniu buka.
Gatunek nowy dla Niziny Mazowieckiej i Wyżyny Małopolskiej.

Ipidia binotata REITTER, 1875

[= *I. quadrimaculata* (QUENS.)]

- Nizina Mazowiecka: PK, rez. „Brzeźniczka”, 31 VII 2010 – 1 ex., pod korą *Picea abies* (L.), leg. M. PRZEWOŻNY.
Gatunek nowy dla Niziny Mazowieckiej.

Nitidula bipunctata (LINNAEUS, 1758)

- Nizina Mazowiecka: PK, Poświętne, 5 V 2008 – 1 ex., leg. G. STĘPIEŃ.
- Wyżyna Małopolska: Radom - Wincentów, 28 VI 1998 – 1 ex., w pułapce z wędzonej ryby; Radom - Gołębiów, 20 IV 2010 – 1 ex., na martwym psie.

Nitidula carnaria (SCHALLER, 1783)

- Wyżyna Małopolska: Radom - Wielogóra (EC10), 11 VII 2004 – 2 exx., pod kością; Radom - Stara Wola Gołębiowska, 7 VI 2010 – 1 ex., na kości.

Nitidula rufipes (LINNAEUS, 1767)

- Nizina Mazowiecka: PK, rez. „Ciszek” (EC20), 10 VI 1998 – 2 exx., pod kością.
- Wyżyna Małopolska: PK, Pacyna, 30 IV 1997 – 1 ex., pod kością; Radom - Brzustówka (EB19), 8 IV 2009 – 1 ex.; Radom - Nowa Wola Gołębiowska, 11 V 1997 – 1 ex.; Radom - Wincentów, 9 VI 2001 – 1 ex.
Gatunek nowy dla Wyżyny Małopolskiej.

- Wyżyna Małopolska: Radom - Las Kapturski, 7 VIII 1991 – 1 ex.; Radom - Stara Wola Gołębiowska (EB 19), 29 V 2005 – 1 ex., wszystkie stanowiska na *Umbelliferae*.

Fabogethes brachialis (ERICHSON, 1845)

- Wyżyna Małopolska: Radom - os. Nad Potokiem (EB19), 24 V 2010 – 2 exx., na *Chalidonium majus* L.

Lamiogethes bidens (BRISOUT, 1863)

- Nizina Mazowiecka: PK, leśnictwo Świerże (GUTOWSKI i in. 2006).

Lamiogethes morosus (ERICHSON, 1845)

- Nizina Mazowiecka: PK, leśnictwo Świerże (GUTOWSKI i in. 2006).

Lamiogethes pedicularius (GYLLENHAL, 1808)

[= *Meligethes viduatus* (HEER)]

- Nizina Mazowiecka: PK, Marianów, 2 IX 1997 – 1 ex., na *Hieracium murorum* L.

Meligethes denticulatus (HEER, 1841)

- Nizina Mazowiecka: PK, Dąbrowa Kozłowska, 8 VIII 2006 – 1 ex., na *Cirsium* sp.; PK, Januszno (EC30), 4 IX 2005 – 1 ex., na *Umbelliferae*; PK, Marianów (EC21), 2 IX 1997 – 1 ex., na *Hieracium murorum* L.
Gatunek nowy dla Niziny Mazowieckiej.

Stachygethes assimilis (STURM, 1845)

- Nizina Mazowiecka: PK, Wola Klasztorna (EC50), 30 V 2010 – 2 exx., na *Echium vulgare* L. na nasypie kolejowym.
Gatunek nowy dla Niziny Mazowieckiej.

Thymogethes egenus (ERICHSON, 1845)

- Wyżyna Małopolska: Radom - Borki (EB09), 13 IX 2009 – 1 ex., na *Mentha* sp.

Xerogethes kraatzi (REITTER, 1871)

[= *Meligethes frivaldszkyi* REITT.]

- Wyżyna Małopolska: Radom - Michałów, 29 V 1998 – 2 exx., na *Barbarea vulgaris* R. BR.; Lisów ad Radom (EC10), 23 V 2010 – 2 exx., nasyp kolejowy, na *Barbarea vulgaris* R. BR.

- Wyżyna Małopolska: Piastów ad Radom (EC00), 12 X 2005 – 1 ex., na gnijącym grzybie; Radom, 18 IV 1992 – 2 exx., pod korą *Quercus* sp., 7 X 1997 – 4 exx., pod korą *Quercus* sp., 28 IV 2003 – 2 exx., na pniu *Pinus sylvestris* L.; Radom - Las Kapturski, 18 IV 1992 – 1 ex., pod korą *Quercus* sp., 21 IV 1993 – 1 ex., pod korą *Quercus* sp., 7 X 1997 – 1 ex., 29 III 2002 – 2 exx., przy wyciekającym soku na *Betula* sp.; Radom - Gołębiów (EB19), 30 IV 2010 – 1 ex.; Radom - Józefów (EB19), 9 IV 2007 – 2 exx., w fermentującym soku na pniu *Betula* sp.; Radom - Michałów, 23 IV 1998 – 1 ex.

Epuraea variegata (HERBST, 1793)

- Nizina Mazowiecka: PK, leśnictwo Świerże (GUTOWSKI i in. 2006); PK, Poborskie Łąki, 14 V 2005 – 2 exx., huba na *Betula* sp.

Meligethinae

Boragogethes symphyti (HEER, 1841)

- Nizina Mazowiecka: PK, leśnictwo Świerże (GUTOWSKI i in. 2006).
- Wyżyna Małopolska: Radom, Las Kapturski, 22 IX 2001 – 1 ex., na *Hieracium* sp.
Gatunek nowy dla Wyżyny Małopolskiej.

Brassicogethes aeneus (FABRICIUS, 1775)

- Nizina Mazowiecka: PK, Jedlnia–Letnisko, 13 IV 2007 – 1 ex., leg. G. STEPIEŃ; PK, Kozłów (EC10), 30 IV 1997 – 2 exx., na *Tussilago fanfara* L.; PK, leśnictwo Świerże (GUTOWSKI i in. 2006).
- Wyżyna Małopolska: Radom - Las Kapturski, 7 VI 1991 – 1 ex.; Radom - Michałów, 15 VII 2005 – 1 ex.

Brassicogethes coracinus (STURM, 1845)

- Wyżyna Małopolska: Radom - Las Kapturski, 3 IV 1998 – 2 exx., na *Anemone nemorosa* L.

Brassicogethes subaeneus (STURM, 1845)

- Nizina Mazowiecka: PK, Kozłów, 30 IV 1997 – 1 ex., na *Tussilago fanfara* L.; PK, Mąkosy Stare (EC20), 20 VI 2010 – 1 ex., na *Umbelliferae*.

Brassicogethes viridescens (FABRICIUS, 1787)

- Nizina Mazowiecka: PK, Dąbrowa Kozłowska, 10 VIII 2005 – 1 ex., na *Umbelliferae*; PK, Rajec Poduchowny (EB19), 24 VII 2010, 1 ex., na *Cirsium* sp.; PK, leśnictwo Świerże (GUTOWSKI i in. 2006).

Epuraeinae*Epuraea aestiva* (LINNAEUS, 1758)[= *E. depressa* (ILLIG.)]

- Nizina Mazowiecka: PK, rez. „Brzeźniczka” (EC30), 31 VII 2010 – 1 ex., czerpak.
- Wyżyna Małopolska: Radom (EB19), 14 V 1999 – 2 exx., na *Crateagus* sp., 12 IV 2007 – 1 ex., w locie; Radom - Las Kapturski, 22 V 1991 – 1 ex.; Radom - Borki (EB09), 9 V 2010 – 1 ex., na kwiatach *Malus* sp.
Gatunek nowy dla Wyżyny Małopolskiej.

Epuraea biguttata (THUNBERG, 1784)

- Nizina Mazowiecka: PK, Grądy (EC21), 13 IV 2005 – 1 ex., na świeżym pniaku *Betula* sp.; PK, rez. „Załamanek” (EC20), 20 IV 2006 – 1 ex., w wyciekającym soku na *Betula* sp.
- Wyżyna Małopolska: Radom - Klwatka Szlachecka (EC00), 7 IV 1999 – 1 ex., przy wyciekającym soku na *Betula* sp.; Radom - Las Kapturski, 19 IV 2000 – 1 ex., w fermentującym soku na pniu *Betula* sp.

Epuraea limbata (FABRICIUS, 1787)

- Wyżyna Małopolska: PK, Owadów 5 VII 2009 – 1 ex., w owocniku *Macrolepiota procura* (SCOP. ex FR.) SING.

Epuraea marseuli REITTER, 1873[= *E. pusilla* (ILLIG.)]

- Nizina Mazowiecka: PK, Przejazd (EC20), 22 V 1999 – 1 ex., pod korą *Abies alba* MILL.; PK, Wojciechów (EC10), 14 IV 2000 – 1 ex., pod korą *Pinus sylvestris* L.

Epuraea pallescens (STEPHENS, 1835)[= *E. florea* ER.]

- Nizina Mazowiecka: PK, leśnictwo Świerże (EC32) (GUTOWSKI i in. 2006).
- Wyżyna Małopolska: Radom - Potkanów (EB08), 1 VIII 1998 – 1 ex., na *Umbelliferae*.

Epuraea unicolor (OLIVIER, 1790)

- Nizina Mazowiecka: PK, Dąbrowa Kozłowska, 19 VII 2000 – 1 ex., pod korą *Populus tremula* (L.); PK, Poświętne (EC20), 8 V 2010 – 1 ex., leg. G. STEPIEŃ.

KATERETIDAE

Brachypterolus pulicarius (LINNAEUS, 1758)

- Wyżyna Małopolska: Radom - Las Kapturski (UTM: EB19), 25 VIII 1997 – 2 exx., czerpak.

Brachypterus glaber NEWMAN, 1834

- Wyżyna Małopolska: Puszcza Kozienicka (PK), Owadów (EC10), 4 VI 2010 – 3 exx., na *Urtica* sp.

Brachypterus urticae (FABRICIUS, 1792)

- Nizina Mazowiecka: PK, Jedlnia–Letnisko (EB29), 17 IX 2009 – 1 ex., na *Solidago* sp.
- Wyżyna Małopolska: Radom - Młynek Janiszewski (EB19), 28 VI 2000 – 1 ex., na łące.; PK, Pacyna (EB19), 20 IX 2004 – 1 ex., czerpak.

Heterhelus scutellaris (HEER, 1841)

- Nizina Mazowiecka: PK, Dąbrowa Kozłowska (EC10), 11 V 2006 – 2 exx., na *Sambucus racemosa* L.; PK, Grądy (EC21), 4 V 1997 – 1 ex., czerpak; PK, Siczki (EB19), 13 V 2007 – 2 exx., na *Crateagus* sp.
Gatunek nowy dla Niziny Mazowieckiej.

Heterhelus solani (HEER, 1841)

- Nizina Mazowiecka: PK, Poborskie Łąki vic. (EC20), 16 IV 1998 – 1 ex., na *Sambucus nigra* L.

Kateretes pedicularius (LINNAEUS, 1758)

- Wyżyna Małopolska: PK, Kolonia Lesiów (EC10), 21 IV 2004 – 2 exx.; Radom - Kozia Góra (EB09), 24 IV 1999 – 1 ex.; Radom - Las Kapturski, 7 VI 1991 – 1 ex.; Radom - Michałów (EB19), 23 IV 1998 – 1 ex.
Gatunek nowy dla Wyżyny Małopolskiej.

NITIDULIDAE

Carpophilinae*Carpophilus hemipterus* (LINNAEUS, 1758)

- Nizina Mazowiecka: PK, Sokoleniec (EC10), 30 IX 2007 – 1 ex., w odpadach organicznych.
Gatunek nowy dla Niziny Mazowieckiej.

Kateretidae i Nitidulidae (Coleoptera) okolic Radomia

Short-winged flowers beetles and sap beetles (Coleoptera:
Kateretidae, Nitidulidae) of Radom environs

Andrzej LASOŃ¹, Marek MIŁKOWSKI²

¹ ul. Wiejska 4b/85, 15-352 Białystok; e-mail: haptos@interia.pl

² ul. Królowej Jadwigi 19 m. 21, 26-600 Radom; e-mail: milkowski63@wp.pl

ABSTRACT: New faunistic data on the occurrence of 49 sap beetles species (Coleoptera: Kateretidae, Nitidulidae) in the environs of Radom (E Poland) are presented. Seven species from the Mazowiecka Lowland and eight species from the Małopolska Upland have been recorded for the first time.

KEY WORDS: Coleoptera, Kateretidae, Nitidulidae, new records, E Poland.

Znajomość koleopterofauny okolic Radomia wciąż jest niezadowolająca. Stosunkowo dobrze poznanymi grupami chrząszczy na omawianym terenie są kózkowate – Cerambycidae (MIŁKOWSKI 2004; MIŁKOWSKI i in. 2008), żuki – Scarabaeoidea (BIDAS, MIŁKOWSKI 2005), gnilikowate – Histeridae (MIŁKOWSKI, RUTA 2005), bogatkowate – Buprestidae (GUTOWSKI, MIŁKOWSKI 2008), skórnikowate – Dermestidae (MIŁKOWSKI, RUTA 2008), otrupkowate – Byrrhidae (PRZEWOŹNY, MIŁKOWSKI 2010). Do słabiej zbadanych należą kałużnice – Hydrophiloidea i Hydraenidae (PRZEWOŹNY, MIŁKOWSKI 2004). Informacje dotyczące przedstawicieli innych rodzin są fragmentaryczne i nieliczne. Kateretidae i Nitidulidae, to kolejne rodziny chrząszczy, którym poświęcono pracę. Jak dotąd jedyne dane dotyczące tych rodzin można znaleźć w pracy GUTOWSKIEGO i in. (2006). Wszystkie gatunki podane w tej publikacji są uwzględnione w obecnej pracy.

Jeśli nie zaznaczono inaczej chrząszcze były łowione przez Marka MIŁKOWSKIEGO. Okazy dowodowe znajdują się w kolekcjach autorów. Systematykę za wyjątkiem podrodziny Meligethinae przyjęto za „Catalogue of Palaearctic Coleoptera” (JELÍNEK 2007; JELÍNEK, AUDISIO 2007). Zmiany w obrębie rodzaju *Meligethes* STEPH. wynikają z najnowszej publikacji AUDISIO i współautorów (2009).

- MAYOR A. 2007: Malachiidae. [W:] LÖBL I., SMETANA A. (red.): Catalogue of Palaearctic Coleoptera, **4**. Apollo Books, Stenstrup: 415-454.
- MOKRZYCKI T., BYK A., BOROWSKI J. 2008: Rzadkie i reliktowe saproksyliczne chrząszcze (Coleoptera) starych dębów Rogalińskiego Parku Krajobrazowego. Parki nar. Rez. Przyr., **27** (4): 43-56.
- RUTA R. 2007: Chrząszcze (Insecta: Coleoptera) kserotermicznych wzgórz Byszewickich w Dolinie Noteci. Nowy Pam. Fizjogr., **5** (2006) (1-2): 49-107.
- RUTA R. 2009: Chrząszcze Rynny Jezior Kuźnickich ze szczególnym uwzględnieniem rezerwatu przyrody „Kuźnik”. [W:] OWSIANNY P. M. (red.): Rynna Jezior Kuźnickich. Muzeum Stanisława Staszica, Piła: 150-177.
- SZAFRANIEC S., SZAFRANIEC P., MAZUR M. A. 2010: *Malachius scutellaris* ERICHSON, 1840 and some other interesting species of Melyridae (Coleoptera: Cleroidea) from the Western Beskidy Mts. Opole Sci. Soc. Nat. Journ., **43**: 95-100.

Bardzo pospolity gatunek, jednak z Wyżyny Lubelskiej i Sudetów Zachodnich nie był do tej pory wykazywany.

SUMMARY

Based on a survey of private collections, new distributional records of 17 species of Malachiinae (Coleoptera: Melyridae) in Poland are presented. Comments on possible misidentifications are given, and a very fragmentary knowledge of Polish soft-winged flower beetles is briefly discussed. *Hypebaeus flavipes* (FABR.) is newly recorded from the Pomeranian Lake District, *Ebaeus flavicornis* ERICHSON from the Wielkopolska-Kujawy Lowland and Małopolska Upland, *Anthocomus fasciatus* (L.) from the Świętokrzyskie Mountains, *Anthocomus rufus* (HERBST) from the Western Sudety Mountains, *Axinotarsus pulicarius* (FABR.) from Pomeranian Lake District, and *Cordylepherus viridis* (FABR.) from Lublin Upland and Western Sudety Mountains. Additionally, new records of *Ebaeus pedicularius* (L.), *Anthocomus equestris* (FABR.), *Axinotarsus marginalis* (LAPORTE), *A. ruficollis* (OLIVIER), *Cerapheles terminatus* (MÉNÉTRIES), *Charopus flavipes* (PAYKULL), *Apalochrus femoralis* ERICHSON, *Clanoptilus marginellus* (OLIVIER), *Malachius aeneus* (L.), *M. bipustulatus* (L.) and *M. rubidus* ERICHSON are listed.

PIŚMIENNICTWO

- BOROWIEC L. 1995: Nowe stanowiska *Cerapheles terminatus* (MÉNÉTRIES) (Coleoptera, Malachiidae). Wiad. entomol., **13** (4): 257.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1986: Chrząszcze Coleoptera. Dermestoidea, Bostrichoidea, Cleroidea i Lymexyloidea. Kat. Fauny Pol., Warszawa, XXIII, **11**: 1-244.
- EVERS A. M. J. 1979: 30. Familie: Malachiidae. [W:] FREUDE H., HARDE K. W., LOHSE G. A. (ed.): Die Käfer Mitteleuropas. Bd. 7. Goecke und Evers, Krefeld: 53-69.
- KOLIBÁČ J., MAJER K., ŠVIHLA V. 2005: Cleroidea. Beetles of the superfamily Cleroidea in the Czech and Slovak Republics and neighbouring areas. Clarion Production, Praha. 186 ss.
- KONWERSKI Sz. 2000: *Cerapheles terminatus* – rzadki chrząszcz z rodziny bęblikowatych – nad Jeziorem Łekneńskim. Ziemia Wągrowiecka, rok III, **1** (9): 100-101.
- KUŚKA A. 1993: *Cerapheles terminatus* (MÉNÉTRIES, 1832) (Coleoptera, Malachiidae) – nowy dla fauny Polski gatunek chrząszcza. Wiad. entomol., **12** (3): 173-174.
- KUŚKA A. 2004: Melyridae. [W:] BOGDANOWICZ W., CHUDZICKA E., PILIPIUK I., SKIBIŃSKA E. (red.): Fauna Polski. Charakterystyka i wykaz gatunków. Muzeum i Instytut Zoologii PAN, Warszawa: 56-57, 82-83.
- LAWRENCE J. F., LESCHEN R. A. B. 2010: Melyridae. [W:] LESCHEN R. A. B., BEUTEL R. G., LAWRENCE J. F. (red.): Coleoptera, Beetles. Volume 2: Morphology and Systematics (Elateroidea, Bostrichiformia, Cucujiformia partim). De Gruyter, Berlin/New York: 273-280.

- Sudety Zachodnie: Lubomierz vic. ad Jelenia Góra (WS35), 4 VI 1999 – 1 ♀ na roślinności zielnej, 29 V 2005 – 1 ♂, leg. SK.
- Bieszczady: Bystre ad Baligród (EV96), 28 VI 2008 – 7 ♀ ♀, leg. SK.
Obok *Cordylepherus viridis* najpospolitszy przedstawiciel rodziny. Wykazywany z większości krain.

Malachius rubidus ERICHSON, 1840

- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Puszczykowo ad Poznań (XT29), 4 VI 1998 – 2 exx., 6 VI 1998 – 5 exx. na trawach przy brzegu Warty, leg. PJ; Łęczycza vic. ad Luboń (XT29), 12 V 2009 – 1 ♀, leg. SK.
Rzadko spotykany gatunek, znany głównie z południowej części kraju (BURAKOWSKI i in. 1986).

Cordylepherus viridis (FABRICIUS, 1787)

- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Poznań - park miejski Cytadela (XU30/31), 17 V 1994 – 2 ♂♂, 24 V 1995 – 1 ♀, 29 V 1995 – 6 ♂♂, 31 V 1995 – 3 ♂♂, leg. PJ; Obrzycko vic. (XU04), 16–20 VI 2003 – 2 ♀ ♀, leg. SK; Lusowo (XU11), 1 VI 1995 – 1 ♀ na łące, leg. SK; Biedrusko vic. - poligon wojskowy (XU32), 11 VI 1997 – 1 ♀, leg. U. WALCZAK; Puszczykowo ad Poznań (XT29), 23 VII 2000 – 1 ex., leg. PJ; Rogalin (XT38), 30 VI 2001 – 1 ex., leg. PJ; Radojewo vic. - poligon wojskowy (XU31), 10 VI 1999 – 1 ♀ na żarnowczysku, 25 VI 1999 – 1 ♀ przy drodze czołgowej, leg. SK; Konin vic. (CC18), 23 VI 1997 – 1 ♀ na hałdach pokopalnianych, leg. SK; Ruda Milicka (XT61), 25 VII – 8 VIII 1989 – 1 ex., leg. L. BOROWIEC.
- Nizina Mazowiecka: Puszcza Kozienicka: Poświętne (EC20), 16 V 2006 – 1 ex. w tunelu foliowym z warzywami, leg. G. STĘPIEŃ.
- Dolny Śląsk: Wrocław - Wojnów (XS56), VI 1990 – 3 exx., leg. L. BOROWIEC.
- Wyżyna Małopolska: Pasturka (DA69), 21–22 V 1992 – 1 ex., leg. L. BOROWIEC; Skowronno (DA69), 25 V 1983 – 3 exx., leg. L. BOROWIEC; Puszcza Kozienicka, Komorniki Kozłowskie (EC10), 26 VII 2005 – 1 ex. na *Knautia arvensis* (L.) J. M. COULT., leg. MM; Radom - Borki (EB09), 5 VI 1993 – 1 ex., leg. MM; Radom - Józefów (EB19), 1 VI 1994 – 1 ex. na kłosie zboża, leg. MM; Radom - Firlej (EB19), 22 V 1998 – 1 ex. na kwiatkach głogu, leg. MM.
- Wyżyna Lubelska: Poleski Park Narodowy, Urszulin (FB59), 21 V 2004 – 1 ♀, leg. SK.
- Sudety Zachodnie: rez. „Wąwóz Myśluborski” (WS75), 30 V 1992 – 1 ex., leg. L. BOROWIEC.

- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Puszczykowo ad Poznań (XT29), 16 V 1998 – 1 ex. na trawach przy brzegu Warty, leg. PJ; Lusowo (XU11), 1 V 1995 – 1 ♂, 1 ♀ na łące, leg. SK; Osiek (XU58), skansen, 9 VI 1999 – 1 ex., leg. RR.
- Nizina Mazowiecka: Puszcza Kozienska: Antoniówka (EB19), 21 VI 2009 – 1 ex. na polanie w borze sosnowym, leg. MM; Poświętne (EC20), 10 VI 2004 – 1 ex., 30 V 2006 – 1 ex. w ogródku warzywnym, leg. G. STĘPIEŃ; Januszno (EC30), 4 VI 2006 – 1 ex. na *Apiaceae*, leg. MM.
- Śląsk Dolny: Szewce (XS37), 2 V 1993 – 1 ex., leg. L. BOROWIEC.
- Wyżyna Małopolska: Skorocice (DA78), 26 V 1983 – 1 ex., leg. L. BOROWIEC; Garb Pińczowski (DA69), 1 V 2008 – 1 ex., leg. M. et L. BOROWIEC; Radom - Nowa Wola Gołębiowska (EB19), 31 V 1998 – 2 exx. na żdźbłe trawy na łące, leg. MM.
- Roztocze: rez. „Czerkies”, 15 VI 1990 – 2 exx., leg. L. BOROWIEC; rez. „Bukowa Góra”, 14 VI 1990 – 1 ex., leg. L. BOROWIEC.
- Sudety Zachodnie: Lubomierz ad Jelenia Góra (WS35), 4 VI 1999 – 1 ♀ na roślinach zielnych, leg. SK, 14 III 2000 – 1 ♀, leg. A. SIENIUC.

Według BURAKOWSKIEGO i współautorów (1986) gatunek pospolity w całym kraju.

Malachius bipustulatus (LINNAEUS, 1758)

- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Poznań - Malta (XU30), 3 VI 2006 – 1 ♀, leg. SK; Poznań - Umultowo (XU31), 19 V 2009 – 1 ♂, otoczenie Collegium Biologicum, leg. SK; Poznań - park miejski Cytadela (XU30/31), 17 V 1993 – 2 ♀ ♀, leg. PJ, 30 V 1995 – 1 ♂, leg. PJ, 2 VI 1995 – 1 ♀, leg. PJ, 4 VI 1995 – 1 ♀, leg. PJ, 10 V 1998 – 2 ♂ ♂, 10 II 1999 – 1 ♂ (poczwarka w próchnie *Populus nigra* L. – 10 III 1999 imago), 20 VI 2004 – 1 ♀, leg. SK, 3 V 2005 – 5 ♀ ♀, leg. PJ; Łekno ad Wągrowiec (XU55), 24 V 1999 – 2 ♀ ♀ nad brzegiem Jeziora Łekneńskiego, leg. SK; Lusowo (XU11), 7 V 1995 – 1 ♂ na *Alnus* sp. nad brzegiem Jeziora Lusowskiego, 8 VI 1995 – 1 ♀ na łące, V 1996 – 1 ♂, leg. SK; Obrzycko vic. (XU04), 16–20 VI 2003 – 1 ♀, leg. SK; Biedrusko vic. - poligon wojskowy (XU32), 25 VI 1999 – 1 ♀ w świetlistej dąbrowie *Potentillo albae-Quercetum*, leg. SK; Puszczykowo ad Poznań (XT29), 16 VI 1995 – 1 ♂, 2 ♀ ♀, leg. PJ, 17 VI 1998 – 1 ♀, leg. PJ.
- Śląsk Dolny: Wrocław - Wojnów (XS56), VI 1990 – 4 exx., leg. L. BOROWIEC; Wrocław - Rędzin (XS37), 2 VI 1991 – 1 ex., leg. L. BOROWIEC.
- Wyżyna Małopolska: Radom - Las Kapturski (EB09), 14–15 II 1997 – 3 exx. ze spróchniałego pieńka dębu zebranego 16 I 1997, 14 III 2007 – 1 ex. ze spróchniałej gałęzi dębu zebranej 26 II 2007, leg. et cult. MM; Radom - Borki (EB09), 7 V 1993 – 1 ex., leg. MM; Radom - Józefów (EB19), 14 VI 1990 – 1 ex., leg. MM.

- Nizina Mazowiecka: Puszcza Kozienicka: Poborskie Łąki (EC20), 2 VII 2006 – 1 ex. z czerpakowania łąki, leg. MM; Januszno (EC30), 22 VII 2006 – 1 ex. z czerpakowania łąki, leg. MM.
  - Wyżyna Krakowsko-Wieluńska: Jerzmanowice, „Wzgórze 502” (DA16), 20 IV 2006 – 1 ex., leg. RR.
  - Wyżyna Małopolska: Rzeżuśnia (DA27), 21 V 2006 – 2 exx., leg. RR; Gaciki (DA69) ad Pińczów, 24 VI 2008 – 1 ex. na murawie kserotermicznej, leg. RR; Radom - Gołębiów (EB19), 4 VI 2009 – 1 ex., 10 VI 2009 – 1 ex. na terenie ciepłowni, leg. MM; Radom - Firlej (EB19), 29 V 2007 – 1 ex. w locie, leg. MM.
  - Beskid Zachodni: Zawoja (CA90), 18 VI 2003 – 1 ex. na podmokłej łące, leg. RR.
  - Bieszczady: Duszatyn vic. (EV96), 25 VI 2008 – 1 ♂, leg. SK.
- Dość często spotykany gatunek, zwłaszcza w siedliskach trawiastych (BURAKOWSKI i in. 1986).

Apalochrus femoralis ERICHSON, 1840

[= *Paratinus femoralis* (ERICHSON, 1840)]

- Pobrzeże Bałtyku: Pogorzelica 2 km E (WV09), 9–10 VII 2001 – 1 ex. na wydmach, leg. RR.
- W całym zasięgu uchodzi za rzadkość (BURAKOWSKI i in. 1986). Pewne stanowiska w Polsce znajdują się wyłącznie nad Bałtykiem.

Clanoptilus marginellus (OLIVIER, 1790)

- Pobrzeże Bałtyku: Pogorzelica 2 km E (WV09), 9–10 VII 2001 – 1 ex. na wydmach, leg. RR; Łazy ad Koszalin (WA71), 2–16 VII 2005 – 1 ex. na plaży, leg. SK; Bobolin ad Dąbki (WA82), 10–20 VII 2006 – 1 ♀ na plaży, 1 VII 2008 – 1 ♀ na plaży, leg. SK.
  - Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Obrzycko vic. (XU04), 16–20 VI 2003 – 1 ♀, leg. SK.
  - Dolny Śląsk: Prawików (XS07), 19 V 1993 – 1 ex., leg. L. BOROWIEC.
  - Roztocze: Krasnobród (FB50), 16–25 VI 1990 – 2 exx., leg. L. BOROWIEC.
  - Beskid Zachodni: Zawoja (CA90), 16 VI 2003 – 1 ex. na podmokłej łące, leg. RR.
- Znany z rozproszonych stanowisk w całej Polsce (BURAKOWSKI i in. 1986).

Malachius aeneus (LINNAEUS, 1758)

- Pojezierze Pomorskie: Kujanki (XV41) ad Kujan, 14 VI 1997 – 1 ex., leg. RR.

- 2/3 VII 2001 – 1♂ w łęgu, ad lucem, leg. SK; Ruda Milicka (XT61), 25 VII – 8 VIII 1989 – 4 exx., leg. L. BOROWIEC; Borowa Oleśnicka (XS57), 29 VII 1992 – 1 ex., leg. L. BOROWIEC; Wrocław - Mokry Dwór (XS46), 12 VII 1994 – 1 ex., leg. L. BOROWIEC; Szczodre (XS57) ad Wrocław, 2 VII 2009 – 1 ex., leg. L. BOROWIEC.
- Nizina Mazowiecka: Puszcza Kozienicka: rez. „Zagożdżon” (EC30), 27 VI 2006 – 1 ex. z czerpakowania na polanie lesnej, leg. MM.
  - Dolny Śląsk: Wrocław - Świniary (XS37), 24 VI 2007 – 1 ex., leg. RR.
  - Wyżyna Małopolska: Radom - Las Kapturski (EB09), 11 VII 2004 – 1 ex., w locie, leg. MM; Radom - Firlej (EB19), 18 VII 1993 – 2 exx., leg. MM; Trabllice (EB08) ad Radom, 3 VII 2010 – 1 ex., leg. MM.
  - Sudety Zachodnie: Lubomierz ad Jelenia Góra (WS35), 15 VII 2001 – 1♀ na *Quercus*, na wyciekającym soku, leg. SK.

Dość często spotykany gatunek, uznawany za związany ze świetlistymi dąbrowami (BURAKOWSKI i in. 1986); znany z rozproszonych stanowisk w całym kraju.

Cerapheles terminatus (MÉNÉTRIES, 1832)

- Pojezierze Pomorskie: Wałcz E, nad jeziorem Sitowo (WV00), 1 VI 2003 – 2 exx., leg. RR; Jezioro Jeleń i Jezioro Sołtyskie (WU98) ad Niekursko, 31 V 2006 – 3 exx., leg. RR.
- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Lusowo (XU11), północny brzeg Jeziora Lusowskiego, 5 V 1995 – 1♂, 11 VI 1995, 1♀, leg. SK; Stawy Przemkowskie (WT51) ad Przemków, 20 V 2007 – 1 ex., leg. RR.

Wykazany z Polski przez KUŚKĘ (1993) ze stanowisk na Pojezierzu Pomorskim. Znany także ze Śląska Dolnego (BOROWIEC 1995), Śląska Górnego oraz Wyżyny Lubelskiej (KUŚKA 2004). Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej wykazany z okolic Rudy Milickiej (BOROWIEC 1995) i Wągrowca (KONWERSKI 2000). Występuje na trzcinowiskach.

Charopus flavipes (PAYKULL, 1798)

- Pojezierze Pomorskie: Kujan vic., o. 68 (XV41), 24 VI 2001 – 1 ex., leg. RR; rez. „Bielinek” nad Odrą vic. (VU46), 28 VI 2010 – 1 ex., leg. RR; Chełmno nad Wisłą vic., rez. „Góra św. Wawrzyńca” (CE21), 11 VI 2006 – 1♀ na zboczu kserotermicznym, leg. SK.
- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Obrzycko vic. (XU04), 5–10 VI 2000 – 1♂, 2♀♀, 16–20 VI 2003 – 1♀, leg. SK; Dziembówko vic. (XU28), dolina Noteci, 18 V 2002 – 1 ex., 31 V 2002 – 1 ex., leg. RR; Pianówka (XU05/06) ad Czarnków, 26 V 2007 – 3 exx., murawy kserotermiczne, leg. RR; Biedrusko vic. - poligon wojskowy (XU32), 19 VI 1999 – 1♂, 1♀, leg. SK.

- Nizina Mazowiecka: Puszcza Kozienska: rez. „Jedlnia” vic. (EB29), 4 VII 2006 – 2 exx. z czerpakowania roślin zielnych, leg. MM.
- Dolny Śląsk: Wrocław - Śródmieście (XS46), 9 VII 1994 – 1 ex., leg. L. BOROWIEC; Wrocław - Mokry Dwór (XS46), 12 VII 1994 – 1 ex., leg. L. BOROWIEC.

Błędne cechy podane w popularnym kluczu z serii „Die Käfer Mitteleuropas” (EVERS 1979) prowadzą do oznaczania tego pospolitego gatunku jako *A. pulicarius* (FABR.). Środkowoeuropejskich przedstawicieli rodzaju *Axinotarsus* MOTSCHULSKY pozwala prawidłowo zidentyfikować późniejsza praca KOLIBÁČA i współautorów (2005). Informacje o *A. pulicarius* publikowane przez RUTEŃ (2007, 2009) należy odnieść do *A. marginalis*; niewykluczone, że niektóre wcześniejsze dane dotyczące występowania tych dwóch gatunków w Polsce również wymagają weryfikacji.

Axinotarsus pulicarius (FABRICIUS, 1777)

- Pobrzeże Bałtyku: Mrzeżyno ad Trzebiatów (WA10), 1–7 VII 1998 – 1 ♂ na plaży, leg. SK.
  - Pojezierze Pomorskie: Szczecin - Niebuszewo (VV71), 26 VI 2004 – 1 ♀, leg. SK.
  - Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Lusowo (XU11), 16 VII 1998 – 1 ♀, 12 VII 2003 – 1 ♂, 1 ♀ w zabudowaniach gospodarczych, leg. SK.
  - Wzgórza Trzebnickie: Działosza ad Syców (XS88), 24 VII 2005 – 1 ♀, leg. SK.
  - Roztocze: Krasnobród (FB50), 18–25 VI 1990 – 7 exx., leg. L. BOROWIEC.
- Gatunek rzadszy od poprzedniego (por. uwagi przy *A. marginatus*). Nowy dla Pojezierza Pomorskiego.

Axinotarsus ruficollis (OLIVIER, 1790)

- Pojezierze Pomorskie: Złotów - Góra Wisielcza (XV31), 20 VII 1998 – 1 ex., leg. RR; Płociczno W, o. 56d (WV70/WV10), 19 VII 2002 – 1 ex., torfowisko, leg. RR.; Gozdowice (VU45), 1 VIII 2009 – 1 ex., leg. PJ; Lubiatowo ad Koszalin, rez. „Jezioro Lubiatowskie” (WA80), 27 VI 2006 – 1 ex. na brzegu jeziora, leg. SK.
- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Boguszyniec ad Koło (CC38), 1 VIII 1998 – 1 ♀, leg. M. KAŹMIERCZAK (coll. SK); Obrzycko vic. (XU04), 16–20 VI 2003 – 1 ♂, 2 ♀, leg. SK; Kocik-Młyn (XU48) ad Białośliwie, 25 VI 2007 – 1 ex., leg. RR; Poznań - park miejski Cytadela (XU30/31), 28 VI 1999 – 1 ex., leg. PJ; Puszczykowo ad Poznań (XT29), 4 VIII 1996 – 1 ex., leg. PJ; Promno ad Poznań (XU51), 8 VII 1998 – 1 ex., 13 VII 2000 – 1 ex., leg. PJ; Rogalin vic. (XT38), 30 VI 2001 – 1 ex., leg. PJ; Nowy Lubusz (VU60),

- 6 IX 1998 – 1 ex., leg. PJ; Poznań - park miejski Cytadela (XU30/31), 23 VIII 1996 – 1 ex., leg. PJ; Poznań (XU30), 8 IX 1995 – 1♂, leg. SK; Poznań - Rataje (XU30), IX 2000 – 1♀, leg. SK; Biedrusko vic., poligon wojskowy (XU32), 23 VII 1999 – 1♂, leg. SK.
- Nizina Mazowiecka: Puszcza Kozienicka: Antoniówka (EB19), 30 VIII 2002 – 1 ex. w locie, leg. MM; Puszcza Kozienicka: Mąkosy Nowe (EC20), 19 VIII 2000 – 1 ex. w locie, leg. MM.
  - Śląsk Dolny: Wrocław - Wojnow (XS56), 20 VIII 1989 – 1 ex., 3 IX 1994 – 1 ex., leg. L. BOROWIEC; Wrocław - Zakrzów (XS46), 8 IX 2002 – 1 ex., leg. L. BOROWIEC.
  - Wyżyna Małopolska: Strykowice Górne ad Zwoleń (EB49), 29 VIII 2009 – 1 ex. na łące, leg. MM; Radom - Wincetów (EC10), 15 VIII 2002 – 1 ex. na piaszczystej drodze, leg. MM; Radom - Las Kapturski (EB09), 27 IX 2009 – 1 ex., leg. MM; Radom - ul. Perzanowskiej (EB19), 12 IX 1999 – 1 ex. w locie, leg. MM; Wielogóra ad Radom (EC10), 18 VIII 1999 – 1 ex. w locie, leg. MM; Radom - Stara Wola Gołębiowska (EB19), 7 IX 2006 – 1 ex. w locie, leg. MM.
  - Sudety Zachodnie: Lubomierz ad Jelenia Góra (WS35), 4 VIII 2003, 1♂ nad brzegiem stawu, leg. SK; Podgórzyn - Podzamcze (WS43), 1-8 VIII 1994, 1 ex., leg. L. BOROWIEC.

Dość często spotykany gatunek (BURAKOWSKI i in. 1986), w przeciwieństwie do większości Malachiinae pojawia się późnym latem. Nowy dla Sude-tów Zachodnich.

Axinotarsus marginalis (LAPORTE, 1840)

- Pojezierze Pomorskie: ad Kujan (XV41), o. 68, 24 VI 2001 – 1 ex., leg. RR.
- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Piła (XU19), o. 119, 3 VII 2001 – 2 exx., leg. RR; Piła - Kalina (XU18), polana przy Smoku, 2 VI 2007 – 2 exx. ad lucem, leg. RR; Owczary (VU71), 4 VI 2004 – 1 ex., murawy kserotermiczne, leg. RR; Zielonagóra (XU04) ad Obrzycko, 3–15 VI 2002 – 2 exx., łąki nad Wartą, leg. RR; Santok (WU24), 27 VI 2009 – 1 ex., murawa przy wieży widokowej, leg. RR; Gorzów - park Czechówek (WU14), 27 VI 2009 – 1 ex., leg. RR; Obrzycko vic. (XU04), 16–20 VI 2003 – 1♂, 2♀♀, leg. SK; Poznań - park miejski Cytadela (XU30/31), 15 VI 2007 – 1♀, leg. SK; Puszczykowo ad Poznań (XT29), 12 VII 1995 – 1 ex., 6 VI 1998 – 3 exx., leg. PJ; Rogalin vic. (XT38), 30 VI 2001 – 1 ex., leg. PJ; Biedrusko vic. - poligon wojskowy (XU32), 25 VI 1999 – 2♀♀, 15 VI 2000 – 2♂♂ w świetlistej dąbrowie *Potentillo albae-Quercetum*, leg. SK; Nowy Lubusz (VU60), 2/3 VII 2001 – 2♀♀ w łągu, ad lucem, leg. SK; Mosina vic. (XT29), 7 VI 2008 – 1♂, leg. SK.

- Nizina Mazowiecka: Puszcza Kozienicka: Pionki (EC30), 22 V 1999 – 1 ex. w locie nad drogą leśną, leg. MM.
- Wyżyna Małopolska: Radom - Nowa Wola Gołębiowska (EB19), 10 V 1993 – 1 ex. w locie, leg. MM; Radom - Michałów (EB19), 21 V 2006 – 1 ex., leg. MM; Puszcza Kozienicka: Lesiów (EC10), 29 V 1999 – 1 ex. w locie, leg. MM; Radom (EB19), 9 V 1993 – 1 ex., leg. MM.
- Wyżyna Lubelska: Gródek ad Hrubieszów, 28 V 1994 – 2 exx., leg. L. BOROWIEC.
- Roztocze: Lipowiec ad Zwierzyniec, 17 V 1982 – 1 ex., leg. L. BOROWIEC.
Najczęściej notowany przedstawiciel rodzaju, jednak ciągle nieznan z części krain (BURAKOWSKI i in. 1986).

Anthocomus fasciatus (LINNAEUS, 1758)

- Pojezierze Pomorskie: Szwecja (XV01), 6 VI 2005 – 1 ex., leg. RR.
- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Czechów (WU24) ad Gorzów, 27 VI 2009 – 1 ex., leg. RR; Lusowo (XU11), 9 VI 2002 – 1 ex. u podstawy pnia *Salix fragilis* L., leg. SK; Piła (XU19), 7 VII 2005 – 1 ex., leg. RR; Poznań - park miejski Cytadela (XU30/31), 24 VI 1999 – 1 ex., 28 VI 1999 – 1 ex., leg. PJ; Ruda Miłicka (XT61), 3 VII 1982 – 1 ex., leg. L. BOROWIEC.
- Nizina Mazowiecka: Puszcza Kozienicka: Huta (EC20), 5 VI 2003 – 1 ex. w spróchniałym pniu kasztanowca, leg. MM.
- Dolny Śląsk: Prusowice (XS47) ad Wrocław, 24 V 2008 – 1 ex., leg. L. BOROWIEC.
- Góry Świętokrzyskie: Święta Katarzyna (DB93), 17 VII 2009 – 1 ex., w budynku mieszkalnym na oknie, leg. MM.
- Roztocze: rez. „Czerkies” (FB50), 15 VI 1990 – 1 ex., leg. L. BOROWIEC; rez. „Bukowa Góra” (FB30), 22–23 VI 1990 – 1 ex., leg. L. BOROWIEC.
Rzadko spotykany gatunek. Z Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej wykazywany ostatnio ponad 90 lat temu (BURAKOWSKI i in. 1986). Nowy dla Gór Świętokrzyskich.

Anthocomus rufus (HERBST, 1784)

[= *Anthocomus coccineus* (SCHALLER, 1783)]

- Pobrzeże Bałtyku: Świnoujście (VV57), 23 VII 1998 – 1 ex., leg. M. TA-DROWSKA (coll. PJ).
- Pojezierze Pomorskie: Kujanki (XV41), 18 VIII 1998 – 1 ex., 8 VIII 1999 – 1 ex., 19 VIII 2000 – 1 ex., leg. RR.
- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Lusowo (XU11), 15 V 1995 – 2♀♀, 29 IX 1995 – 1♀, 2 IX 1997 – 1♂, leg. SK; Piła (XU19), 30 VIII 2001 – 1 ex., leg. RR; Puszczykowo ad Poznań (XT29), 4 IX 1994 – 1 ex.,

Gatunek rzadko spotykany, znany w Polsce z nielicznych stanowisk (BURAKOWSKI i in. 1986). Nowy dla Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej i Wyżyny Małopolskiej.

Ebaeus pedicularius (LINNAEUS, 1758)

[= *Ebaeus praeoccupatus* GEMMINGER, 1870]

- Pojezierze Pomorskie: Wałcz (WV90), cegielnia, 17 V 2009 – 3 exx. na gliniastym brzegu płytkiego zbiornika w nieczynnym wyrobisku, leg. RR; Krajnik (VU57) ad Gryfino, 29 IV 2010 – 1 ex., na piaszczystej skarpie poniżej murawy ostnicowej, leg. PJ.
- Wyżyna Małopolska: Rzeżuśnia (DA27), 21 V 2006 – 2 exx. na murawach kserotermicznych, leg. RR.
- Wyżyna Lubelska: Tarnogóra (FB54), 28 VI 1990 – 1 ex., leg. L. BOROWIEC; Gródek ad Hrubieszów (GB03), 26 V 1994 – 12 exx., leg. L. BOROWIEC.
- Roztocze: Krasnobród (FB50), 16–25 VI 1990 – 1 ex., leg. L. BOROWIEC.
- Nizina Sandomierska: Radruż ad Horyniec Zdrój (FA76), 9 V 2007 – 1 ex. na skarpie pod lasem sosnowym, leg. MM.
- Beskid Wschodni: Beskid Niski: Tylawa (EV57), 4 VII 2007 – 1 ex., leg. MM.

Gatunek zamieszkujący gliniaste i piaszczyste skarpy i zbocza o kserotermicznym charakterze (BURAKOWSKI i in. 1986; RUTA 2007). Z Pojezierza Pomorskiego znany był do tej pory wyłącznie z rezerwatu „Bielinek” nad Odrą, zaś z Wyżyny Małopolskiej jedynie z Gór Pieprzowych koło Sandomierza (BURAKOWSKI i in. 1986).

Anthocomus equestris (FABRICIUS, 1781)

- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Lusowo (XU11), 29 VI 1999 – 1 ♀ w zabudowaniach gospodarczych, leg. SK, 24 VI 2001 – 1 ♀ na terenie zabudowań gospodarczych, leg. A. KONWERSKA, 19 VI 2004 – 1 ♀ na terenie zabudowań gospodarczych, 16 VI 2006 – 1 ♀ na terenie zabudowań gospodarczych, leg. SK; Poznań - Rataje (XU30), 11 V 1998 – 1 ♂, leg. SK; Poznań, rezerwat „Meteoryt Morasko” (XU21), 16 V 2004 – 1 ♂, leg. SK; Piła - Osiedle Górne (XU19), 19 V 1998 – 1 ex. do światła w mieszkaniu, 13 V 2000 – 1 ex., leg. RR; Plewiska ad Poznań (XU20), 14 III 2008 – 1 ♂ na strychu w mieszkaniu, leg. SK, 22 IV 2008 – 1 ♀ na strychu w mieszkaniu, leg. W. KONWERSKA, 25 IV 2008 – 5 ♀ ♀ na strychu w mieszkaniu, 15 V 2010 – 1 ex. na strychu w mieszkaniu, leg. SK; Puszczykowo ad Poznań (XT29), 29 V 1995 – 1 ex., leg. PJ.

siada specyficzne wymagania mikrosiedliskowe: *Apalochrus femoralis* ERICHSON jest halofilem, *Ebaeus pedicularius* (L.) występuje przede wszystkim na gliniastych skarpach zasiedlonych przez błonkówki, a *Cerapheles terminatus* (MÉNÉTRIES) żyje na trzciniowiskach.

Chrząszcze te nie doczekały się w naszym kraju obszerniejszych opracowań faunistycznych i nawet pospolite gatunki były odnotowywane z nielicznych stanowisk. Ponadto nieścisłości, które wkraady się do opracowania bębników w kluczu z serii Die Käfer Mitteleuropas (EVERS 1979) powodują, że nie wszystkie dotychczasowe dane faunistyczne można uważać za pewne. W „Katalogu fauny Polski” (BURAKOWSKI i in. 1986) znaczna część danych została dostarczona przez BURAKOWSKIEGO bez podania źródła, którym mogą być zarówno stare kolekcje muzealne, jak i okazy ze zbioru autora. Zmniejsza to dodatkowo szczegółowość poszczególnych rekordów. Około 30 gatunków Malachiinae zostało dotychczas odnalezionych w naszym kraju; poniżej podajemy nowe stanowiska 17 z nich, uaktualniając ciągle skąpą i fragmentaryczną wiedzę o rozmieszczeniu bębników w Polsce.

Zastosowano następujące skróty: cult. – hodował, leg. – zebrał, o. – oddział, MM – Marek MIŁKOWSKI, PJ – Paweł JAŁOSZYŃSKI, RR – Rafał RUTA, SK – Szymon KONWERSKI.

Hypebaeus flavipes (FABRICIUS, 1787)

– Pojezierze Pomorskie: rez. „Bielinek” nad Odrą vic. (VU46), 28 VI 2010 – 1 ex. strząśnięty z obumierających gałęzi dębów i grabów, leg. RR.

Rzadko łowiony gatunek, znany głównie z południowej Polski; ostatnio wykazany z okolic Rogalina (MOKRZYCKI i in. 2008) i Beskidu Zachodniego (SZAFRANIEC i in. 2010). Rozwija się w zmurszałym drewnie drzew liściastych. Nowy dla Pojezierza Pomorskiego.

Ebaeus flavicornis ERICHSON, 1840

– Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Lusowo (XU11), 19 VI 2004 – 1 ♀ w zabudowaniach gospodarczych leg. SK; Poznań - park miejski Cytadela (XU30/31), 14 VII 2000 – 1 ♀, leg. SK; Poznań - Jeżyce (XU20), VI 2003 – 1 ex., leg. G. GOŁASZEWSKA; Poznań - Os. Sobieskiego (XU31), 30 V 2003 – 1 ex., leg. RR.

– Wyżyna Małopolska: Gacki (DA69) ad Pińczów, 24 VI 2008 – 1 ex. na kserotermie, leg. RR; Radom - Osiedle XV-lecia (EB19), 18 VII 2010 – 1 ex. na ścianie bloku, leg. MM; Radom - Gołębiów (EB19), 2 VI 2009 – 1 ex. na terenie ciepłowni, leg. MM; Radom - Stara Wola Gołębiowska (EB19), 22 VII 2008 – 1 ex. w locie, leg. MM; Radom - Nowa Wola Gołębiowska (EB19), 26 VI 1998 – 1 ex. na liściu wierzby iwy, leg. MM.

Nowe stanowiska Malachiinae (Coleoptera: Melyridae) w Polsce

New records of Malachiinae (Coleoptera: Melyridae) in Poland

Rafał RUTA¹, Szymon KONWERSKI², Paweł JAŁOSZYŃSKI³,
Marek MIŁKOWSKI⁴

¹Zakład Bioróżnorodności i Taksonomii Ewolucyjnej, Instytut Zoologiczny U. Wr.,
ul. Przybyszewskiego 63/77, 51-148 Wrocław; e-mail: scirtes@biol.uni.wroc.pl

²Zbiory Przyrodnicze / Zakład Zoologii Ogólnej, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza,
ul. Umultowska 89, 61-614 Poznań; e-mail: szymkonw@amu.edu.pl

³Muzeum Przyrodnicze Uniwersytetu Wrocławskiego, ul. Sienkiewicza 21,
50-335 Wrocław; e-mail: scydmaenus@yahoo.com

⁴ul. Królowej Jadwigi 19 m. 21, 26-600 Radom; e-mail: milkowski63@wp.pl

ABSTRACT: New distributional records of 17 species of Malachiinae (Coleoptera: Melyridae) in Poland are given. *Hypebaeus flavipes* (FABR.) is newly recorded from the Pomeranian Lake District, *Ebaeus flavicornis* ERICHSON from the Wielkopolska-Kujawy Lowland and Małopolska Upland, *Anthocomus fasciatus* (L.) from the Świętokrzyskie Mountains, *Anthocomus rufus* (HERBST) from the Western Sudety Mountains, *Axinotarsus pulicarius* (FABR.) from Pomeranian Lake District, and *Cordylepherus viridis* (FABR.) from Lublin Upland and Western Sudety Mountains.

KEY WORDS: Coleoptera, Melyridae, Malachiinae, new records, Poland.

Bębliki we współczesnej systematyce traktowane są jako podrodzina w szeroko ujmowanej rodzinie Melyridae (LAWRENCE, LESCHEN 2010) lub jako odrębna rodzina (MAYOR 2007); na potrzeby niniejszej publikacji przyjęto ten pierwszy pogląd. Dorosłe chrząszcze zwykle odżywiają się pyłkiem, larwy natomiast są drapieżnikami, żyjącymi przeważnie pod korą, w glebie i ściółce. Część krajowych gatunków to chrząszcze ciepło- i sucholubne, występujące na suchych łąkach i murawach kserotermicznych, niektóre związane są z lasami, inne z siedliskami podmokłymi. Pewna liczba gatunków po-

ku do rozkładających się szczątków organicznych. Charakter stanowisk, na których łowiono chrząszcze w Sudetach może wskazywać, że preferują one stanowiska chłodne i wilgotne.

Składamy podziękowania Koledze Tomaszowi KLEJDYSZOWI (Instytut Ochrony Roślin w Poznaniu) za wykonanie zdjęć chrząszczy.

SUMMARY

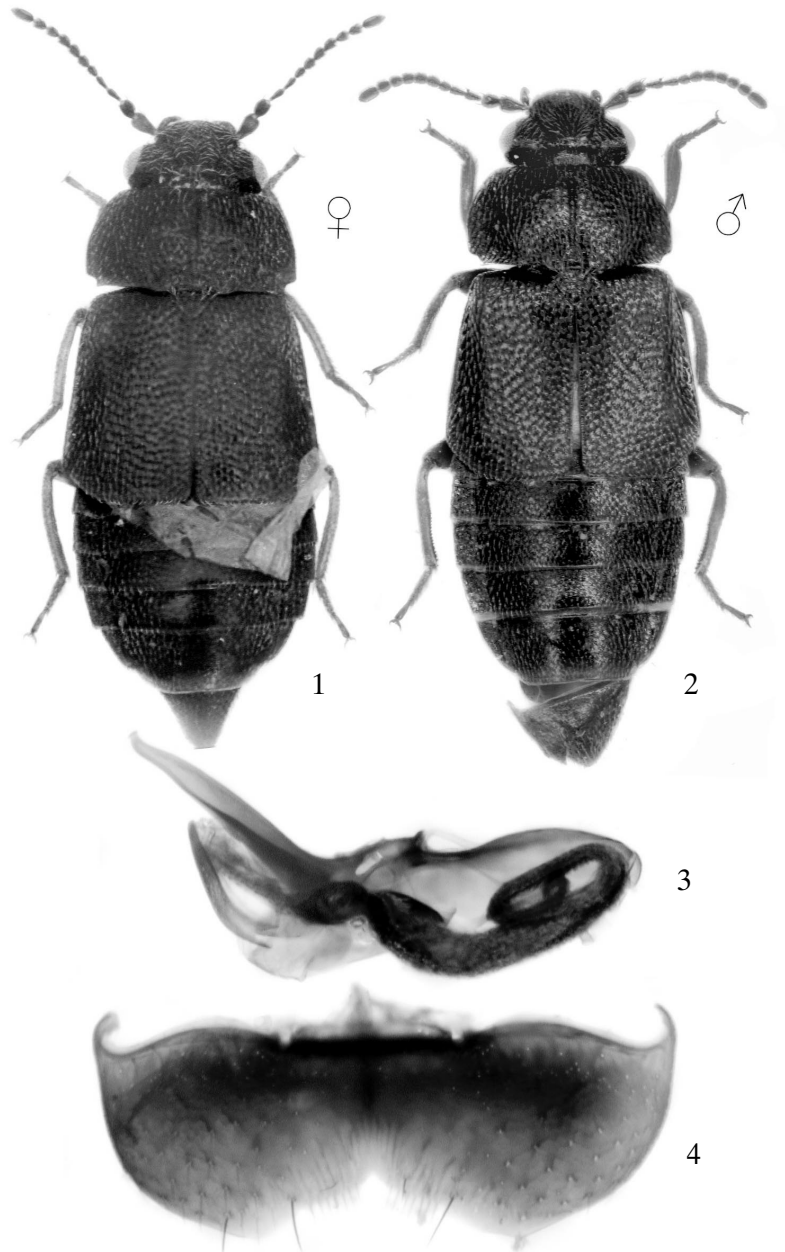
Megarthus stercorarius shows disjunctive distribution and is recorded in mountainous areas of the Pyrenees, the Alps (Austria, Bavaria, Switzerland), the Carpathian Mts. (Romania, Bulgaria) and the Caucasus (Abkhasia, Kabardino-Balkaria, Stavropol Kraj).

In the study of rove beetles inhabiting the mountain spruce forest (*Calamagrostio villosae-Piceetum*) *Megarthus stercorarius* was collected on Rudawiec (the Bialskie Mts.), Śnieżnik Kłodzki (Śnieżnik Massif) and Bagnisko (the Izera Mts.). These are the first records of this species in Poland. The beetles were collected with the use of Barber pitfall traps (the Bialskie Mts., Śnieżnik Massif) and in the deer feces (the Izera Mts.).

The site in the Sudety Mts. fills the gap between the sites in Western Europe and the Carpathian and Caucasian ones. It should be noted that the presence of this species is highly probable on the territory of the Czech Republic, since its site in Poland is located only 100 meters north of the state border crossing the summit of Rudawiec.

PIŚMIENNICTWO

- BOROWIEC L. 2011: Iconographia Coleopterorum Poloniae. <http://www.colpolon.biol.uni.wroc.pl/index.htm>.
- CUCCODORO G., LÖBL I. 1997: Revision of the Palaearctic rove beetles of the genus *Megarthus* CURTIS (Coleoptera: Staphylinidae: Proteininae). *Journ. Nat. Hist.*, **31**: 1347-1415.
- GONTARENKO A. V. 2007: New and little known for Ukraine rove beetles of the subfamilies Proteininae and Omaliinae (Coleoptera: Staphylinidae). *The Kharkov Entomological Society Gazette*, **14** (1-2): 19-24.
- KÖHLER F., KLAUSNITZER B. 1998: Verzeichnis der Käfer Deutschlands. *Entomol. Nachr. Ber.*, **4**: 1-185.
- LÖBL I., SMETANA A. 2004: Catalogue of Palaearctic Coleoptera. Vol. 2. Hydrophiloidea – Histeroidea – Staphylinoidea. Apollo Books, Stenstrup. 942 ss.
- MAZUR A. 2008: Górnoreglowa świerczyna sudecka jako środowisko życia chrząszczy – wstępne wyniki badań. [W:] MAZUR S., TRACZ H. (red.): Zagrożenia ekosystemów leśnych przez człowieka, rozpoznanie – monitoring – przeciwdziałanie. III Sympozjum Staphylinidae. Wydawnictwo SGGW, Warszawa: 368-377.
- SZUJECKI A. 2008: Chrząszcze – Coleoptera, Kusakowate – Staphylinidae, Wstęp oraz podrodziny: Micropeplinae, Piestinae, Osoriinae, Pseudopsiinae, Phloeocharinae, Olisthaerinae, Proteininae, Omaliinae, Oxytelinae, Oxyporinae. *Klucze oznacz. Owad. Pol.*, Toruń, **XIX**, **24a**: 1-229.

Ryc. 1–4. *Megarthus stercorarius* MULSANT et REY: 1 – samica, 2 – samiec, 3 – aparat kopolacyjny samca, widok z boku, 4 – VIII sternit samca (fot. T. KLEJDYSZ)

Fig. 1–4. *Megarthus stercorarius* MULSANT et REY: 1 – female, 2 – male, 3 – aedeagus in lateral view, 4 – male abdominal sternite VIII (phot. T. KLEJDYSZ)

czek entomologicznych w Góry Izerskie stwierdzono występowanie *Megarthritis stercorarius* MULS. et REY – gatunku nienotowanego dotychczas na terenie Polski:

- Sudety Wschodnie: Góry Bialskie, Rudawiec (czes. Polská Hora) – 1112 m n.p.m. (UTM: XR46), Nadleśnictwo Łądek Zdrój, oddział 336o, 30 VII – 9 IX 2005 – 1♂ i 2♀♀, 9 IX – 22 X 2005 – 1♂, leg. A. MAZUR, det. A. MAZUR et G. CUCCODORO, coll. A. MAZUR, G. CUCCODORO. Chrząszcze odłowiono w pułapki Barbera, rozstawione w drzewostanie świerkowym w wieku ok. 60 lat.
- Sudety Wschodnie: Śnieżnik Kłodzki – ok. 1230 m n.p.m. (XR36), Nadleśnictwo Łądek Zdrój, oddział 296a, 29 VII – 15 X 2004 – 1♂, odłowiony w pułapki Barbera, leg., det. et coll. A. MAZUR.
- Sudety Zachodnie: Góry Izerskie, „Bagnisko” – ok. 960 m n.p.m. (WS33), Nadleśnictwo Szklarska Poręba, oddz.181g, 22 V 2010 – 1♂, w odchodach jelenich, leg. A. MAZUR et T. KLEJDYSZ, det. et coll. A. MAZUR. „Bagnisko” jest interesującym stanowiskiem przyrodniczym z kompleksem torfowisk i najniżej w Sudetach położonymi, naturalnymi stanowiskami kosodrzewiny.

Megarthritis stercorarius (Ryc. 1–4) wykazuje dysjunktywne rozmieszczenie i notowany jest z obszarów górskich w Pirenejach, Alpach (Austria, Bawaria, Szwajcaria), Karpatach (Rumunia, Bułgaria, Ukraina) i na Kaukazie (Abchazja, Kabardino-Balkaria, Stawropolski Kraj) (CUCCODORO, LÖBL 1997; KÖHLER, KLAUSNITZER 1998; LÖBL, SMETANA 2004; GONTARENKO 2007). Stwierdzenie *M. stercorarius* w Sudetach wypełnia lukę pomiędzy znanymi regionami występowania gatunku w zachodniej Europie, a stanowiskami w Karpatach i na Kaukazie.

Należy podkreślić, że występowanie tego gatunku jest wielce prawdopodobne w całych Sudetach, łącznie ze stroną czeską, gdyż stanowiska, na jakich go stwierdzono, leżą zaledwie 100 m na północ od granicy państwowej, biegnącej przez wierzchołek Rudawca i ok. 2 km na północ od przejścia granicznego w Jakuszycach. Wydaje się też, że *M. stercorarius* może występować w polskiej części Karpat, co podkreślono w kluczu do krajowych gatunków (SZUJECKI 2008).

Niewiele jest danych o biologii tego gatunku. Chrząszcze znajdowano w szczątkach roślinnych i odchodach (CUCCODORO, LÖBL 1997). Według danych GONTARENKI (2007), który stwierdził *M. stercorarius* na Zakarpaciu (Ukraina), chrząszcze przebywały w odchodach owiec i koni. Łowiono je na wysokościach 700 i 1400 m n.p.m. w drugiej połowie maja i w połowie lipca.

W Górach Bialskich chrząszcze odławiano w rzadko opróżniane pułapki Barbera, w których mógł nastąpić rozkład zawartości i wydzielanie się substancji zapachowych, wabiących gatunki z rodzaju *Megarthritis*. Stwierdzenie chrząszcza w odchodach jelenich potwierdza preferencje gatunku w stosun-

Wiad. entomol.	30 (3): 133-136	Poznań 2011
----------------	-----------------	-------------

Megarthus stercorarius MULSANT et REY, 1878 (Coleoptera:
Staphylinidae) – gatunek nowy dla fauny Polski

Megarthus stercorarius MULSANT et REY, 1878 (Coleoptera:
Staphylinidae) – beetle new to Polish fauna

Andrzej MAZUR¹, Giulio CUCCODORO²

¹Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu, Katedra Entomologii Leśnej, Wojska Polskiego 71c,
60-625 Poznań, Poland; e-mail: andrzejm@up.poznan.pl

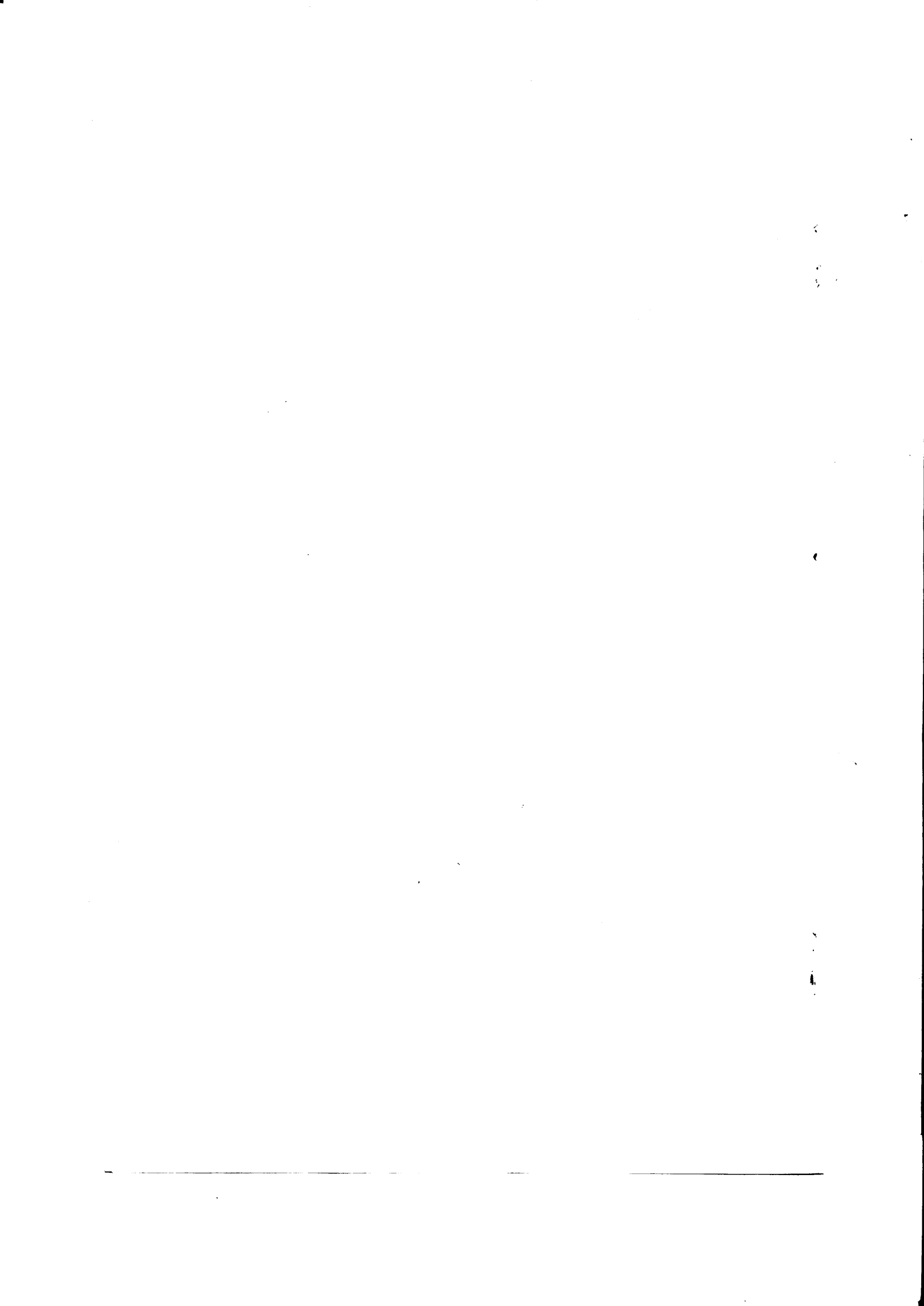
²Museum of Natural History, Geneva, 1 route de Malagnou, CH-1208 Geneva,
Switzerland; e-mail: Giulio.Cuccodoro@ville-ge.ch

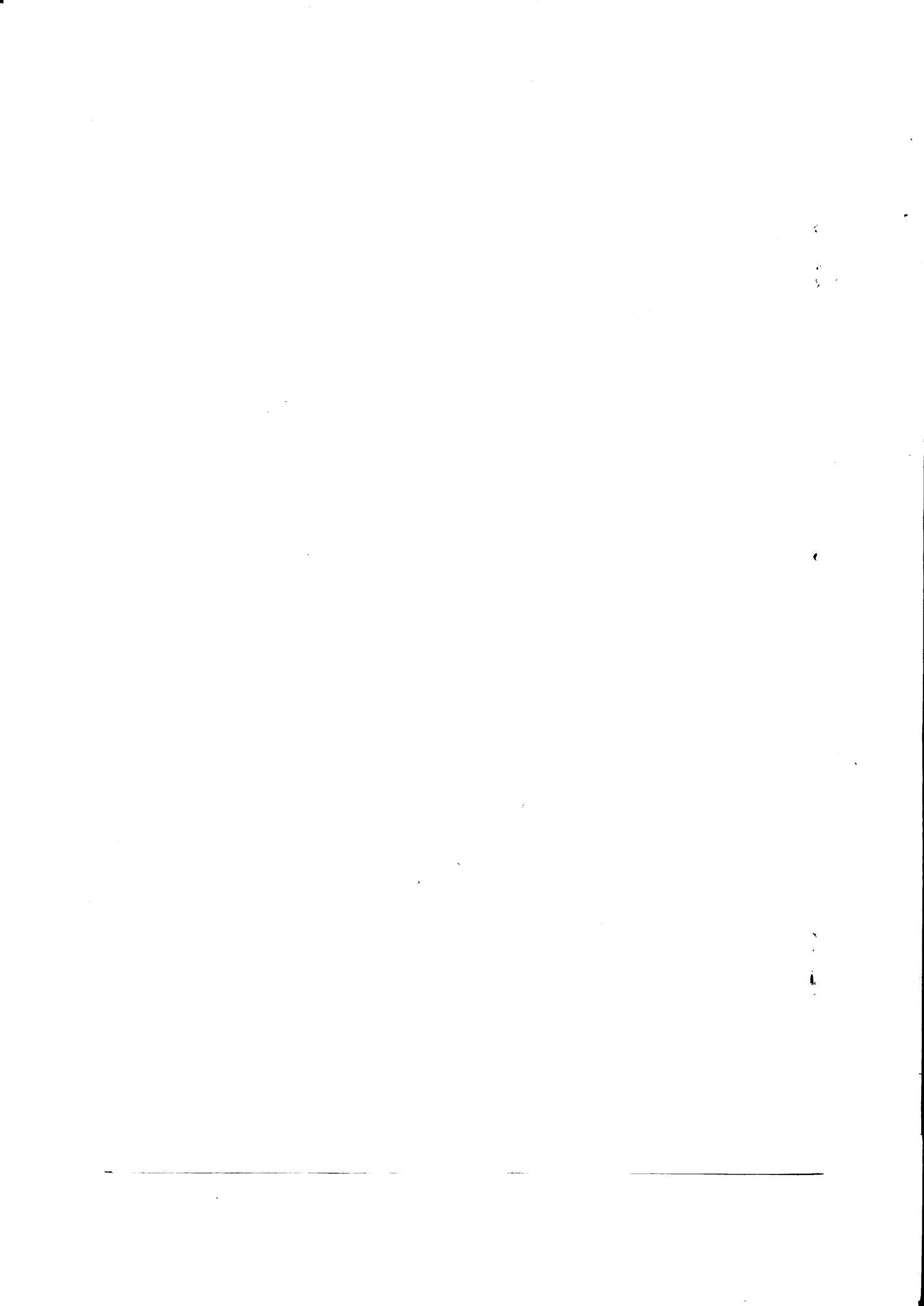
ABSTRACT: *Megarthus stercorarius* MULSANT et REY, 1878 was collected on Rudawiec (the Bialskie Mountains), Śnieżnik Kłodzki (Śnieżnik Massif) and Bagnisko (the Izera Mountains). All the sites are located in the Sudety Mountains. This is the first data on the occurrence of this species in Poland. The beetles were found in deer feces or caught into Barber traps in the environment of the subalpine spruce forests.

KEY WORDS: Coleoptera, Staphylinidae, *Megarthus stercorarius*, new records, Poland.

Rodzaj *Megarthus* STEPH. reprezentowany jest w Palearktyce przez 65 gatunków chrząszczy, z których 18 występuje w Europie, a 6 było stwierdzonych w Polsce (CUCCODORO, LÖBL 1997; LÖBL, SMETANA 2004; SZUJECKI 2008). Cechy rozróżniające gatunki występujące w naszym kraju przedstawiono i zilustrowano w pracy SZUJECKIEGO (2008), a fotografie chrząszczy zestawiono dodatkowo w opracowaniu BOROWCA (2011).

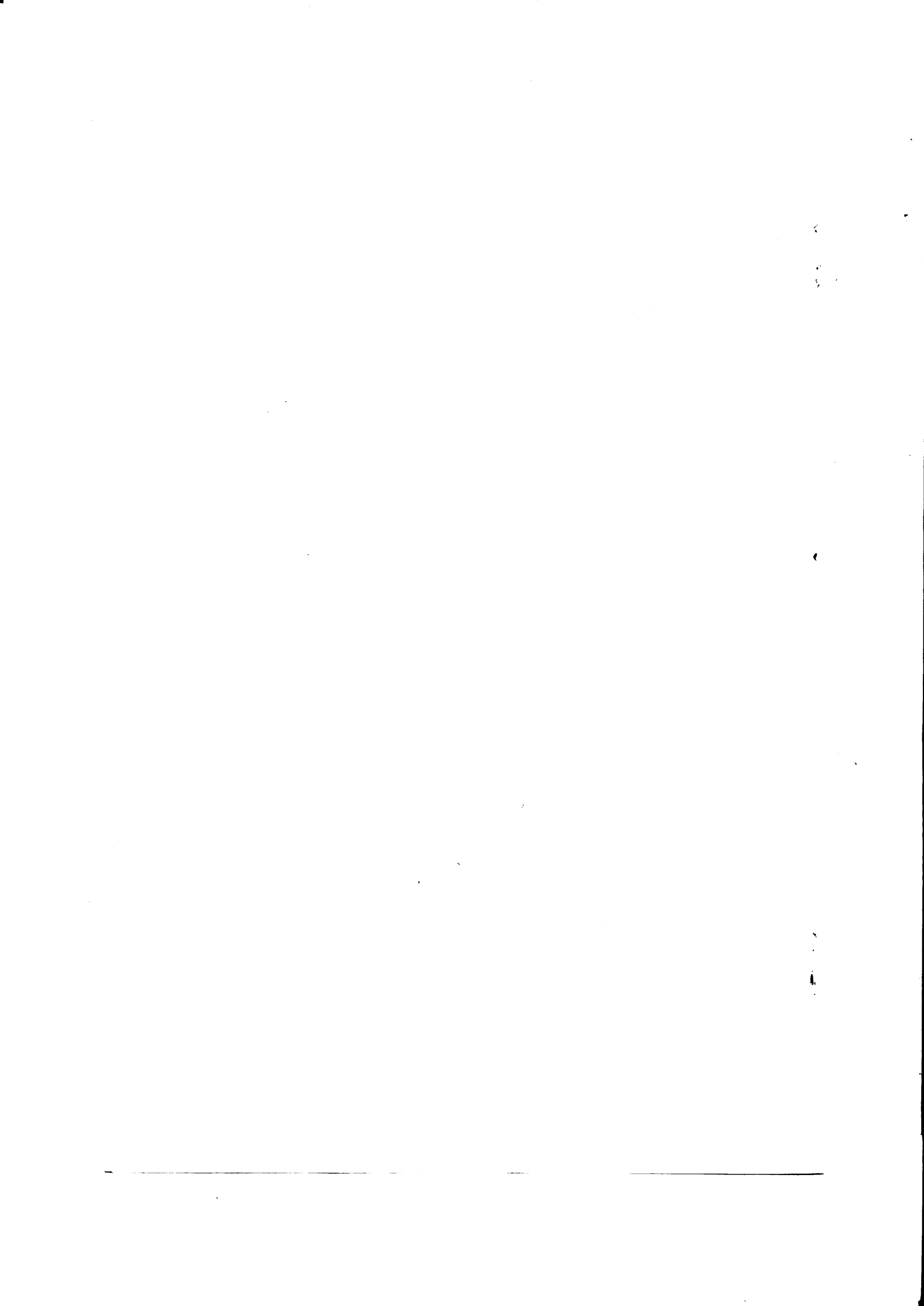
W czasie badań nad występowaniem chrząszczy kusakowatych w środowisku górnoreglowych borów świerkowych w Sudetach (grant KBN nr 2PO6L 013 28) prowadzonych w latach 2004–2008 na wybranych powierzchniach w Karkonoszach, Górach Izerskich, Bialskich, Sowich i w Masywie Śnieżnika Kłodzkiego (MAZUR 2008), a także podczas jednej z wycie-

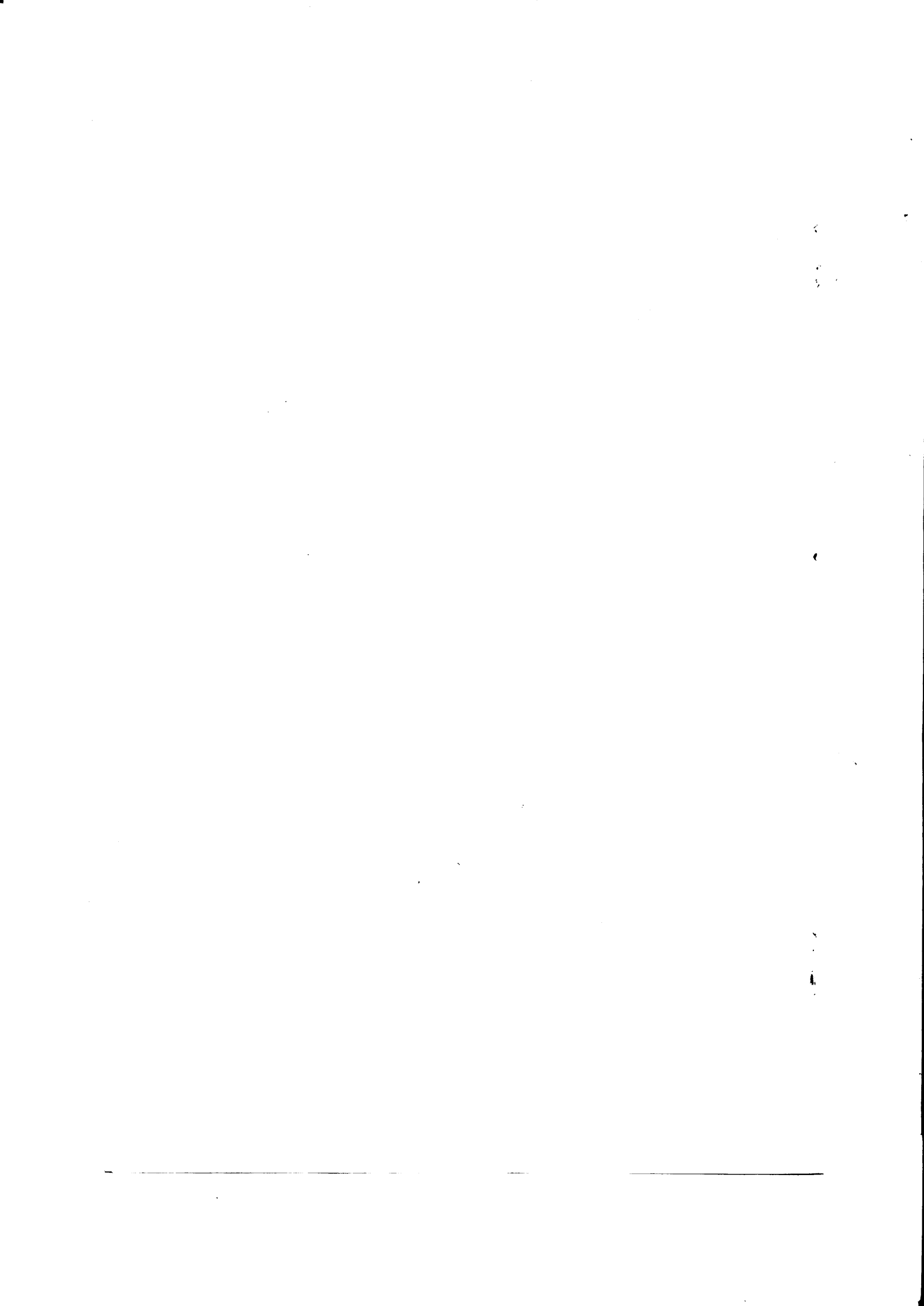

„Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Entomologicznego ustala limit objętości prac zwolnionych z opłat w „Wiadomościach Entomologicznych” na 12 stron standartowego maszynopisu, włączając w to tabele oraz materiały ilustracyjne. Zwolnienie to przysługuje wszystkim pełnoprawnym członkom Towarzystwa.”

Uchwałę przyjęto przy 7 głosach „za”, 2 „przeciw” i 1 „wstrzymującym się”.

W dalszej części zebrania Prezes przedstawił do wglądu dokumenty księgowe dotyczące bilansu oraz rachunku zysków i strat za 2010 rok. Po krótkiej dyskusji i głosowaniu, przy 10 głosach „za” Zarząd Główny przyjął uchwałę (nr 1/2011), o następującej treści:

„Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Entomologicznego po analizie i dyskusji za twierdza jednomyślnie bilans Towarzystwa na dzień 31 grudnia 2010 roku oraz rachunek zysków i strat za okres od 1 stycznia 2010 roku do 31 grudnia 2010 roku.”

Następnie omówiony został wniosek o dofinansowanie naszej działalności w 2011 roku, który Towarzystwo złożyło do Ministerstwa w końcu ubiegłego roku. Wniosek dotyczył naszej zwykłej działalności i obejmował takie zadania jak wydawanie czasopism („Polish Journal of Entomology”, „Wiadomości Entomologiczne”) oraz wszystkie sfery działalności Biblioteki Towarzystwa.

Z uwagi na brak głosów polemicznych Prezes przeszedł do ostatniego punktu zebrania, tj. wolnych wniosków. W punkcie tym dyskutowano m.in. problemy związane z procedurą uaktualnienia informacji w banku prowadzącym wrocławskie konto Towarzystwa oraz jego zamianę na subkonto, co obniżyłoby znacznie wysokość opłat bankowych. Dr hab. Marek WANAT zaapelował również by informacje dotyczące planów wydawniczych serii „Klucze do oznaczania owadów Polski” oraz kolejnych tomów „Polish Entomological Monographs” przekazywano do Biblioteki z pewnym wyprzedzeniem. Ma to znaczenie przy planowaniu wydatków związanych z akcesją naszych wydawnictw oraz ich rozpowszechnianiem.

Na tym Zebraniu Zarządu zakończono. Prezes, dr hab. Marek BUNALSKI podziękował zebranym za aktywny udział oraz życzył udanego sezonu entomologicznego.

Dr inż. Paweł SIENKIEWICZ
Sekretarz Generalny PTEnt.

chowana w przypadku tomu poświęconego „Mapie Bioróżnorodności”. Sprawa ta nie była wcześniej dyskutowana przez Zarząd Główny, a uzgodnienia zostały dokonane wyłącznie z Redakcją „PJE”. Większość członków Zarządu o sprawie dowiedziało się przypadkiem. Dr hab. Marek WANAT zauważył też, że decyzje w takich sprawach Zarząd mógłby podejmować drogą elektroniczną, bez konieczności organizowania dodatkowych zebrań. Prezes natomiast podkreślił, iż informowanie Zarządu o takich inicjatywach nie może dokonywać się post factum. Dr hab. Marek WANAT poruszył również kwestię limitu objętości artykułów nadsyłanych do „PJE”. W odpowiedzi udzielonej przez dr Elżbietę KACZOROWSKĄ – dowiedział się, że nie ma takiego limitu. Zdaniem Prezesa jedynym wskaźnikiem limitującym objętość zeszytów i całego rocznika „PJE” jest wysokość środków finansowych przekazywanych przez Ministerstwo. Profesor Janusz NOWACKI zauważył, że finanse te redakcja może poprawić, np. uzyskując refundację poszczególnych zeszytów z zewnątrz, przy utrzymaniu poziomu merytorycznego. Profesor zaproponował również podjęcie uchwały mówiącej o odpłatności autorów za umieszczanie artykułów na platformie internetowej. Po długiej dyskusji poddano pod głosowanie uchwałę (nr 2/2011) o następującej treści:

„Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Entomologicznego ustala, że opłata w wysokości 300 złotych za wprowadzenie artykułu drukowanego na łamach „Polish Journal of Entomology” na platformę firmy Versita oraz nadanie mu numeru DOI, ponoszona będzie przez autorów.” uchwałę przegłosowano przy 9 głosach „za” i 1 „wstrzymującym się”. Następnie Prezes poprosił zebranych o przegłosowanie Uwały (nr 3/2011), będącej wynikiem wcześniejszej dyskusji, której treść brzmiałaby następująco:

„Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Entomologicznego przyjmuje proponowany przez Redakcję „Polish Journal of Entomology” plan wydawniczy i wyraża zgodę na przeznaczenie drugiego zeszytu 80 tomu na prace sfinansowane w ramach projektu „Mapa Bioróżnorodności”, oraz wyraża zgodę na przeznaczenie czwartego zeszytu na prace poświęcone paleoentomologii. ZG obliuguje również Redaktora Naczelnego „PJE” do przestrzegania ustalonych zasad związanych z przyjmowaniem artykułów do druku zgodnie z procedurami redakcyjnymi, w celu utrzymania wysokiego poziomu merytorycznego czasopisma”. Powyższą uchwałę przyjęto jednomyślnie przy 10 głosach „za”.

Kontynuując zebranie Prezes poinformował o sytuacji prawnej „Wiadomości Entomologicznych”. W wyniku zaszłości z czasów, kiedy Zarząd Główny miał siedzibę w Warszawie i tam były wydawane „Wiadomości Entomologiczne”, czasopismo zarejestrowano w tamtejszym sądzie podając jako wydawcę Polską Akademię Nauk (ówczesna jednostka finansująca wydawnictwa PTEnt.). Wpisy te nie zostały uaktualnione, co mogłoby doprowadzić do poważnych problemów prawnych. W związku z zaistniałą sytuacją wszczęto postępowanie wyjaśniające, mające na celu przerejestrowanie „Wiadomości” i przypisanie tytułu, zgodnie ze stanem faktycznym, Polskiemu Towarzystwu Entomologicznemu. Podczas dyskusji, jaka się wywiązała poruszono również problem związany ze sprzedażą zagraniczną naszych wydawnictw. Dr hab. Marek WANAT poinformował, że obecnie dokonuje się to za pośrednictwem firmy „Ars Polona” i wydaje się to najlepszym rozwiązaniem. Dr Rafał RUTA podniósł natomiast kwestię skromnego limitu objętości prac wyłączonych z odpłatności w „Wiadomościach Entomologicznych”. Limit 10 stron maszynopisu, przy zwykle dość dużej objętości prac faunistycznych, powoduje, że autorzy w sposób sztuczny dzielą maszynopisy na liczne części. Prezes przypomniał, że limit jest podyktowany z jednej strony finansami, a z drugiej potrzebą zapewnienia dostępu do czasopisma wielu autorom. W wyniku dyskusji nad zasadnością zwiększenia tego limitu Prezes poddał pod głosowanie uchwałę (nr 4/2011), o następującej treści:

Wiad. entomol.	30 (2): 125-127	Poznań 2011
----------------	-----------------	-------------

KRONIKA

CHRONICLE

Sprawozdanie z zebrania Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Entomologicznego, z dnia 11 marca 2011 roku

Zebranie Zarządu Głównego PTEnt. odbyło się 11 marca 2011 roku w siedzibie Towarzystwa, w Poznaniu. Wzięło w nim udział 10 członków Zarządu oraz gościnnie dr Elżbieta KACZOROWSKA, która reprezentowała Redakcję „Polish Journal of Entomology” („PJE”).

Spotkanie rozpoczęło się od przyjęcia porządku zebrania zaproponowanego przez Prezesa, dr hab. Marka BUNALSKIEGO. Następnie Prezes poprosił Panią dr Elżbietę KACZOROWSKĄ, Sekretarza Redakcji „Polish Journal of Entomology”, o przedstawienie aktualnej sytuacji czasopisma. Pani Sekretarz poinformowała zebranych, że prace nad pierwszym zeszytem bieżącego rocznika są już bardzo zaawansowane. Zeszyt jest wypełniony artykułami, których korekty autorskie spływają do Redakcji. Część artykułów przejętych przez nową Redakcję oraz tych, które do Redakcji niedawno wpłynęły została wysłana do recenzji. W związku z wejściem czasopisma na platformę wydawniczą prowadzoną przez firmę „Versita” do korekt autorskich dołączono deklaracje pokrycia kosztów nadania artykułom numeru DOI (Digital Object Identification) i wprowadzenia ich w systemy internetowe. Firma „Versita” zapewniła również szkolenie Redakcji w zakresie sposobu i trybu przekazywania artykułów na platformę elektroniczną. W szkoleniu tym uczestniczył Sekretarz Redakcji. Omawiając sprawę czasopisma Prezes, dr hab. Marek BUNALSKI, poinformował zebranych o planowanym przeznaczeniu drugiego zeszytu „PJE” na publikację w ramach programu „Mapa Bioróżnorodności” przy asyście redakcyjnej Instytutu Zoologii PAN w Warszawie. Natomiast ostatni zeszyt „PJE” ma być poświęcony tematyce paleoentomologicznej. Prezes, dr hab. Marek BUNALSKI, przedstawił również zebranych informację dotyczącą współpracy z platformą wydawniczą „Versita” oraz przedłożył do wglądu umowę podpisaną z tą firmą.

Kolejnym punktem zebrania była dyskusja na powyższy temat. Zastanawiano się, jakie byłyby losy elektronicznej wersji „PJE” w momencie, gdyby zabrakło funduszy na jej opłacanie. Prezes poinformował, że w takim wypadku, zgodnie z umową, po trzech latach strona „PJE” zostałaby zawieszona. Pod koniec dyskusji Profesor Janusz NOWACKI zwrócił uwagę, aby Redakcja desygnując jeden z numerów, np. na potrzeby programu „Mapa Bioróżnorodności”, ściśle dopilnowała procedur redakcyjnych, jakim poddawane są wszystkie prace zamieszczane na łamach „PJE”. Dotyczy to szczególnie poziomu merytorycznego prac i konieczności ich recenzowania. Profesor NOWACKI zwrócił również uwagę na to, że przekazywanie numeru czasopisma na tzw. „specjalne cele” powinno odbywać się wyłącznie za zgodą Prezesa PTEnt. Profesor Jarosław BUSZKO zauważył, że procedura ta nie została w pełni do-

graficznego, gatunek ten jest bardzo rzadko poławiany i znany z niewielu stanowisk. Również w Polsce, gatunek ten był notowany zaledwie z 5 krain: Wielkopolski, Puszczy Białowiejskiej, Dolnego Śląska, Roztocza i Beskidu Zachodniego.

Poniżej podajemy kolejne, nowe stanowisko tego rzadkiego chrząszcza:

- Bieszczady: Bieszczadzki Park Narodowy, obwód ochronny Suche Rzeki, przysiółek Suche Rzeki (UTM: FV15), z zebranych 20 VI 2009 kilku owocników *Trametes pubescens* (SCHUMACH.: FR.) PILÁT na *Alnus incana* (L.), wyhodowano od początku II 2010 do końca III 2010 – 76♂♂ i 165♀♀, leg. et cult. A. SZCZEPKOWSKI.

Podane wyżej stanowisko jest nowym dla Bieszczadów i jest pierwszą informacją o tym chrząszczy z terenu Polski od 1933 roku. Również olsza szara jest drzewem nowym, do tej pory nie podawanym jako miejsce rozwoju tego gatunku. *Trametes pubescens* jest rzadko spotykanym grzybem, porastającym głównie zamierające i obumarłe olchy (czarną i szarą), rzadziej inne drzewa liściaste jak np. leszczynę, buk, osikę i jarząb. Możliwe, że tak jak niektóre inne gatunki Ciidae, *O. mandibularis* jest monofagiem i zasiedla wyłącznie ten gatunek grzyba, a jego występowanie w innych częściach kraju jest uzależnione od występowania właśnie *T. pubescens*. Przemawia za tym fakt, że inne, pokrewne gatunki grzybów z rodzaju *Trametes* FR., występują pospolicie w całej Polsce, a mimo to nie udało się odnaleźć omawianego chrząszcza w tych gatunkach grzybów. Należy również zaznaczyć, że *O. mandibularis* ma bardzo charakterystyczną budowę morfologiczną, związaną głównie z nietypowymi czułkami i żuwaczkami samców, stąd odróżnienie go od innych przedstawicieli Ciidae nie powinno sprawić problemów, nawet początkującym entomologom. Okazy dowodowe znajdują się kolekcji KOLiE w Warszawie i Rogowie.

Jerzy BOROWSKI, Andrzej SZCZEPKOWSKI,
Kat. Ochr. Lasu i Ekol., SGGW, Warszawa

557. Nowe stanowisko *Pyrausta falcatalis* GUENÉE, 1854 (Lepidoptera: Crambidae) w Polsce

A new record of *Pyrausta falcatalis* GUENÉE, 1854 (Lepidoptera: Crambidae) in Poland

KEY WORDS: Lepidoptera, Crambidae, *Pyrausta falcatalis*, new record, Poland.

Pyrausta falcatalis GUEN. jest jednym z rzadziej spotykanych gatunków z rodzaju *Pyrausta* SCHRANK. Dotychczas w Polsce znany był tylko z górskich obszarów Karpat, a mianowicie z Beskidu Śląskiego, Beskidu Sądeckiego i Pogórza Dynowskiego. Wszystkie dane dotyczące tego gatunku pochodzą z okresu przedwojennego. Po upływie ponad 60 lat udało się potwierdzić jego występowanie w Polsce:

- Góry Słonne, rez. „Góra Sobień” (UTM: EV98), 20 VII 2008 – 2 exx., leg. Ł. DAWIDOWICZ.

Motyle odłowiono w lesie jodłowo-bukowym w pobliżu małego leśnego cieką wodnego bujnie porośniętego skrzypem olbrzymim. Okazy dowodowe znajdują się w zbiorze autora.

Gąsienica tego gatunku jest monofagiem, żyje w oprzędzie na spodniej stronie liścia szaławii lepkiej (*Salvia glutinosa* L.). Roślina ta w Polsce jest rozpowszechniona tylko w Karpatach i na ich przedgórzu, co ma wpływ na ograniczony zasięg motyla.

Łukasz DAWIDOWICZ, Studenckie Koło Nauk. Biologów UMCS, Lublin

Poniżej podajemy nowe stanowiska tego rzadkiego marnika, w tym po raz pierwszy wskażemy na jego występowanie na Pojezierzu Pomorskim oraz uzupełniamy dane o stanowiskach w Puszczy Białowieskiej (o ile nie zaznaczono inaczej, okazy znajdują się w zbiorach autorów):

- Pojezierze Pomorskie: Bielinek nad Odrą (VU46), 28 VI 2010 – 1 ex., leg. R. RUTA.
- Puszcza Białowieska: Białowieski Park Narodowy (FD94), oddział 399, 20 VI 1991 – 1 ex., leg. M. WANAT, oddział 373, 23 VI 1991 – 2 exx., leg. et coll. J. KANIA, 15–27 VI 1991 – 2 exx., leg. et coll. L. BOROWIEC [okazy, na podstawie których gatunek ogólnikowo wykazano z Białowieskiego Parku Narodowego (BOROWIEC i in. 1992: *ibid.*)].
- Śląsk Dolny: Zimna Woda ad Legnica (WS77), 16 V 1992 – 1 ex., leg. M. WANAT; rez. „Wąwóz Myśluborski” ad Jawor (WS75), 29 VI 1992 – 1 ex., leg. M. WANAT.
- Roztocze: Roztoczański PN, rez. „Czerkies” (FB50), 8 VI 1988 – 1 ex., leg. L. BOROWIEC.

Batrisus formicarius jest największym polskim przedstawicielem plemienia *Batrisini*, w którego skład w naszym kraju wchodzi ponadto kilka gatunków rodzaju *Batrisodes* REITTER. Zasięg *B. formicarius* obejmuje dużą część kontynentu europejskiego, od Hiszpanii na zachodzie po Rosję i Ukrainę na wschodzie, w centralnej części sięgając na południe do krajów bałkańskich, a na północy dociera do Szwecji (LÖBL, BESUCHET 2004: [W:] LÖBL I., SMETANA A. (red.): *Catalogue of Palaearctic Coleoptera*, 2: 272-329). Ze względu na preferowanie cieplejszych stanowisk, gatunek ten częściej można napotkać w Europie Południowej – już na Słowacji nie należy on do rzadkości. *Batrisus formicarius* związany jest z koloniami mrówek z rodzaju *Lasius* FABR.; jako preferowany gatunek gospodarza wymieniany jest w literaturze *L. brunneus* (LATREILLE), a występowanie omawianego marnika zdaje się być ograniczone do starszych, naturalnych lasów liściastych (FRANC 1992: *Acta Univ. Carolinae*, 36: 299-324). Jego obecność sugeruje wysokie walory przyrodnicze stanowiska, a polskie znaleziska na terenie Puszczy Białowieskiej, Beskidów, Roztocza czy Pogórza Kaczawskiego potwierdzają charakter *B. formicarius* jako gatunku wskaźnikowego dla mało zmienionych, bogatych siedlisk leśnych.

Paweł JAŁOSZYŃSKI, Poznań

Marek WANAT, Muz. Przyr. Uniw. Wrocław., Wrocław

Rafał RUTA, Zakł. Bioróżn. i Taks. Ewol., Inst. Zool. Uniw. Wrocław., Wrocław

556. Nowe stanowisko *Octotemnus mandibularis* (GYLLENHAL, 1813) (Coleoptera: Ciidae) w Polsce

New locality of *Octotemnus mandibularis* (GYLLENHAL, 1813) (Coleoptera: Ciidae) in Poland

KEY WORDS: Coleoptera, Ciidae, *Octotemnus mandibularis*, new locality, Poland.

Rodzina Ciidae jest reprezentowana w naszym kraju przez 44 gatunki mycetofilnych chrząszczy. Większość znanych gatunków z tej rodziny to mycetobionty, żyjące w owocnikach grzybów nadrzewnych. Rodzaj *Octotemnus* MELLIÉ, 1847, w Plearktyce reprezentowany jest przez 14 gatunków, z których dwa: *O. mandibularis* (GYLL.) i *O. glabriculus* (GYLL.) występują w naszym kraju (BURAKOWSKI i in. 1987: *Kat. Fauny Pol.*, XXIII, 14: 1-309).

O. mandibularis jest gatunkiem europejskim, dość szeroko rozmieszczonym, znanym z 21 krajów Europy oraz Wschodniej Syberii (JELINEK 2008: [W:] LÖBL I., SMETANA A. (ed.): *Catalogue of Palaearctic Coleoptera*, 5: 1-670). Mimo dość szerokiego rozmieszczenia geo-

oraz jako nidikol i fakultatywny ksylobiont (KORGE 2005: Rote Liste und Gesamtartenliste der Kurzflügelkäfer (Coleoptera: Staphylinidae) von Berlin. [W:] Der Landesbeauftragte für Naturschutz und Landschaftspflege/Senatsverwaltung für Stadtentwicklung (Hrsg.): Rote Listen der gefährdeten Pflanzen und Tiere von Berlin. CD-ROM). Chrząższe były też poławiane w mrowiskach *Formica truncorum* FABR. (STANIEC, ZAGAJA 2008: *ibid.*), w pułapki ekranowe w lesie dębowym (ASSING 2007b: Linzer biol. Beitr., **39**, 2: 791-797) i czerepak samochodowy (RENNER 2002: Coleo, **3**: 1-12).

Puszcza Notecka leżąca na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej, obok Brandenburgii i Niziny Mazowieckiej, jest jednym z najdalej na północ wysuniętych regionów występowania *Medon rufiventris* w Europie Środkowej. Należy przy tym zaznaczyć, że gatunek ten znany jest z jedyne go, izolowanego stanowiska na południu Półwyspu Skandynawskiego (ASSING 2006: *ibid.*). Stanowisko w Puszczy Noteckiej, na którym znajdowano chrząższe, to jest brzeg drzewostanu sosnowego na niewysokim wzniesieniu w zwartym kompleksie leśnym, jest silnie eksponowane i nasłonecznione. Wielkość obszaru leśnego, jakim jest Puszcza Notecka (ok. 127 tys. ha) wpływa łagodząco na warunki klimatyczne – jest to część Niziny Wielkopolskiej o najniższej liczbie dni mroźnych i upalnych. Opady roczne w granicach 530–570 mm oraz średnia roczna temperatura 7,8–8,1°C nie stawiają Puszczy w kategorii terenów skrajnie suchych, nawet jak na warunki Wielkopolski (Atlas encyklopedyczny PWN, 1998). Warunki te mogą więc sprzyjać występowaniu tego ponto-mediteranejskiego gatunku na tym obszarze Polski i Europy Środkowej.

Znamiennym jest także fakt znalezienia imagines *M. rufiventris* w chodnikach larwalnych pospolitych gatunków ksylofagicznych zasiedlających sosnę. Wydaje się więc, że dla zapewnienia warunków bytowania populacji tego gatunku, duże znaczenie może mieć pozostawianie do naturalnego obumarcia drzew zamierających i zasiedlanych przez owady kambio- ksylofagiczne, które zwykle wycinane są w ramach utrzymania stanu sanitarnego drzewostanów.

Andrzej MAZUR, Kat. Entomol. Leśnej UP, Poznań

555. Nowe stanowiska *Batrissus formicarius* (AUBÉ) w Polsce (Coleoptera: Staphylinidae: Pselaphinae)

New records of *Batrissus formicarius* (AUBÉ) in Poland (Coleoptera: Staphylinidae: Pselaphinae)

KEY WORDS: Staphylinidae, Pselaphinae, Batrisini, *Batrissus*, new records, Poland.

Batrissus formicarius (AUBÉ, 1833) jest jednym z rzadszych chrząższy z podrodziny Pselaphinae znanych z Polski. Jak dotychczas wykazano ten gatunek z bardzo nielicznych stanowisk znajdujących się na terenie Niziny Mazowieckiej, Dolnego i Górnego Śląska, Roztocza, Beskidu Zachodniego i Wschodniego, oraz bliżej niesprecyzowanych lokalizacji, cytowanych w literaturze ogólnie jako «Pomorze» i «Prusy» (BURAKOWSKI i in. 1978: Kat. Fauny Pol., **XXIII**, **5**: 1-356). Po opublikowaniu „Katalogu fauny Polski” (BURAKOWSKI i in. 1978: *ibid.*) wykazany był jedynie z Puszczy Białowieskiej (BOROWIEC i in. 1992: Wiad. entomol., **11**, **3**: 133-141), jednak bez wskazania dokładnej lokalizacji. Ogólnikowe dane z Pomorza i Prus wraz ze stanowiskiem z Białowieskiego Parku Narodowego były dotychczas jedynymi dotyczącymi północy kraju. Większość doniesień (wyjątkiem jest jedynie wspomniane stanowisko z Puszczy Białowieskiej) o poławianiu *B. formicarius* w Polsce jest bardzo przestarzała i pochodzi sprzed ponad 60 lat.

– Beskid Zachodni: Gorczański Park Narodowy, Koninki (UTM: DV39), 25 IX 1992 1 ex., pod korą modrzewia (*Larix* sp.) w chodnikach *Ips cembrae* HEER, leg. J. MICHALSKI, det. et coll. A. MAZUR.

Odkryte stanowisko poszerza informacje o występowaniu gatunku o Gorce, a listę środowisk o modrzew i żerowiska kornika modrzewiowca.

Andrzej MAZUR, Jacek MICHALSKI,
Kat. Entomol. Leśnej UP, Poznań

554. *Medon rufiventris* (NORDMANN, 1837) (Coleoptera: Staphylinidae: Paederinae) w Puszczy Noteckiej

Medon rufiventris (NORDMANN, 1837) (Coleoptera: Staphylinidae: Paederinae) in Puszcza Notecka

KEY WORDS: *Medon rufiventris*, Staphylinidae, faunistic records, Puszcza Notecka, W Poland.

Medon rufiventris (NORDM.) jest gatunkiem ponto-mediteranejskim, zamieszkującym głównie południową Europę, występuje też w południowej części Europy środkowej i zachodniej oraz Azji Mniejszej (Anatolia) (ASSING 2005: Linzer biol. Beitr., 37, 2: 1027-1034; ASSING 2007a: Linzer biol. Beitr., 39, 1: 23-32). Dokładne dane o rozmieszczeniu tego gatunku w Europie, oparte na licznych cytacjach, zawarte są w opracowaniach HORIONA (1965: Faunistik der Mitteleuropäischen Käfer. Band X. Überlingen-Bodensee: ss. 335) i ASSINGA (2006: Bonner zool. Beitr., 54, 1: 25-95). Rewizja zachodniopalearktycznych gatunków z rodzaju *Medon* STEPHENS, 1833 (ASSING 2006: ibid.) wniosła istotne informacje o rozmieszczeniu omawianego gatunku. Dotychczasowe dane o jego występowaniu w północnej Afryce dotyczą *Medon africanus* (FAUVEL, 1872), gatunku bardzo podobnego morfologicznie.

Na obszarze Polski stanowiska występowania *M. rufiventris* leżą głównie w południowej części kraju: Śląsk Górny, Wyżyna Krakowsko-Wieluńska, Sudety Zachodnie, Roztocze, Beskid Wschodni. Najbardziej na północ wysuniętymi stanowiskami wydają się być stanowisko na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej (Nowa Sól), gdzie gatunek był notowany w latach trzydziestych ubiegłego wieku i na Nizinie Mazowieckiej – okolice Warszawy (Otwock, Garwolin, Warszawa) (SZUJECKI 1965: Fragm. faun., 11, 20: 375-386; BURAKOWSKI i in., 1979: Kat. Fauny Pol., XXIII, 6: 1-310). Od lat sześćdziesiątych ubiegłego wieku gatunek w Polsce nie był obserwowany. Dopiero w ostatnich latach odnotowano go na Podlasiu (STANIEC 2006: Wiad. entomol., 25, 3: 165-174) i Nizinie Sandomierskiej w okolicach Leżajska (STANIEC, ZAGAJA 2008: Ann. UMCS, 63, 1: 110-127).

Gatunek ten stwierdzono na nowym stanowisku:

– Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Puszcza Notecka, Nadleśnictwo Krucz, oddz. 131 w pobliżu miejscowości Biała (UTM: WU85), 26 V 2010 – 2♂♂ 1♀, pod korą martwej sosny z korowiną częściowo odbitą przez dzięcioły, słabo przylegającą, na eksponowanym i silnie nasłonecznionym stanowisku, opanowanej przez wykarczaka – *Arhopalus rusticus* (L.) i tyca cieszę – *Acanthocinus aedilis* (L.), leg., det. et coll. A. MAZUR.

Niewiele jest danych o ekologii tego gatunku. Według „Katalogu fauny Polski” (BURAKOWSKI i in. 1979: ibid.) chrząszcze poławiane są bardzo rzadko i przebywają w wilgotnych lasach pod odstającą korą starych pni drzew iglastych i liściastych. Ponadto *Medon rufiventris* uznawany jest też za gatunek stenotopowy, zasiedlający próchnowiska (STANIEC 2006: ibid.)

Gatunek ten stwierdzano także na Wyspach Brytyjskich, w Belgii oraz południowej części Norwegii i Szwecji (BURAKOWSKI i in. 1979: *ibid.*; CROWSON 1982: *The Entomologist's Monthly Magazine*, **118**: 125-126; LINDBLADH i in. 2007: *Biodivers. Conserv.*, **16**: 3213-3226). Potencjalny obszar występowania *P. crenata*, określony metodą modelowania niszy ekologicznej gatunku, prezentuje TYKARSKI (2007: *Wszechświat*, **108**, 7-9: 190-196).

W Polsce gatunek ten stwierdzono po raz pierwszy w 1968 roku w Tatrach (Smreczyny, Tatrzański PN) (BURAKOWSKI i in. 1979: *ibid.*), a następnie na Babiej Górze (Babiogórski PN), w lasach regla dolnego (MELKE, SZAFRANIEC 1998: *Wiad. entomol.*, **17**, 2: 75-83; KUBISZ, SZAFRANIEC 2003: [W:] *Monografia fauny Babiej Góry*: 163-221) i w Beskidzie Zachodnim (rez. „Śrubita”) (SZAFRANIEC i in. 2003: [W:] *Wybrane gatunki zagrożonych zwierząt na terenie parków krajobrazowych w Beskidzie i sposoby ich ochrony*. Będzin. Konferencja Żywiec 2002: 24-33).

Na wymienionych stanowiskach obserwowano zaledwie 5 osobników tego gatunku. Na uwagę zasługuje więc fakt, że w czasie badań nad chrząszczami towarzyszącymi kornikom świerka w Tatrzańskim Parku Narodowym (TYKARSKI 2006: *Forest Ecology and Management*, **225**: 146-159) *Phyllodrepoidea crenata* była liczным gatunkiem towarzyszącym, o frekwencji ponad 30% (808 osobników) i dominacji powyżej 5%.

Ekologia tego gatunku chrząszcza wydaje się słabo poznana. Osobniki dorosłe spotykano w ogólnie określonym środowisku podkorowym (MELKE, SZAFRANIEC 1998: *ibid.*; SZAFRANIEC i in. 2003: *ibid.*; KUBISZ, SZAFRANIEC 2003: *ibid.*), w chodnikach kornika drukarza *Ips typographus* (L.) (BURAKOWSKI i in. 1979: *ibid.*; CAPECKI 1978: *Prace IBL*, 563: 36-117), pod korą świerków zasiedlonych przez korniki (TYKARSKI 2006: *ibid.*). W innych rejonach Europy *Ph. crenata* była poławiana pod korą wielu gatunków drzew liściastych m.in. brzozy, buka, dębów, wiązów (CROWSON 1982: *ibid.*; MENKE 2006: *Untersuchungen zur Struktur und Sukzession der saproxyle Käferfauna (Coleoptera) an Eichen- und Buchenholz*. Diss., Fakultät für Forstwissenschaften und Waldökologie der Georg-August-Universität Göttingen, <http://webdoc.sub.gwdg.de/diss/2006/menke>; LINDBLADH i in. 2007: *ibid.*) a rzadziej pod korą sosny i świerka w otoczeniu grzybów rozwijających się pod korą (CROWSON 1982: *ibid.*). Te ostatnie dane oraz przedstawiony poniżej okres pojawu chrząszczy, wskazują zdaniem CROWSONA (1982: *ibid.*), że *Ph. crenata* zasiedlając i przechodząc rozwój larwalny w środowisku podkorowym i przepoczwarzając się prawdopodobnie w glebie, może być naturalnym wektorem grzybów rozkładających drewno. Może to wskazywać na mycetofagiczny sposób odżywiania się imagines i larw. Jednak zdaniem F. KÖHLERA (2000: *Totholzkäfer in Naturwaldzellen des nördlichen Rheinlandes*. Landesanstalt für Ökologie, Bodenordnung und Forsten, Landesamt für Agrarordnung NRW, LÖBF-Schriftenreihe, Band 18, Recklinghausen, 351 ss.) *Ph. crenata* jest zoofagiem.

Z wielu danych wynika (CROWSON 1982: *ibid.*; MENKE 2006: *ibid.*; TYKARSKI 2006: *ibid.*), że chrząszcze obserwowano zwykle na jesieni, od lipca do września, przy czym najliczniej we wrześniu. Natomiast według danych ze Szkocji (CROWSON 1982: *ibid.*) chrząszcze występują od sierpnia, praktycznie przez cały okres jesienny, zimowy i wiosenny do maja (chrząszczy nie poławiano tylko w styczniu).

Phyllodrepoidea crenata uznawana jest za reliktowy gatunek puszczański (PAWŁOWSKI 2008: *Roczn. Bieszczadzkie*, **16**: 317-324). Figuruje też na czerwonych listach chrząszczy Szwecji (LINDBLADH i in. 2007: *ibid.*) i Niemiec (GIESER 1998: *Rote Liste der Käfer (Coleoptera)*. Rote Liste gefährdeter Tiere Deutschlands. Schrr. Landschaftspflege Natursch., **55**: 168-230).

Na tle danych o rozmieszczeniu tego gatunku w Polsce, nowym stanowiskiem *Phyllodrepoidea crenata* jest:

KRÓTKIE DONIESIENIA**SHORT COMMUNICATIONS****552. Skoczek uszaty *Ledra aurita* (LINNAEUS, 1758) (Hemiptera: Auchenorrhyncha: Cicadellidae) w Kampinoskim Parku Narodowym**

Ledra aurita (LINNAEUS, 1758) (Hemiptera: Auchenorrhyncha: Cicadellidae) in the Kampinos National Park

KEY WORDS: Auchenorrhyncha, Cicadellidae, *Ledra aurita*, new record, Kampinos National Park, Poland.

Ledra aurita L. (skoczek uszaty), obok cykad, należy do największych krajowych piewików (Auchenorrhyncha). Gatunek ten jest trudny do obserwacji, gdyż prowadzi skryty tryb życia, a maskujące ubarwienie pozwala mu na ukrycie się w gałęziach i na korze dębów.

Z terenu Polski współcześnie znanych jest zaledwie kilkanaście stanowisk tego gatunku. W ostatnich latach 4 nowe stanowiska skoczka uszatego zostały odnalezione w Puszczy Sandomierskiej (LIANA 2002: Nowy Pam. Fizjogr., 1, 2: 215-218).

Na obszarze Niziny Mazowieckiej istnieją dane historyczne o dwóch stanowiskach tego piewika: Sulejówek - Żwir koło Otwocka (NAST 1936: Fragm. faun., 2, 29: 323-326) i rezerwat „Molenda” koło Łodzi (ŚLIWIŃSKI 1962: Wrzechświat, 7-8: 216).

W trakcie odłowów nocnych, w Kampinoskim Parku Narodowym stwierdzono nowe stanowisko tego piewika:

– Nizina Mazowiecka: Kampinoski Park Narodowy, Pociecha, Obszar Ochrony Ścisłej „Sieraków” (DC89), 16 VI 2009 – 1 ex., około godziny 23 odłowiony przy lampie rtęciowej.

Autor składa serdeczne podziękowania dr Jackowi SZWEDO z Instytutu Zoologii PAN w Warszawie za potwierdzenie oznaczenia.

Dawid MARCZAK,
Kampinoski PN, Izabelin;
WSEiZ, Warszawa

553. Nowe stanowisko *Phyllodrepoidea crenata* (GRAVENHORST, 1802) (Coleoptera: Staphylinidae: Omaliinae) w Gorcach

New locality of *Phyllodrepoidea crenata* (GRAVENHORST, 1802) (Coleoptera: Staphylinidae: Omaliinae) in the Gorce Mts.

KEY WORDS: *Phyllodrepoidea crenata*, Staphylinidae, faunistic records, Gorce Mts., S Poland.

Phyllodrepoidea crenata (GRAV.) jest gatunkiem górskim, występującym na rozproszonych stanowiskach, głównie w środkowej i południowej Europie (BURAKOWSKI i in. 1979: Kat. Fauny Pol., XXIII, 6: 1-309), od Hiszpanii (GAMARRA, OUTERELO 2008: Boletín Sociedad Entomológica Aragonesa, 43: 211-231), przez Włochy (ZANETTI 1987: Coleoptera Staphylinidae Omaliinae. Fauna d'Italia, XXV, Ed. Calderini Bologna, 472 ss.) i Sycylię (ZANETTI, SABELLA 1998: Naturalista sicil., S. IV, XXII, 1-2: 25-37) po Rumunię (STAN 2004: Travaux du Museum National d'Histoire Naturelle „Grigore Antipa”, 46: 83-108).

- KARSHOLT O., RAZOWSKI J. 1996: The Lepidoptera of Europe. A distributional checklist. Apollo Books, Stenstrup, Kobenhavn. 380 ss.
- MARCINIAK B. 2002: Koszówki (Psychidae, Lepidoptera) Wyżyny Łódzkiej. Acta Univ. Lodz., Folia Biol. Et Oecol., **1**: 139-155.
- MARCINIAK B., PABIS K., MICHALSKI M. 2010: Motyle (Lepidoptera). [W:] JASKUŁA R., TOŃCZYK G. (red.): Owady (Insecta) Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich. Dyrekcja Parku Krajobrazowego Wzniesień Łódzkich, Mazowiecko-Świętokrzyskie Towarzystwo Ornitologiczne: 73-93.
- MARCINIAK B., PAWLIKIEWICZ P., MICHALSKI M., MOCARSKI Z., NADOLSKI J. 2009: Motyle dzienne (Lepidoptera: Hesperioidea et Papilionoidea). [W:] JASKUŁA R., TOŃCZYK G. (red.): Owady (Insecta) Spalskiego Parku Krajobrazowego, t. 1. Spała. 119 ss.
- NOWACKI J. 1998: The Noctuids (Lepidoptera: Noctuidae) of Central Europe. Coronet Books, Bratislava. 51 ss.
- OLEKSA A. 2005: *Boloria aquilonaris* (STICHEL, 1908). Dostojka akwilonaris. [W:] GŁOWACIŃSKI Z., NOWACKI J. (red.): Polska Czerwona Księga Zwierząt, Bezkręgowce. Inst. Ochrony Przyrody PAN, Kraków – AR im. A. Cieszkowskiego, Poznań: 256-257.
- PABIS P. 2003: Nowe, interesujące gatunki motyli (Lepidoptera) w Lesie Łagiewnickim (Wyżyna Łódzka). Przyroda Polski Środkowej, **6**: 21-22.
- PAWLIKIEWICZ P. 2006: Motyle dzienne (Rhopalocera) Łasku i okolic. Przyroda Polski Środkowej, **9**: 26-30.
- PAWLIKIEWICZ P., KAZIMIERCZAK J. 2009: Nowe i rzadkie dla Wyżyny Łódzkiej gatunki motyli (Lepidoptera). Wiad. entomol., **28** (3): 183-190.
- PAWLIKIEWICZ P., PABIS K. 2010: Nowe dane o występowaniu garbatek (Lepidoptera: Notodontidae) w Polsce Środkowej. Wiad. entomol., **29** (4): 283-287.

Autorzy serdecznie dziękują dyrekcji Przedborskiego Parku Krajobrazowego za pomoc w organizacji badań terenowych w roku 2009 w ramach Obozu Entomologicznego Łódzkiego Oddziału PTEnt.

SUMMARY

Despite the fact that there are many historical data on Lepidoptera fauna of Central Poland, the information on distribution of many species (especially Microlepidoptera) is still incomplete.

The paper contains faunistic data on 19 species of moths and butterflies from 11 families: Adelidae (1 species), Tineidae (1), Depressariidae (1), Gelechiidae (5), Zygaenidae (1), Cossidae (1), Tortricidae (2), Crambidae (3), Hesperidae (1), Nymphalidae (1) and Nolidae (2) collected in the Central Poland (Lodz Upland, Przedborsz Upland and Mazovian Lowland) in the 2004–2009 period.

C. hybridella was recorded in Poland for the first time since 1960. *I. anthemidella*, *C. hybridella*, *A. ephemerella*, *E. rubiginalis*, *S. verticalis*, *N. cucullatella*, *N. aerugula* were recorded for the first time ever from Lodz province. *T. parasitella*, *A. purpurea*, *C. drurella*, *C. sexguttella*, *D. derasella*, *R. leucatella*, *Z. pyrina*, *E. tedella*, *H. morpheus* were recorded for the first time since 1960 from Lodz province. *N. metallica*, *Z. trifolii*, *H. morpheus*, *B. aquilonaris* were collected for the first time since 1960 in Swietokrzyskie province.

Three of these species (*Z. trifolii*, *B. aquilonaris* – VU category, *H. morpheus* – NT category) are included in the Red List of Threatened Animals in Poland.

PIŚMIENNICTWO

- BLAIK T. 2007: Materiały do znajomości Microlepidoptera (Gelechioidea: Ethmiidae, Depressariidae, Chimabachidae, Oecophoridae) Polski południowo-zachodniej – nowe dane z województwa opolskiego. *Opole Scientific Society Nature Journal*, **40**: 35-48.
- BUSZKO J., MASŁOWSKI J. 2008: Motyle dzienne Polski (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Koliber, Nowy Sącz. 274 ss.
- BUSZKO J., NOWACKI J. 2000: The Lepidoptera of Poland, A Distributional Checklist. *Polish entomological Monographs*, **1**: 1-178.
- BUSZKO J., NOWACKI J. 2002: Lepidoptera Motyle. [W:] GŁOWACIŃSKI Z. (red.): *Czerwona Lista Zwierząt Ginących i Zagrożonych w Polsce*. Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków: 80-87.
- DĄBROWSKI J. 1998: Motyle – Lepidoptera. Ślimakówki – Limacodidae, kraśniki – Zygaenidae. *Klucze oznacz. Owad. Pol.*, Warszawa, **XXVII**, **14-15**: 1-26.
- ELSNER G., HUEMER P., TOKAR Z. 1999: *Die Palpenmotten (Lepidoptera, Gelechiidae) Mitteleuropas*. Bratislava. 208 ss.
- KARSHOLT O., NIEUKERKEN E. J. van (red.) 2009: *Fauna Europaea: Lepidoptera, Moths*. *Fauna Europaea ver. 2.1*, <http://www.faunaeur.org>.

Szeroko rozpowszechniony na terenie całego kraju. Brak jest jednak informacji o jego występowaniu w województwie śląskim i pomorskim (BUSZKO, NOWACKI 2000). Gatunek ciepłolubny, związany z suchymi, widnymi lasami (NOWACKI 1998). Jest to gatunek stwierdzony po raz pierwszy w woj. łódzkim.

Nola aerugula (HÜBNER, 1793)

– Wyżyna Przedborska: Góry Mokre (DB35), 6 VII 2009 – 1 ex., przy świetle, złowiony w centrum wsi, leg et det. P. PAWLIKIEWICZ.

Większość stanowisk pochodzi z północno-wschodniej Polski (BUSZKO, NOWACKI 2000). Lokalnie częsty, występuje w lasach liściastych i mieszanych (NOWACKI 1998). Jest to pierwsze stwierdzenie tego gatunku w woj. łódzkim.

Przedstawiono nowe dane o stanowiskach 19 gatunków motyli. Kilka gatunków stwierdzono po raz pierwszy w województwie łódzkim. Dla kilku jest to potwierdzenie występowania w województwach łódzkim i świętokrzyskim po 50 latach. Na szczególną uwagę zasługuje *C. hybridella*, którego występowanie na obszarze Polski potwierdzono po 50 latach (BUSZKO, NOWACKI 2000). Stosunkowo duża liczba nowych stanowisk pokazuje jak niepełna jest nadal wiedza o rozmieszczeniu w Polsce motyli, w tym zwłaszcza tych należących do grupy tzw. motyli mniejszych (Microlepidoptera). Dla wielu rodzin liczba gatunków podawanych z województwa łódzkiego stanowi nadal niewielki procent fauny krajowej. Biorąc pod uwagę niniejszą publikację i wcześniejsze artykuły, jak dotąd w woj. łódzkim stwierdzono zaledwie 25% fauny Gelechiidae, 28% fauny Adelidae oraz 30% fauny Depressaridae. Również dla rodzin takich jak Tortricidae, Crambidae i Tineidae odsetek ten nie był bardzo wysoki i wynosił odpowiednio: 43%, 52% i 54% (BUSZKO, NOWACKI 2002; PAWLIKIEWICZ, KAZIMIERCZAK 2009). Pokazuje to ciągłą potrzebę kontynuacji badań faunistycznych w tym zakresie.

Dokumentowanie nowych stanowisk jest szczególnie ważne w przypadku gatunków rzadkich i chronionych. *Z. trifolii* i *B. aquilonaris* to motyle znajdujące się na „Czerwonej liście zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce” w kategorii VU. *H. morpheus* zaklasyfikowano do kategorii NT (BUSZKO, NOWACKI 2002). Dodatkowo *B. aquilonaris* należy do jednych z najrzadszych i najbardziej zagrożonych motyli dziennych w Polsce. Znajduje się pod ochroną gatunkową i umieszczony został w „Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt” (OLEKSA 2005). Jego krajowy zasięg ma charakter wyspowy a jego występowanie związane jest z zanikającym siedliskiem jakim są torfowiska. Co więcej w ostatnim dziesięcioleciu gatunek ten stopniowo zanika na wielu znanych stanowiskach (BUSZKO, MASŁOWSKI 2008). Warto więc rozważyć ochronę lub monitoring wszystkich miejsc jego występowania.

HESPERIIDAE

Heteropterus morpheus (PALLAS, 1771)

- Wyżyna Przedborska: rez. „Piskorzaniec” (DB35), 4 VII 2009, 7 VII 2009 – liczny, silnie przekształcone, zarośnięte trzcina pospolitą torfowisko wysokie, leg. et det. P. PAWLIKIEWICZ i K. PABIS; Zagacie (DB25), 4 VII 2009 – 4 exx., łąki użytkowe w dolinie Czarnej Pilczyckiej, leg. et det. K. PABIS; Zabrody (DB34), 7 VII 2009 – liczny, podmokła, średnia łąka porośnięta w znacznym stopniu trzcina pospolitą, leg. et det. P. PAWLIKIEWICZ.

Rozpowszechniony we wschodniej i południowo-zachodniej Polsce. Przez Polskę Środkową z północy na południe przebiega szeroki obszar gdzie tego gatunku nie stwierdzono (BUSZKO, MASŁOWSKI 2008). Znajduje się na „Czerwonej liście zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce” w kategorii NT (bliski zagrożenia) (BUSZKO, NOWACKI 2002). Potwierdzony po raz pierwszy od lat 60-tych XX wieku na terenie woj. łódzkiego i woj. świętokrzyskiego. Na badanych obszarach występował licznie, a na stanowisku niedaleko wsi Zabrody był dominującym gatunkiem. Motyle w dużej liczbie obserwowane były na kwiatostanach ostrożeńca (*Cirsium* sp.).

NYMPHALIDAE

Boloria aquilonaris (STICHEL, 1908)

- Wzgórza Opoczyńskie: Cieklińsko (DB46), 6 VII 2009 – 1 ex., torfowisko wysokie z żurawiną błotną (*Oxycoccus palustris* PERS.), leg. et det. P. PAWLIKIEWICZ.

Występuje głównie w północnej Polsce. Lokalnie i wyspowo także we wschodniej części kraju, oraz na kilku stanowiskach w Tatrach. Gatunek bardzo rzadki i ustępujący z większości znanych miejsc występowania (BUSZKO, MASŁOWSKI 2008). Ujęty jest na „Czerwonej liście zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce” w kategorii VU (BUSZKO, NOWACKI 2002), a także w „Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt” (OLEKSA 2005). Należy też do grupy gatunków prawnie chronionych. Na torfowisku zaobserwowano tylko jednego osobnika. Został potwierdzony na terenie woj. świętokrzyskiego po raz pierwszy od roku 1960. Obszar i okolice, w którym go stwierdzono wymagają szerszych badań, w celu oszacowania stanu populacji, oraz dalszego jej monitoringu.

NOLIDAE

Nola cucullatella (LINNAEUS, 1758)

- Wyżyna Przedborska: Góry Mokre (DB35), 7 VII 2009 – 1 ex., przy świetle, złowiony w centrum wsi, leg. et det. P. PAWLIKIEWICZ.

Od ponad 50 lat nie udokumentowano występowania tego gatunku w kraju. Wcześniej podawany był z województw: dolnośląskiego, wielkopolskiego, mazowieckiego, podlaskiego, małopolskiego i podkarpackiego (BUSZKO, NOWACKI 2000). Jest to pierwsze stwierdzenie tego gatunku w woj. łódzkim, a jednocześnie pierwsze potwierdzenie jego występowania na terenie Polski po 50 latach.

Epinotia tedella (CLERCK, 1759)

– Wyżyna Łódzka: Chorzeszów (CC72), 26 V 2008 – 1 ex., leg. A. KRAWCEWICZ, det. P. PAWLIKIEWICZ.

Większość znanych stanowisk pochodzi z północno-wschodniej Polski (BUSZKO, NOWACKI 2000). W woj. łódzkim potwierdzony po raz pierwszy od roku 1960.

CRAMBIDAE

Acentria ephemerella (DENIS et SCHIFFERMÜLLER, 1775)

– Wyżyna Przedborska: Góry Mokre (DB35), 2 VII 2009 – liczny przy świetle, leg. et det. K. PABIS.

Spotykany na terenie całego kraju ale częściej na północy. Nigdy wcześniej nie notowany w województwie łódzkim (BUSZKO, NOWACKI 2000). Jest to niewielkich rozmiarów motyl związany ze środowiskiem wodnym, którego gąsienice żyją na rogatek sztywnym (*Ceratophyllum demersum* L.) i wywłóczniku (*Myriophyllum* spp.). Prawdopodobnie z tego powodu jest on rzadziej notowany i można go spotkać głównie bliżej zbiorników wodnych.

Ecpyrrhorrhoe rubiginalis (HÜBNER, 1796)

– Wyżyna Przedborska: Góry Mokre (DB35), 7 VII 2009 – 1 ex., przy świetle, złowiony w centrum wsi, leg. et det. P. PAWLIKIEWICZ.

Występuje na terenie prawie całego kraju (BUSZKO, NOWACKI 2000). Jest to gatunek stwierdzony po raz pierwszy w woj. łódzkim.

Sitochroa verticalis (LINNAEUS, 1758)

– Wyżyna Łódzka: Chorzeszów (CC72), 23 VI 2008 – 1 ex., leg. A. KRAWCEWICZ, det. P. PAWLIKIEWICZ.

Szeroko rozpowszechniony na terenie całego kraju (BUSZKO, NOWACKI 2000). Gatunek ten nie był dotychczas podawany z woj. łódzkiego.

Recurvaria leucateLLa (CLERCK, 1759)

- Wyżyna Łódzka: Chorzeszów (CC72), 26 V 2008 – 1 ex., 23 VI 2008 – 1 ex., leg. A. KRAWCEWICZ, det. P. PAWLIKIEWICZ.

Rozmieszczony na terenie całego kraju, rzadziej spotykany na północy (BUSZKO, NOWACKI 2000). Występuje często w sadach i ogrodach (ELSNER i in. 1999). Gatunek ten został potwierdzony w woj. łódzkim po raz pierwszy od lat 60-tych XX wieku.

ZYGAENIDAE

Zygaena trifolii (ESPER, 1783)

- Wyżyna Przedborska: rez. „Murawy Dobromierskie” (DB25), 5 VII 2009 – 1 ex., kserotermiczne, ciepłolubne łąki, z dużym udziałem zbiorowisk zaroślowych tarniny (*Prunus spinosa*) i jałowca pospolitego (*Juniperus communis*), leg. et det. P. PAWLIKIEWICZ.
- Nizina Mazowiecka: Budy Grabskie (DC46), 7 VII 2008 – 1 ex., wilgotna łąka śródleśna, leg. et det. P. PAWLIKIEWICZ.

Występuje na terenie całego kraju (BUSZKO, NOWACKI 2000), lokalnie na podmokłych łąkach i torfowiskach (DĄBROWSKI 1998). Jest to pierwsze potwierdzenie występowania tego gatunku w woj. świętokrzyskim od lat 60-tych XX wieku. Znajduje się na „Czerwonej liście zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce” w kategorii VU (BUSZKO, NOWACKI 2002).

COSSIDAE

Zeuzerea pyrina (LINNAEUS, 1761)

- Wyżyna Łódzka: Łódź (CC93), 27 VI 2004 – 1 ex., złowiony metodą „na upatrzonego”, leg. et det. K. PABIS; Łask (CC71), 3 VII 2009 – 1 ex., przy świetle, leg. et det. P. PAWLIKIEWICZ.
- Wyżyna Przedborska: Góry Mokre (DB35), 2 VII 2009 – 1 ex., przy świetle, leg. et det. K. PABIS.

Gatunek występujący w całej Polsce (BUSZKO, NOWACKI 2000). Nie notowany w województwie łódzkim po roku 1960.

TORTRICIDAE

Cochylis hybridella (HÜBNER, 1813)

- Wyżyna Przedborska: Góry Mokre (DB35), 6 VII 2009 – 1 ex., przy świetle, złowiony w centrum wsi, leg. et det. P. PAWLIKIEWICZ.

GELECHIIDAE

Chrysoesthia drurella (FABRICIUS, 1775)

- Wyżyna Łódzka: Zyгры (CC53), 1 IX 2008 – miny znalezione na komosie białej (*Chenopodium album* L.), leg. A. KOŁODZIŃSKA, det. P. PAWLIKIEWICZ.

Występuje na terenie całego kraju. Brak jest doniesień jedynie z trzech województw położonych w południowo-zachodniej Polsce (BUSZKO, NOWACKI 2000). Występowanie tego gatunku związane jest z obecnością rośliny żywicielskiej, którą jest komosa biała – *Chenopodium album*. Spotykany jest na terenach ruderalnych, w parkach i w ogrodach (ELSNER i in. 1999). Jest to pierwsze od 50 lat potwierdzenie występowania tego gatunku w woj. łódzkim.

Chrysoesthia sexguttella (THUNBERG, 1794)

- Wyżyna Łódzka: Łask (CC51), 29 VIII 2008 – miny znalezione na komosie białej – *Chenopodium album*, leg. et det. P. PAWLIKIEWICZ; Zyгры (CC53), 1 IX 2008 – miny znalezione na komosie białej – *Chenopodium album*, leg. A. KOŁODZIŃSKA, det. P. PAWLIKIEWICZ.

Występuje na terenie całego kraju (BUSZKO, NOWACKI 2000) w siedliskach identycznych jak w przypadku poprzedniego gatunku. Również związany jest z komosą białą (ELSNER i in. 1999). Nie notowany w woj. łódzkim od lat 60-tych XX wieku.

Dichomeris derasella (DENIS et SCHIFFERMÜLLER, 1775)

- Wyżyna Łódzka: Chorzeszów (CC72), 26 V 2008 – 1 ex., 23 VI 2008 – 1 ex., leg. A. KRAWCEWICZ, det. P. PAWLIKIEWICZ.

Od ponad pół wieku nie notowany w zachodniej Polsce. Do tej pory stwierdzany był jedynie w północno-wschodniej części kraju (BUSZKO, NOWACKI 2000). Potwierdzony po raz pierwszy od lat 60-tych XX wieku w woj. łódzkim.

Isophrictis anthemidella (WOCKE, 1871)

- Wyżyna Łódzka: Łask (CC71), 22 V 2008 – 1 ex., złowiony metodą „na upatrzonego”, leg. P. PAWLIKIEWICZ, det. P. PAWLIKIEWICZ.

Dotychczas gatunek ten był notowany jedynie w północno-zachodniej Polsce (BUSZKO i NOWACKI 2000). Stwierdzony po raz pierwszy w woj. łódzkim.

KIEWICZ, PABIS 2010; MARCINIAK i in. 2010) to jednak nadal dla części gatunków brak jest nowych danych o ich występowaniu na tym obszarze. Niższa publikacja uzupełnia wiedzę na temat występowania niektórych gatunków motyli, głównie na terenie Polski Środkowej. Nazewnictwo taksonomiczne przyjęto za „Fauna Europaea” (KARSHOLT, NIEUKERKEN 2009) natomiast podział systematyczny za KARSHOLTEM i RAZOWSKIM (1996).

ADELIDAE

Nemophora metallica (PODA, 1761)

– Wyżyna Przedborska: rez. „Murawy Dobromierskie” (UTM: DB25), 3 VII 2009 – 2 exx., leg. et det. K. PABIS, 5 VII 2009 – 1 ex., murawy kserotermiczne, z dużym udziałem tarniny (*Prunus spinosa* L.) i jałowca pospolitego (*Juniperus communis* L.), leg. et det. P. PAWLIKIEWICZ.

Większość doniesień na temat występowania tego gatunku pochodzi z wschodniej części kraju, wykazany był również z woj. lubuskiego. W pozostałej części kraju większość danych pochodzi sprzed 50 lat (BUSZKO, NOWACKI 2000). Jest to potwierdzenie występowania tego gatunku po raz pierwszy w województwie świętokrzyskim od lat 60-tych XX wieku.

TINEIDAE

Triaxomera parasitella (HÜBNER, 1796)

– Wyżyna Łódzka: Chorzeszów (CC72), 18 V 2008 – 2 exx., przy świetle, leg. A. KRAWCEWICZ, det. P. PAWLIKIEWICZ.

Stwierdzony na terenie prawie całego kraju. W ostatnich latach częściej spotykany w centralnej Polsce (BUSZKO, NOWACKI 2000). Jest to pierwsze potwierdzenie występowania tego gatunku w województwie łódzkim od lat 60-tych XX wieku.

DEPRESSARIIDAE

Agonopterix purpurea (HAWORTH, 1811)

– Wyżyna Łódzka: Łask (CC71), 24 II 2008 – 1ex., złowiony metodą „na upatrzonego”, leg. et det. P. PAWLIKIEWICZ.

Należy do czesciej spotykanych w Polsce gatunków z rodzaju *Agonopterix* HBN., znany z dziesięciu województw (BUSZKO, NOWACKI 2000; BŁAIK 2007). W woj. łódzkim potwierdzono występowanie po raz pierwszy od lat 60-tych XX wieku.

Wiad. entomol.	30 (2): 110-118	Poznań 2011
----------------	-----------------	-------------

Nowe stanowiska interesujących gatunków motyli (Lepidoptera) w Polsce Środkowej

New records of selected species of butterflies and moths (Lepidoptera)
in Central Poland

Piotr PAWLIKIEWICZ, Krzysztof PABIS

Uniwersytet Łódzki, Katedra Zoologii Bezkręgowców i Hydrobiologii, ul. Banacha 12/16,
90-237 Łódź; e-mail: p.pawlikiewicz@interia.pl, cataclysta@wp.pl

ABSTRACT: New records of 19 Lepidoptera species in three regions (Łódź Upland, Przedbórz Upland and Mazowsze Lowland) are presented. *Cochylis hybridella* HBN. was recorded in Poland for the first time since 1960. Seven species were recorded for the first time ever, and nine species were recorded for the first time since 1960 from Łódź Province. Four species were collected for the first time since 1960 from Świętokrzyskie Province.

KEY WORDS: Lepidoptera, faunistics, threatened species, new records, Central Poland.

Pomimo dość dobrego rozpoznania fauny motyli na terenie Polski oraz niedawnego podsumowania danych o ich rozmieszczeniu na terenie całego kraju (BUSZKO, NOWACKI 2000), wiele gatunków nigdy nie było stwierdzonych na terenie Polski Środkowej, a część nie była od ponad pół wieku notowana na tym obszarze. Zwłaszcza w przypadku Microlepidoptera nadal duża liczba, często pospolitych gatunków jest znanych z niewielu udokumentowanych stanowisk. Choć po opublikowaniu opracowania BUSZKI i NOWACKIEGO (2000) ukazało się kilka prac uzupełniających wiedzę na temat motyli tego regionu (MARCINIAK 2002; PABIS 2003; PAWLIKIEWICZ 2006; MARCINIAK i in. 2009; PAWLIKIEWICZ, KAZIMIERCZAK 2009; PAWLI-

- BAKOWSKI M. 2000: Sesiidae. [W:] BUSZKO J. NOWACKI J. (red.): The Lepidoptera of Poland. A Distributional Checklist. Polish Entomological Monographs, **1**: 52-53.
- BAKOWSKI M. 2001: Distribution of *Synansphecchia triannuliformis* (FREYER, 1845) and *S. muscaeformis* (ESPER, 1783) (Lepidoptera: Sesiidae) in Poland. Acta ent. Siles., **7-8** (1999–2000): 5-9.
- BAKOWSKI M. 2002: Zastosowanie atraktantów płciowych w badaniach faunistycznych przezierników (Lepidoptera: Sesiidae). Wiad. entomol., **20** (3-4): 165-170.
- BAKOWSKI M., HOŁOWIŃSKI M., MIŁKOWSKI M. 2003: Przezierniki (Lepidoptera: Sesiidae) Puszczy Kozienickiej. Wiad. entomol., **21** (4): 229-240.
- BAKOWSKI M., HOŁOWIŃSKI M., RYRHOLM N. 2009: *Paranthrene insolita* LE CERF, 1914 (Lepidoptera: Sesiidae) – a new clearwing moth species to the fauna of Poland. Polish Journal of Entomology, **78**: 115-120.
- KOŁODZIEJ Z., BŁAŻKIEWICZ A., KACZMARSKI J. 2006: Problemy ochrony zabytków przyrody i krajobrazu w Rogalinie nad Wartą. Chrońmy Przyr. Ojcz., **62** (4): 41-46.
- KOSTROWICKI S. 1953: Studia nad fauną motyli wzgórz kserotermicznych nad dolną Nidą. Fragm. faun. Mus. zool. pol., **6**: 263-447.
- MOKRZYCKI T., BYK A., BOROWSKI J. 2008: Rzadkie i reliktowe saproksyliczne chrząszcze (Coleoptera) starych dębów Rogalińskiego Parku Krajobrazowego. Parki nar. Rez. Przyr., **27** (4) : 43-56.
- PRZEWOŻNY M. 2007: Nowe dla Niziny Wielkopolski-Kujawskiej i rzadkie gatunki bogatków (Coleoptera: Buprestidae). Wiad. entomol., **26** (1): 59-60.
- SIENKIEWICZ P., KONWERSKI S. 2004: Znaczenie rezerwatu „Krajkowo” koło Poznania dla ochrony chrząszczy (Coleoptera) środowisk dolin rzecznych. Wiad. entomol., **23**, Supl. 2: 189-191.

W trakcie badań stwierdzono 15 gatunków przezierników. Jest duże prawdopodobieństwo stwierdzenia na tym obszarze 4 kolejnych gatunków z tej rodziny: *Sesia melanocephala* DALMAN, 1816, *Synanthedon culiciformis* (LINNAEUS, 1758), *Pyropteron triannuliformis* (FREYER, 1845) i *Chamaesphexia leucopsiformis* (ESPER, 1800). Wszystkie wymienione gatunki są podawane z Wielkopolskiego Parku Narodowego oraz okolic Poznania (BĄKOWSKI 1992b). Należy podkreślić, że badania Sesiidae Rogalińskiego Parku Krajobrazowego prowadzono na niewielkim obszarze, głównie między Rogalinkiem i Rogalinem. Badania te, opierające się na odłowieniu samców do pułapek feromonowych, potwierdziły skuteczność tej metody w badaniach faunistycznych nad Sesiidae. Szczególnie skuteczne okazały się pułapki, w przypadku gatunków dotychczas określanych jako rzadkie lub bardzo rzadkie, ze względu chociażby na trudności w znalezieniu ich stadiów preimaginalnych. Do tej grupy gatunków można zaliczyć: *P. insolita*, *S. scoliaeformis*, *S. flaviventris* i *S. conopiformis*.

SUMMARY

The paper contains the results of faunistic research on clearwing moths (Sesiidae) carried out in Rogalin Landscape Park (Western Poland) from 1997 to 2010. During the study fifteen species of Sesiidae were recorded. The occurrence of four other in the area is very probable. The Sesiidae were caught in the sticky delta- and uni-traps baited with different synthetic sex pheromones. These studies confirm that attracting of males by sex pheromones is very useful for faunistic research and enables to collect species of low population density which cannot be detected easily with other methods.

PIŚMIENNICTWO

- BĄKOWSKI M. 1992a: Motyle dzienne (Lepidoptera, Rhopalocera) łągów rogalińskich. *Morena*, Prace Wielkopolskiego Parku Narodowego, **1**: 30-32.
- BĄKOWSKI M. 1992b: Przezierniki (Lepidoptera, Sesiidae) miasta Poznania i okolic. *Wiad. entomol.*, **11** (3): 169-173.
- BĄKOWSKI M. 1998a: Zastosowanie pułapek feromonowych w badaniach rozmieszczenia *Synanthedon conopiformis* (ESPER, 1782) (Lepidoptera, Sesiidae) w Polsce. *Przegl. przyr.*, **9** (3): 8-11.
- BĄKOWSKI M. 1998b: Uwagi o biologii i rozmieszczeniu *Synanthedon flaviventris* (STAUDINGER, 1883) (Lepidoptera, Sesiidae) w Polsce. *Przegl. przyr.*, **9** (3): 11-14.
- BĄKOWSKI M., HOŁOWIŃSKI M. 1998: Nowe stanowiska *Synanthedon flaviventris* (STAUDINGER, 1883) (Lepidoptera: Sesiidae) w Polsce. *Wiad. entomol.*, **17** (2): 125.

Synanthedon myopaeformis (BORKHAUSEN, 1789)

- 27 VI – 4 VII 1998 – 9♂♂ odłowionych do pułapki trapezowej z feromonem opracowanym dla *S. myopaeformis* (PRI); 27 V – 30 V 2008 – 9♂♂ w pułapce unitrap z feromonem 3 (UAS); 25 V – 15 VI 2009 – 4♂♂ w pułapkach unitrap (1 ex. z flav (PRI), 3 exx. z feromonem 3 (UAS)); 5–20 VII 2009 – 13♂♂ w pułapkach unitrap, 4 exx. z feromonem flav. (PRI), 9 z feromonem 3 (UAS).

Gatunek pospolicie spotykany w Polsce.

Synanthedon conopiformis (ESPER, 1782)

- 28 VI – 2 VII 1998 – 25♂♂ w pułapce trapezowej z feromonem opracowanym dla *P. tabaniformis* (PRI), 24 exx. z feromonem opracowanym dla *P. tabaniformis* (PRI), 1 ex. z feromonem opracowanym dla *S. myopaeformis* (PRI) (BAKOWSKI 1998b); 13–20 V 2007 – 1♂ w pułapce unitrap z feromonem 8 (UAS); 20–27 V 2007 – 30♂♂ w pułapce unitrap z feromonem 8 (UAS); 25 V – 15 VI 2009 – 15♂♂ w pułapce unitrap z feromonem 8 (UAS); 5–20 VII 2009 – 1♂, w pułapce unitrap z feromonem 8 (UAS).

Gatunek lokalny, ale szeroko rozsiedlony w Polsce (BAKOWSKI 1998b).

Synanthedon tipuliformis (CLERCK, 1759)

- 25 V – 15 VI 2009 – 1♂ w pułapce unitrap z feromonem opracowanym dla *S. tipuliformis* (PRI).

Gatunek występuje na terenie całego kraju.

Bembecia ichneumoniformis (DENIS et SCHIFFERMÜLLER, 1775)

- 5–20 VII 2009 – 1♂ w pułapce unitrap z feromonem opracowanym dla *B. ichneumoniformis* (PRI).

Gatunek szeroko rozsiedlony w Polsce.

Pyropteron muscaeformis (ESPER, 1783)

- 26 VIII 1984 – 1 ex., 10 VIII 1984 – 1 ex., leg. A. KOCHANOWSKI (BAKOWSKI 2001); VI 1998 – żerowiska na *Armeria elongata* (HOFFM.).

Gatunek znany z niewielu stanowisk w Polsce (BAKOWSKI 2001).

Chamaesphecia empiformis (ESPER, 1783)

- 13–20 V 2007 – 1♂ w pułapce unitrap z feromonem 6 (UAS).

Gatunek szeroko rozsiedlony w Polsce.

Gatunek podawany z Polesia, Wielkopolski, Pomorza, Puszczy Kozienskiej i Śląska (BĄKOWSKI i in. 2009).

Synanthedon scoliaeformis (BORKHAUSEN, 1789)

- 20–27 V 2007 – 15 ♂♂ odłowionych do pułapki unitrap z feromonem 4 (UAS); 25 V – 15 VI 2009 – 14 ♂♂ odłowionych do pułapki unitrap z feromonem opracowanym dla *S. scoliaeformis* (PRI); 30 VI – 20 VII 2009 – 17 ♂♂ odłowionych do pułapki unitrap z feromonem 4 (UAS).

Gatunek w najbliższym sąsiedztwie Rogalina podawany z Osowej Góry i Puszczykówka, ale tylko na podstawie starych śladów żerowania gąsienic (BĄKOWSKI 1992b).

Synanthedon spheciformis (DENIS et SCHIFFERMÜLLER, 1775)

- 25 V – 15 VI 2009 – 2 ♂♂ odłowione do pułapki unitrap z feromonem opracowanym dla *S. tipuliformis* (PRI).

Gatunek szeroko rozsielony w Polsce.

Synanthedon formicaeformis (ESPER, 1783)

- 25 V – 15 VI 2009 – 5 ♂♂ odłowionych do pułapki unitrap z feromonem opracowanym dla *S. formicaeformis* (PRI).

Gatunek szeroko rozsielony w Polsce.

Synanthedon flaviventris (STAUDINGER, 1883)

- 5–20 VII 2009 – 4 ♂♂ odłowione do pułapek unitrap, 1 ex. z feromonem flav. M (NR), 3 exx. z feromonem flav. H (NR).

Gatunek podawany z Polski z rozproszonych stanowisk na Pomorzu Zachodnim, Śląsku, w Bieszczadach, Wielkopolsce i na Polesiu Lubelskim. Z Wielkopolski podawany z Poznania (Junikowo) i poligonu koło Biedruska (BĄKOWSKI 1998b). W Polsce Centralnej stwierdzony na Pomorzu (KOSTROWICKI 1953) i w Puszczy Kozienskiej (BĄKOWSKI i in. 2003).

Synanthedon vespiformis (LINNAEUS, 1761)

- 27 VI – 4 VII 1998 – 6 ♂♂ odłowionych do pułapki trapezowej z feromonem opracowanym dla *S. vespiformis* (PRI); 27 V – 30 V 2008 – 1 ♂ odłowiony do pułapki unitrap z feromonem 1 (UAS); 2–4 VII 2008 – 22 ♂♂ w pułapce unitrap z feromonem opracowanym dla *S. vespiformis* (PRI); 5–20 VII 2009 – 13 ♂♂ w pułapce unitrap z feromonem musc.43 (NR).

Gatunek szeroko rozsielony w Polsce.

mocy syntetycznych feromonów płciowych, wyprodukowanych w Plant Research International, Wageningen, Holandia (PRI), w Lund University Szwecja – otrzymanych od dr N. RYRHOLMA (NR) oraz w University of Agricultural Science, Alnarp, Szwecja (UAS) – otrzymanych od dr M. LARSSONA. Atraktanty były początkowo umieszczane w trapezowych pułapkach lepnych, później w przyżyciowych typu unitrap. Pułapki były zazwyczaj zawieszane na wysokości 2 metrów, na gałęziach drzew i krzewów w miejscach nasłonecznionych. Z reguły były wystawiane na kilka dni, w czasie optymalnych warunków pogodowych – temperatura powietrza powyżej 25°C i słonecznie (BAKOWSKI 2002). Obecność *Pennisetia hylaeiformis* (LASP.) potwierdzono tylko na podstawie żerowisk. Tam gdzie to nie zostało wyszczególnione, dane o roziedleniu Sesiidae w Polsce przyjęto za BAKOWSKIM (2000).

Składam serdeczne podziękowania dr N. RYRHOLMOWI i dr M. LARSSONOWI za udostępnienie do badań wybranych syntetycznych feromonów płciowych Sesiidae.

Pennisetia hylaeiformis (LASPEYRES, 1801)

- VIII 2008, ślady żerowisk na malinach *Rubus idaeus* L.
Gatunek szeroko rozsielony w Polsce.

Sesia apiformis (CLERCK, 1759)

- 24 VI – 1 VII 2008 – 3♂♂ w pułapce unitrap z feromonem 6 i 9 (UAS).
Gatunek często stwierdzany w całej Polsce.

Paranthrene tabaniformis (ROTTEMBURG, 1775)

- 27 VI – 4 VII 1998 – 2♂♂ odłowione do pułapki trapezowej; 2–4 VII 2008 – 1♂ odłowiony do pułapki unitrap; 27 VI 1998 – 2♂♂, pułapka unitrap. Wszystkie samce odłowiono do feromonu opracowanego dla *P. tabaniformis* (PRI).
Gatunek szeroko rozsielony w Polsce.

Paranthrene insolita LE CERF, 1914

- 24 VI – 1 VII 2004 – 3♂♂ odłowione do pułapki trapezowej z feromonem *insolita* 3 (NR) (BAKOWSKI i in. 2009); 25 V – 15 VI 2009 – 1♂, do pułapki unitrap z feromonem opracowanym dla *S. flaviventris* – flav (PRI) i 3♂♂ w pułapce unitrap z feromonem flav 7 (NR).

Przezierniki (Lepidoptera: Sesiidae) Rogalińskiego Parku Krajobrazowego

Clearwing moths (Lepidoptera: Sesiidae) of Rogalin Landscape Park

Marek BĄKOWSKI

Zakład Zoologii Systematycznej UAM, Umultowska 89, 61-614 Poznań;
e-mail: bakowski@amu.edu.pl

ABSTRACT: New data on the occurrence of 15 species of Sesiidae from Rogalin Landscape Park are presented.

KEY WORDS: Lepidoptera, Sesiidae, clearwing moths, faunistic, W Poland.

Rogaliński Park Krajobrazowy został utworzony w 1997 roku. Prawie cały obszar Parku jest również objęty ochroną w ramach sieci Natura 2000 pod nazwą Rogalińska Dolina Warty. Celem ochrony Parku są liczne starorzecza oraz jedno z największych w Europie skupisk wielowiekowych dębów, głównie *Quercus robur* L., rosnących w dolinie Warty (KOŁODZIEJ i in. 2006).

Większość danych entomologicznych z Rogalina, dotyczy chrząszczy związanych z pomnikowymi dębami (SIENKIEWICZ, KONWERSKI 2004; PRZEWOŻNY 2007; MOKRZYCKI i in. 2008). Jedną z niewielu prac dotyczącą motyli tego terenu to publikacja podająca wykaz motyli dziennych (BĄKOWSKI 1992a). Z przezierników (Sesiidae) zostały z tego obszaru podane wyniki odłowu w pułapki feromonowi dwóch gatunków *Synanthedon conopiformis* (ESP.) i *Paranthrene insolita* LE CERF, których rozwój odbywa się na dębach (BĄKOWSKI 1998; BĄKOWSKI i in. 2009). Badania Sesiidae prowadzono od roku 1997 w kompleksie leśnym i starorzeczy między Rogalinem i Rogalin-kiem (UTM: XT38). Poszukiwania motyli były prowadzone głównie przy po-

Autorzy pragną podziękować panu prof. Jarosławowi BUSZKO za pomoc przy oznaczeniu większości min.

SUMMARY

The paper presents the result of faunistic research on the leaf-mining species of Lepidoptera from 4 families: Nepticulidae (9 species), Tischeriidae (4), Gracillariidae (12), Lyonetiidae (1) collected in Central Poland in 2005–2006. *Stigmella alnetella*, *Tischeria decidua*, *Caloptilia betulicola*, *Leucospilapteryx omissella*, *Phyllonorycter issikii*, *Phyllonorycter platani*, *Phyllonorycter robiniella*, *Leucoptera malifoliella* were recorded for the first time from Łódź province. Three of these moths (*Ph. issikii*, *Ph. platani*, *Ph. robiniella*) are recent invasive species in Polish fauna.

PIŚMIENNICTWO

- BEIGER M. 2004: Owady minujące Polski. Klucz do oznaczania na podstawie min. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań. 894 ss.
- BUSZKO J., NOWACKI J. 2000: The Lepidoptera of Poland. A Distributional Checklist. Pol. ent. Monogr., **1**: 1-178.
- MARCINIAK B. 2002: Koszówki (Psychidae, Lepidoptera) Wyzyny Łódzkiej. Folia Biologica et Oecologica, **1**: 139-155.
- ŚLIWIŃSKI Z. 1995a: Sówki (Noctuidae, Lepidoptera) Wyzyny Łódzkiej. Biuletyn entomologiczny, **3** (4): 1-6.
- ŚLIWIŃSKI Z. 1995b: Miernikowce (Geometridae – Lepidoptera) Wyzyny Łódzkiej. Biuletyn entomologiczny, **3** (6): 3-6.
- ŚLIWIŃSKI Z. 1995c: Wykaz motyli Wyzyny Łódzkiej (Hepialidae – Krótkowąsy, Psychidae – Koszówki, Cossidae – Trociniarki, Zygaenidae – Kraśniki, Limacodidae – Ślimakówki, Drepanidae – Wycinki, Thyatiridae – Falice, Lasiocampidae – Barczatki, Endromididae – Nasierszyce, Lemoniidae – Przelotnice, Saturniidae – Pawice, Sphingidae – Zawisaki, Notodontidae – Garbatki, Lymantridae – Brudnice, Arctiidae – Niedźwiedziówki). Biuletyn entomologiczny, **3** (8): 2-6.
- ŚLIWIŃSKI Z. 1996a: Motyle dzienne (Lepidoptera: Papilionoidea i Hesperioidea) Wyzyny Łódzkiej. Biuletyn entomologiczny, **4** (2): 1-4.
- ŚLIWIŃSKI Z. 1996b: Motyle Wyzyny Łódzkiej (Micropterygidae, Eriocraniidae, Nepticulidae, Heliozelidae, Adelidae, Incurvariidae, Prodoxidae, Tischeriidae, Tineidae, Gracillariidae, Bucculatricidae, Yponomeutidae, Plutellidae, Acrolepiidae, Ochsenchimeriidae, Cemiostomidae, Lyonetiidae, Glyphipterigidae). Biuletyn entomologiczny, **4** (5): 1-4.
- ŚLIWIŃSKI Z. 1998: Motyle Wyzyny Łódzkiej (Tortricidae, Choreutidae, Stathmopodidae, Batrachedridae, Blastodacnidae, Cosmopterygidae, Blastobasidae, Ethmiidae, Oecophoridae, Pyralidae, Alucitidae, Pterophoridae). Biuletyn entomologiczny, **6** (1): 8-15.
- WITOSŁAWSKI P. 2006: Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w Łodzi. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź. 386 ss.

- Tischeria ekebladella* (BJERKANDER, 1795) – Łask (CC71), Łódź - Smulsko (CC83), ex *Quercus robur* L. et *Q. petraea* (MATTUSCHKA) LIEBL.,
- Parornix torquillella* (ZELLER, 1850) – Łask (CC71), Łódź - Smulsko (CC83), ex *Prunus domestica* L.,
- Phyllonorycter blancardella* (FABRICIUS, 1781) – Łódź - Smulsko (CC83), ex *Malus domestica* BORKH.,
- Phyllonorycter corylifoliella* (HÜBNER, 1796) – Łódź - Smulsko (CC83), ex *Prunus domestica* L. et *Betula pendula* ROTH.,
- Phyllonorycter geniculella* (RAGONOT, 1874) – Łódź - Smulsko (CC83), ex *Acer pseudoplatanus* L.,
- Phyllonorycter platanoidella* (JOANNIS, 1920) – Łódź - Smulsko (CC83), ex *Acer platanoides* L.,
- Phyllonorycter sagitella* (BJERKANDER, 1790) – Łódź - Smulsko (CC83), ex *Populus tremula* L.,
- Cameraria ohridella* DESCHKA et DIMIĆ, 1986 – Łódź - Smulsko (CC83), ex *Aesculus hippocastanum* L.

Z przedmieść Łodzi (Smulsko) wykazano 5 nowych dla województwa łódzkiego gatunków. Dwa znajdują potwierdzenie na innym stanowisku: w Lesie Łagiewnickim – *Phyllonorycter issikii* oraz w Łasku – *Phyllonorycter robiniella*. Z Lasu Łagiewnickiego udało się wykazać jeszcze jeden nowy gatunek dla województwa – *Leucospilapteryx omissella*. Dwa kolejne nowe dla województwa łódzkiego – *Caloptilia betulicola* i *Phyllonorycter platani*, zostały zebrane w arboretum w Rogowie. W sumie wykazano 8 nie notowanych wcześniej w województwie łódzkim gatunków motyli minujących.

W województwie łódzkim do tej pory stwierdzono występowanie 50 gatunków motyli minujących z rodziny Nepticulidae, 6 z rodziny Tischeriidae, 66 z rodziny Gracillariidae, 4 z rodziny Lyonetiidae (BUSZKO, NOWACKI 2000; ŚLIWIŃSKI 1996a). Wykazanie kolejnych 8 gatunków powiększa stan poznania następująco: Nepticulidae – 51 gatunki, Tischeriidae – 7 gatunków, Gracillariidae – 71 gatunków, Lyonetiidae – 5 gatunków. Stwierdzone gatunki należą w większości do szeroko rozprzestrzenionych w Europie.

W strefie podmiejskiej Łodzi znajdują się zarówno pozostałości krajobrazu rolniczego, zarastające nieużytki, większe kompleksy leśne jak i kolekcje obcych gatunków roślin. W tak zróżnicowanym krajobrazie występują rośliny żywicielskie i siedliska zarówno gatunków motyli związanych z roślinnością naturalną jak i synantropijną. Są też warunki do rozwoju gatunków obcych, niedawno zawleczonych do naszego kraju. Zróżnicowanie wewnętrzne krajobrazu sprzyja, więc wysokiej różnorodności gatunkowej motyli minujących.

Phyllonorycter platani (STAUDINGER, 1870)

– Rogów (DC24), 19 X 2005, Arboretum SGGW, coll. T. JAWORSKI. Miny zebrano z *Platanus acerifolia* (AITON) WILLD.

Gatunek pojawia się na platanach wysadzanych w parkach i na alejach wzdłuż ulic, częsty w zachodniej części kraju (BEIGER 2004).

Phyllonorycter robiniella (CLEMENS, 1859)

– Łask - Ostrów (CC71), 9 X 2006, coll. P. PAWLIKIEWICZ; Łódź - Las Łągowicki (CC94), 7 X 2006, leg. M. PŁÓCIENNIK; Łódź - Smulsko (CC83), 15 X 2006, coll. M. PŁÓCIENNIK. Miny zebrane z *Robinia pseudoacacia* L.

Występuje głównie w południowej części kraju (BEIGER 2004).

Leucoptera malifoliella (COSTA, 1836)

– Łódź - Smulsko (CC83), 15 X 2006, coll. M. PŁÓCIENNIK. Miny zebrane z *Prunus domestica* L., *Malus domestica* BORKH., *Betula pendula* ROTH.

Gatunek podawany przez BUSZKO i NOWACKIEGO (2000) głównie z zachodniej części kraju.

Poza tym zebrano miny 18 innych gatunków:

Ectoedemia occultella (LINNAEUS, 1767) – Łódź - Smulsko (CC83), ex *Betula pendula* ROTH,

Stigmella aceris (FREY, 1857) – Łask (CC71), ex *Acer platanoides* L.,

Stigmella basiguttella (HEINEMANN, 1862) – Łódź - Smulsko (CC83), ex *Quercus petraea* (MATTUSCHKA) LIEBL.,

Stigmella betulicola (STAINTON, 1856) – Łódź - Smulsko (CC83), ex *Betula pendula* ROTH.,

Stigmella plagicolella (STAINTON, 1854) – Łódź - Smulsko (CC83), ex *Prunus domestica* L. et *Betula pendula* ROTH.,

Stigmella speciosa (FREY, 1857) – Łask (CC7), ex *Acer pseudoplatanus* L.,

Stigmella ruficapitella (HAWORTH, 1828) – Łask (CC71), ex *Quercus petraea* (MATTUSCHKA) LIEBL. et *Q. robur* L.,

Stigmella tityrella (STAINTON, 1854) – Łask (CC71), ex *Fagus sylvatica* L.,

Coptotriche marginea (HAWORTH, 1828) – Łask (CC71), ex *Rubus* L.,

Tischeria dodonaea STAINTON, 1858 – Łódź - Smulsko (CC83), ex *Quercus petraea* (MATTUSCHKA) LIEBL. et *Q. robur* L.,

Na terenie Łodzi występuje wiele gatunków roślin żywicielskich motyli minujących (WITOSŁAWSKI 2006). Ze względu na słabe poznanie fauny motyli minujących Polski Środkowej zebrano miny w bliższych i dalszych okolicach Łodzi, czego efektem są doniesienia faunistyczne na temat ich występowania.

W trakcie badań wykazano nie notowane wcześniej w województwie łódzkim gatunki motyli:

Stigmella alnetella (STANTON, 1857)

– Łódź - Smulsko (UTM: CC83), 15 X 2006, coll. M. PŁÓCIENNIK. Miny zebrane z pojedynczych osobników *Alnus glutinosa* (L.) GAERTNER na siedlisku odsłoniętym.

BUSZKO i NOWACKI (2000) podają go z całego kraju z wyjątkiem regionów południowych i centralnych.

Tischeria decidua WOCKE, 1876

– Łódź - Smulsko (CC83), 15 X 2006, coll. M. PŁÓCIENNIK. Miny zebrane z *Quercus petraea* (MATTUSCHKA) LIEBL.

Gatunek występujący głównie w lasach mieszanych. Podawany z pasa Nizin Środkowopolskich i Pojezierza Południowobałtyckiego (BUSZKO, NOWACKI 2000).

Caloptilia betulicola (HERING, 1928)

– Rogów (DC24), 24 X 2006, cult. ex pupa: 23 X 2006, stara szkółka leśna, coll. T. JAWORSKI. Miny zebrane z *Betula pendula* ROTH.

Gatunek częstszy w północno-wschodniej części kraju (BEIGER 2004).

Leucospilapteryx omissella (STANTON, 1848)

– Łódź, rez. „Las Łagiewnicki” (CC94), dwa osobniki wyhodowano 15 I 2007 i 16 I 2007 z min zebranych 7 X 2006, coll. T. JAWORSKI.

Gąsienica minuje liście *Artemisia vulgaris* L. Dotychczas wykazywany głównie z zachodniej i południowej części Polski (BUSZKO, NOWACKI 2000).

Phyllonorycter issikii (KUMATA, 1963)

– Łódź - Smulsko (CC83), 15 X 2006; Łódź - Las Łagiewnicki (CC94), 7 X 2006, leg. M. PŁÓCIENNIK. Miny zebrane z *Tilia cordata* MILLER.

BUSZKO i NOWACKI (2000) podają go z północno-wschodniej i południowej części Polski oraz województwa lubelskiego.

Nowe dane faunistyczne o motylach minujących (Lepidoptera) okolic Łodzi

New faunistic records of mining Lepidoptera from Lodz province

Mateusz PŁÓCIENNIK¹, Piotr PAWLIKIEWICZ¹, Tomasz JAWORSKI²

¹Uniwersytet Łódzki, Katedra Zoologii Bezkręgowców i Hydrobiologii, ul. Banacha 12/16, 90-237 Łódź; e-mail: mplociennik10@hotmail.com, p.pawlikiewicz@interia.pl

²Zakład Ochrony Lasu IBL, ul. Braci Leśnej 3, 05-090 Raszyn;
e-mail: T.Jaworski@ibles.waw.pl

ABSTRACT: New faunistic data on leaf-mining species of Lepidoptera from central Poland are provided. Eight species are new for Lodz province: *Stigmella alnetella*, *Tischeria decidua*, *Caloptilia betulicola*, *Leucospilapteryx omissella*, *Phyllonorycter issikii*, *Phyllonorycter platani*, *Phyllonorycter robiniella*, *Leucoptera malifoliella*.

KEY WORDS: Lepidoptera, leaf-miners, faunistic records, Łódź, Central Poland.

Badania faunistyczne nad motylami Polski Środkowej w drugiej połowie XX wieku skupiały się głównie na Macrolepidoptera i niektórych grupach Microlepidoptera (w szczególności Psychidae) (BUSZKO 1997; MARCINIAK 2002; ŚLIWIŃSKI 1995a, 1995b, 1995c, 1996a, 1996b, 1998). Motyle minujące nigdy nie były w regionie łódzkim szerzej opracowywane. Niemal wszystkie doniesienia faunistyczne na ich temat do roku 2000 zostały podsumowane w katalogu rozmieszczenia motyli w Polsce (BUSZKO, NOWACKI 2000). Jednak doniesienia Zygmunta ŚLIWIŃSKIEGO zawarte w Biuletynie Entomologicznym (1996b) nie zostały uwzględnione w pracy BUSZKI i NOWACKIEGO (2000). Od tego czasu ukazało się kilka prac o motylach tego regionu, nie podawały one jednak informacji na temat motyli minujących.

- KUBISZ D. 2006: Oedemeridae i Scaptiidae Polski (Coleoptera, Tenebrionoidea). Monografie Faunistyczne, Kraków, **24**: 1-166.
- KUBISZ D., MELKE A. 1994: Rzadkie i nowe dla fauny Polski Staphylinidae (Coleoptera). Część II: Staphylininae. Wiad. entomol., **13** (1): 33-40.
- LÖBL I., SMETANA A. 2003: Catalogue of Palaearctic Coleoptera. Vol. 1. Archostemata – Myxophaga – Adephaga. Apollo Books, Stenstrup. 819 ss.
- LÖBL I., SMETANA A. 2004: Catalogue of Palaearctic Coleoptera. Vol. 2. Hydrophiloidea – Staphylinioidea. Apollo Books, Stenstrup. 942 ss.
- LÖBL I., SMETANA A. 2006: Catalogue of Palaearctic Coleoptera. Vol. 3. Scarabaeoidea – Scirtoidea – Dascilloidea – Buprestoidea – Byrrhoidea. Apollo Books, Stenstrup. 690 ss.
- LÖBL I., SMETANA A. 2007: Catalogue of Palaearctic Coleoptera. Vol. 4. Elateroidea – Derodontoidea – Bostrichoidea – Lymexyloidea – Cleroidea – Cucujoidea. Apollo Books, Stenstrup. 935 ss.
- LÖBL I., SMETANA A. 2008: Catalogue of Palaearctic Coleoptera. Vol. 5. Tenebrionoidea. Apollo Books, Stenstrup. 670 ss.
- LÖBL I., SMETANA A. 2010: Catalogue of Palaearctic Coleoptera. Vol. 6. Chrysomeloidea. Apollo Books, Stenstrup. 924 ss.
- MAJEWSKI T. 2008: Atlas of the geographical distribution of fungi in Poland. Fascicle 4. Laboulbeniales. Szafer Institute of Botany, Kraków. 240 ss.
- MELKE A., GRZYWOCZ J. 2002: Kusakowate (Coleoptera: Staphylinidae) odłowione w rezerwacie kserotermicznym „Gipsowa Góra” na Górnym Śląsku. Roczn. nauk. Pol. Tow. Ochr. Przyr. „Salamandra”, **6**: 49-56.
- MELKE A., MACIEJEWSKI K. H. 1999: Badania nad chrząszczami (Coleoptera) Puszczy Boreckiej. Część V. Kusakowate (Staphylinidae). Wiad. entomol., **18** (3): 143-151.
- RUTA R. 2009: Chrząszcze Rynny Jezior Kuźnickich ze szczególnym uwzględnieniem rezerwatu przyrody „Kuźnik”. [W:] OWSIANNY P. M. (red.): Rynna Jezior Kuźnickich. Muzeum Stanisława Staszica, Piła: 150-177.
- RUTA R., MELKE A. 2002: Chrząszcze (Insecta: Coleoptera) rezerwatu „Kuźnik” koło Piły. Roczn. nauk. Pol. Tow. Ochr. Przyr. „Salamandra”, **6**: 57-101.
- RUTA R., OWSIANNY P. M. 2004: Rezerwat przyrody „Kuźnik”. Kronika Wielkopolski, **109**: 5-17.
- SMOLEŃSKI M., SZUJECKI A. 2001: Waloryzacja lasów Puszczy Białowieskiej na podstawie struktury zgrupowań Staphylinidae (Coleoptera). [W:] SZUJECKI A. (red.): Próba szacunkowej waloryzacji lasów Puszczy Białowieskiej metodą zooindykacyjną. Wydawnictwo SGGW. Warszawa: 105-176.
- SZUJECKI A. 2008: Chrząszcze – Coleoptera, Kusakowate – Staphylinidae, wstęp oraz podrodziny: Micropeplinae, Piestinae, Osoriinae, Pseudopsiinae, Phloeocharinae, Olisthaerinae, Proteininae, Omaliinae, Oxytelinae, Oxyporinae. Klucze oznacz. Owad. Pol., Toruń, **XIX**, **24a**: 1-229.
- WANAT M., MOKRZYCKI T. 2005: A new checklist of the weevils of Poland (Coleoptera: Curculionoidea). Genus, **16** (1): 69-117.

SUMMARY

”Kuźnik” is a landscape nature reserve (96ha) established in 1926 in the vicinity of Piła (N Poland). The first study devoted to the Coleoptera of the ”Kuźnik” nature reserve was published by RUTA & MELKE in 2002. Since then, a relatively large amount of new data has accumulated. New records are reported in the present paper. 158 taxa were newly found in the studied object, including 32 species newly recorded from Pomeranian Lake District. Total number of Coleoptera recorded from the ”Kuźnik” nature reserve and its buffer zone is 672, with numerous interesting species, e.g. *Leiodes rugosa* STEPH., *Choleva jeanneli* BRITTEN, *Euconnus hirticollis* (ILL.), *Claviger longicornis* P. W. J. MÜLL., *Carpelimus lindrothi* PALM, *Acylophorus wagenschieberi* KIES., *Cyphon hilaris* NYH., *Calambus bipustulatus* (L.), *Cantharis paludosa* FALLÉN, *Rhizophagus parallelocollis* (GYLL.), *Wanachia triguttata* (GYLL.), *Scaptia fuscata* P. W. J. MÜLL., and *Donacia obscura* GYLL.

PIŚMIENICTWO

- BOROWIEC M., RUTA R., KUBISZ D. 2010: New records of *Claviger longicornis* MÜLLER, 1818 and *C. testaceus* PREYSSLER, 1790 (Coleoptera: Staphylinidae: Pselaphinae) in Poland with review of their habits. Pol. Journ. Ent., **79** (3): 261-269.
- BOWESTEAD S. 1999: A Revision of the Corylophidae (Coleoptera) of the West Palaearctic Region. Instrumenta Biodiversitatis. Genève: Muséum d'Histoire Naturelle, **3**: 1-203.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1973: Chrząszcze Coleoptera. Biegaczowate – Carabidae, część 1. Kat. Fauny Pol., Warszawa, XXIII, **2**: 1-234.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1978: Chrząszcze Coleoptera. Histeroidea i Staphylinoida prócz Staphylinidae. Kat. Fauny Pol., Warszawa, XXIII, **5**: 1-356.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1979: Chrząszcze Coleoptera. Staphylinidae, część 1. Kat. Fauny Pol., Warszawa, XXIII, **6**: 1-310.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1980: Chrząszcze Coleoptera. Staphylinidae, część 2. Kat. Fauny Pol., Warszawa, XXIII, **7**: 1-272.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1981: Chrząszcze Coleoptera. Staphylinidae, część 3. Kat. Fauny Pol., Warszawa, XXIII, **8**: 1-330.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1983: Chrząszcze Coleoptera. Scarabaeoidea, Dascilloidea, Byrrhoidea i Parnoidea. Kat. Fauny Pol., Warszawa, XXIII, **9**: 1-294.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1986: Chrząszcze Coleoptera. Cucujoidea, część 1. Kat. Fauny Pol., Warszawa, XXIII, **12**: 1-266.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1995: Chrząszcze Coleoptera. Ryjkowce – Curculionidae, część 2. Kat. Fauny Pol., Warszawa, XXIII, **20**: 1-310.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 2000: Chrząszcze Coleoptera. Uzupełnienia tomów 2-21. Kat. Fauny Pol., Warszawa, XXIII, **22**: 1-252.
- KONWERSKI SZ., SIENKIEWICZ P. 2005: Leiodidae (Coleoptera) of the Biedrusko range in Western Poland. [W:] SKŁODOWSKI J., HURUK S., BARŠEVSKIS A., TARASIUK S. (eds.): Protection of Coleoptera in the Baltic Sea Region. Wyd. SGGW, Warszawa: 129-136.

Rhizophagus perforatus ER.

– ruiny browaru na południe od rezerwatu, 21 XI 2004 – 1 ex.

W Polsce rzadko spotykany, występuje pod korą drzew liściastych, w próchniejącym drewnie, w rozkładających się szczątkach roślinnych (BURAKOWSKI i in. 1986). Nowy dla Pojezierza Pomorskiego.

Rhizophagus parallelocolis (GYLL.)

– ruiny browaru na południe od rezerwatu, 2 V 2007 – 2 exx.

Gatunek prowadzi skryty tryb życia, spotykany m.in. na pleśniejących podłożach w piwnicach, znany z nielicznych stanowisk w Polsce (BURAKOWSKI i in. 1986).

Orchesia luteipalpis (MULS. et GUILL.)

– zachodni brzeg Jeziora Rudnickiego, oddz. 192g, wyhodowane z owocników *Inonotus radiatus* (SOWERBY) rosnących na olszy, 15 IV 2001 – 4 exx.

Chrzążcze odnaleziono wśród kilkudziesięciu okazów *O. micans* (PANZ.) wykazanych w poprzedniej pracy (RUTA, MELKE 2002).

Bagous frit (HERBST)

– oddz. 193b, wypłaszane przez wydeptywanie na torfowisku, 4 V 2008 – 4 exx.

Występuje wiosną na torfowisku nad jeziorem Kuźniczek. Uznawany za bardzo rzadko spotykany gatunek, w północnej Polsce znany z kilku stanowisk na podstawie danych sprzed ponad 70 lat (BURAKOWSKI i in. 1995).

Podsumowanie

Po uwzględnieniu danych przedstawionych w niniejszej pracy liczba chrząszczy znanych z rezerwatu wynosi 477, z otuliny 293, z otuliny i rezerwatu 672. W rezerwacie „Kuźnik” występują przedstawiciele 70 rodzin krajowej koleopterofauny. Szereg gatunków to taksony rzadkie w skali kraju (m.in. *Leiodes rugosa* STEPH., *Choleva jeanneli* BRITTEN, *Euconnus hirticollis* (ILL.), *Claviger longicornis* P. W. J. MÜLL., *Carpelimus lindrothi* PALM, *Acylophorus wagenschieberi* KIES., *Cyphon hilaris* NYH., *Calambus bipustulatus* (L.), *Cantharis paludosa* FALLÉN, *Rhizophagus parallelocolis* (GYLL.), *Wanachia triguttata* (GYLL.), *Scaptia fuscata* P. W. J. MÜLL., *Donacia obscura* GYLL.).

Rezerwat stanowi regionalnie ważne refugium koleopterofauny związanej ze źródłiskami, kompleksami torfowisk przejściowych i martwym drewnem.

Gatunek bardzo szeroko rozprzestrzeniony, prawdopodobnie kosmopolityczny, związany z pobrzeżami wód, znany z nielicznych stanowisk w Polsce (BURAKOWSKI in.1979). Spotykany w napływkach a także na słonawiskach śródlądowych. Nowy dla Pojezierza Pomorskiego.

Carpelimus lindrothi PALM

– oddz. 193b, wypłaszane przez wydeptywanie na torfowisku, 29 IV 2007 – 1 ex.
Niedawno wykazany z Niziny Mazowieckiej i Dolnego Śląska; występuje w miejscach wilgotnych (BURAKOWSKI i in. 2000). W Polsce jest zapewne znacznie częstszy, lecz nie odróżniany od innych gatunków z rodzaju *Carpelimus* LEACH, a w szczególności od *C. nitidus* (BAUDI). Oznaczanie gatunków z tego rodzaju umożliwia opublikowany niedawno klucz (SZUJECKI 2008). Nowy dla Pojezierza Pomorskiego.

Erichsonius subopacus HOCHH.

– Kuźnik Mały, południowo-zachodni brzeg, 2 V 2007 – 1 ex.
Bardzo rzadko łowiony gatunek, znany z Dolnego Śląska na podstawie danych sprzed ponad 50 lat, z Gołuchowa koło Kalisza (KUBISZ, MELKE 1994) oraz z rez. „Gipsowa Góra” na Górnym Śląsku (MELKE, GRZYWOCZ 2002). Występuje na pobrzeżach wód i na torfowiskach (BURAKOWSKI i in. 1980). Bywa wydeptywany z mokrej ściółki liściastej, ale łowiony także w dołach po wybranym piasku na stanowiskach kserotermicznych. Nowy dla Pojezierza Pomorskiego.

Philonthus micantoides (LOHSE in BEN. et LOHSE)

– oddz. 193b, wypłaszane przez wydeptywanie na torfowisku, 6 VI 2007 – 1 ex.
Niedawno odnaleziony w Polsce na kilku stanowiskach – na Wyzynie Lubelskiej i Roztoczu (BURAKOWSKI i in. 2000) oraz w Puszczy Boreckiej (MELKE, MACIEJEWSKI 1999). W rezerwacie „Kuźnik”, podobnie jak na innych stanowiskach, występuje razem z pokrewnym *Philonthus micans* (GRAV.). Nowy dla Pojezierza Pomorskiego.

Protaetia marmorata (FABR.)

– lipy przy ruinach browaru na południe od rezerwatu, wyhodowane z larw znalezionych w próchnowisku osiowym ściętej lipy, 13 IV 2009 – 4 exx.
Gatunek występujący lokalnie (BURAKOWSKI i in. 1983), w okolicach Piły znany jedynie z kilku stanowisk. Stanowisko sąsiadujące z rez. „Kuźnik” zostało zniszczone w wyniku wycięcia starej (ok. 150 letniej) lipy.

Dokładniejsze dane o stanowiskach kilkunastu gatunków zasługujących na szczególną uwagę przedstawiono poniżej. O ile nie zaznaczono inaczej, okazy były łowione przez pierwszego autora.

Leiodes rugosa STEPH.

– w przedsionku ruin browaru, wśród butwiejących liści, 20 IX – 11 X 2003 – 2 ex. w pułpkę Barbera.

Spotykany jesienią. Znany w Polsce z nielicznych stanowisk; z Pojezierza Pomorskiego wykazywany ostatnio 60 lat temu (BURAKOWSKI i in. 1978).

Choleva jeanneli BRITTEN

– ruiny browaru na południe od rezerwatu, 4 V 2008 – 1 ex., leg. K. ŻUK.

Gatunek bardzo rzadko łowiony w Polsce, ostatnio odnaleziony na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej przez KONWERSKIEGO i SIENKIEWICZA (2005).

Aleochara spadicea (ER.)

– w przedsionku ruin browaru, wśród butwiejących liści, 20 IX – 11 X 2003 – 1 ex. w pułpkę Barbera.

Gatunek związany z gniazdami kretów i myszy, w północnej części kraju znany wyłącznie z okolic Poznania (BURAKOWSKI i in. 1981). Z uwagi na skryty tryb życia spotykany jest wyjątkowo rzadko. Nowy dla Pojezierza Pomorskiego.

Atheta zosteræ (THOMS.)

– jez. Kuźnik Mały, południowo-zachodni brzeg, 3 VI 2007 – 1 ex.

Znany tylko z sześciu krain, spotykany w rozkładających się szczątkach roślinnych (BURAKOWSKI i in. 1981; MELKE, MACIEJEWSKI 1999; SMOLEŃSKI, SZUJECKI 2001). Od 130 lat nie wykazywany z Pojezierza Pomorskiego.

Dochmonota clancula (ER.)

– oddz. 193b, wypłazane przez wydeptywanie na torfowisku, 29 IV 2007 – 1 ex.

W Polsce gatunek znany jest z nielicznych, rozproszonych stanowisk. Wykazany z czterech krain, głównie z południowej części kraju (BURAKOWSKI i in. 1981). Nowy dla Pojezierza Pomorskiego.

Carpelimus exiguus (ER.)

– oddz. 193b, wypłazane przez wydeptywanie na torfowisku, 5 V 2006 – 1 ex.

Tab. c.d.

1	2	3	4
<i>Galeruca tanacetii</i> (L.)	*	24 IX 2005	1
<i>Lochmaea crataegi</i> (FORSTER)	na S od rez.	23 V 2008	1
<i>Phyllotreta tetrastigma</i> (COMOLLI)	oddz. 192ab	23 V 2008	1
<i>Longitarsus melanocephalus</i> (DE GEER)	*	24 IX 2005	1
<i>Longitarsus tabidus</i> (FABR.)	*	24 IX 2005	1
<i>Cassida rubiginosa</i> O. F. MÜLLER	oddz. 193b	29 IV 2007	1
RHYNCHITIDAE [1]			
<i>Neocoenorrhinus germanicus</i> (HERBST)	oddz. 192/93	23 V 2008	2
ATTELABIDAE [1]			
<i>Byctiscus betulae</i> (L.)	oddz. 193	12 V 2007	1
APIONIDAE [2]			
<i>Perapion violaceum</i> (KIRBY)	oddz. 192/93	23 V 2008	2
<i>Betulapion simile</i> (KIRBY)	oddz. 193b	23 V 2008	1
CURCULIONIDAE [16]			
<i>Phyllobius arborator</i> (HERBST)	oddz. 193b	23 V 2008	2
<i>Sitona macularius</i> (MARSH.)	oddz. 193b	23 V 2008	2
<i>Lixus iridis</i> OLIV.	SR	23 V 2008	1
<i>Stereocorynes truncorum</i> (GERM.)	T	IV 2007	1
<i>Bagous frit</i> (HERBST)	oddz. 193b	4 V 2008	7, !
<i>Dorytomus taeniatus</i> (FABR.)	RB	I 2009	1
<i>Anthonomus rubi</i> (HERBST)	oddz. 192/93	23 V 2008	5
<i>Gymnetron villosulum</i> GYLL.	oddz. 192h	24 V 2008	1
<i>Orchestes calceatus</i> (GERM.)	KU	23 V 2003	1, !
<i>Rhamphus oxyacanthae</i> (MARSH.)	oddz. 192/193	23 V 2008	4
<i>Rhamphus pulicarius</i> (HERBST)	oddz. 192/93	23 V 2008	2
<i>Pelenomus canaliculatus</i> (FAHR.)	oddz. 193b	4 V 2008	1
<i>Coeliodinus nigratarsis</i> (HARTM.)	*	23 V 2008	1, !
<i>Ceutorhynchus constrictus</i> (MARSH.)	oddz. 192/93	23 V 2008	4
<i>Ceutorhynchus pervicax</i> WEISE	oddz. 193b	23 V 2008	2, !
<i>Scolytus ratzeburgi</i> JANSON	oddz. 193	3 VI 2007	1

Tab. c.d.

1	2	3	4
CORYLOPHIDAE [1]			
<i>Sericoderus lateralis</i> (GYLL.)	SR	11 X 2008	8, !
CIIDAE [1]			
<i>Cis punctulatus</i> GYLL.	oddz. 191g	2 V 2007	2, !
MELANDRYIDAE [2]			
<i>Orchesia luteipalpis</i> (MULS. et GUILL.)	oddz. 192g	15 IV 2001	4
<i>Wanachia triguttata</i> (GYLL.)	oddz. 191g, oddz. 192h	2 V 2007, 24 V 2008	2
ZOPHERIDAE [1]			
<i>Bitoma crenata</i> (FABR.)	SR	23 V 2008	4
TENEBRIONIDAE [1]			
<i>Eledona agricola</i> (HERBST)	T	V 2009	4, !
MELOIDAE [1]			
<i>Meloe violaceus</i> MARSH.	oddz. 192b	IV 2005	1
SCRAPTIIDAE [2]			
<i>Anaspis flava</i> (L.)	oddz. 192ab	23 V 2008	4
<i>Anaspis frontalis</i> (L.)	KM	3 VI 2007	1
CERAMBYCIDAE [4]			
<i>Prionus coriarius</i> (L.)	oddz. 192	11 V 2009	1
<i>Grammoptera ruficornis</i> (FABR.)	oddz. 192ab	23 V 2008	2
<i>Alosterna tabacicolor</i> (DE GEER)	E brz. Rudn	23 V 2008	2
<i>Acanthocinus aedilis</i> (L.)	oddz. 193j	2 V 2007	1
CHRYSOMELIDAE [10]			
<i>Cryptocephalus decemmaculatus</i> (L.)	*	3 VI 2007	1
<i>Prasocuris phellandrii</i> (L.)	*	29 IV 2007	1
<i>Gonioctena quinquepunctata</i> (FABR.)	oddz. 192h	24 V 2008	1, !
<i>Galerucella griseascens</i> (JOANNIS)	oddz. 193b	28 IV 2007, 4 V 2008, 23 V 2008	4

Tab. c.d.

1	2	3	4
PTINIDAE [1]			
<i>Ernobius longicornis</i> (STURM)	oddz. 193b	23–24 V 2008	1
DASYTIDAE [2]			
<i>Dasytes fuscus</i> (ILLIGER)	oddz. 193b	23–24 V 2008	1
<i>Dasytes niger</i> GYLL.	KU, oddz. 193b	3 VI 2007, 23–24 V 2008	3
MALACHIIDAE [1]			
<i>Clanoptilus viridis</i> (FABR.)	KU	23 V 2003	4
NITIDULIDAE [2]			
<i>Meligethes aeneus</i> (FABR.)	oddz. 192, oddz. 193	23–24 V 2008	16
<i>Epuraea marseuli</i> REITT.	oddz. 161	15 IV 2001	1, w soku brzozy
MONOTOMIDAE [3]			
<i>Rhizophagus perforatus</i> ER.	RB	21 XI 2004	1, !
<i>Rhizophagus parallelocollis</i> (GYLL.)	RB	2 V 2007	2
<i>Monotoma picipes</i> HERBST	KR	17 V 2003	3
PHALACRIDAE [3]			
<i>Phalacrus caricis</i> STURM	*	23 V 2008	1
<i>Phalacrus corruscus</i> (PANZ.)	oddz. 193b	23 V 2008	1
<i>Stilbus atomarius</i> (L.)	oddz. 193b	4 V 2008	1
CRYPTOPHAGIDAE [1]			
<i>Cryptophagus scutellatus</i> NEWMANN	RB	2 V 2007	7
ENDOMYCHIDAE [1]			
<i>Mycetaea subterranea</i> (FABR.)	RB	21 XI 2004	2
COCCINELLIDAE [3]			
<i>Coccinella septempunctata</i> (L.)	*	IX 2008	1
<i>Harmonia quadripunctata</i> (PONTOPP.)	T	23 V 2008	1, martwy
<i>Calvia decemguttata</i> (L.)	RB	2 V 2007	1

Tab. c.d.

1	2	3	4
SCIRTIDAE [1]			
<i>Elodes minuta</i> (L.)	oddz. 191fg, oddz. 192ab	23 V 2008	8
BUPRESTIDAE [1]			
<i>Agrilus sulcicollis</i> LACORD.	oddz. 191	23 V 2008	1, !
BYRRHIDAE [1]			
<i>Morychus aeneus</i> (FABR.)	oddz. 192ab	23 V 2008	1
HETEROCERIDAE [2]			
<i>Heterocerus fenestratus</i> (THUNB.)	KU	29 IV 2007	1
<i>Heterocerus fuscus</i> KIES.	KM, KU	29 IV 2007, 23 V 2008	4
ELATERIDAE [8]			
<i>Ampedus pomorum</i> (HERBST)	oddz. 194k	5 XII 1999	2
<i>Sericus brunneus</i> (L.)	oddz. 192/193	23 V 2008	1
<i>Adrastus pallens</i> (FABR.)	oddz. 191	22 VII 2001	1
<i>Prosternum tessellatum</i> (L.)	oddz. 192h	24 V 2008	1
<i>Selatosomus cruciatus</i> (L.)	T	23 V 2008	1
<i>Limonius minutus</i> (L.)	*	23 V 2008	1
<i>Athous haemorrhoidalis</i> (FABR.)	oddz. 192ab	23 V 2008	2
<i>Dicronychus cinereus</i> (HERBST)	T	11 V 2000, 13 V 2001	1
THROSCIDAE [1]			
<i>Trixagus dermestoides</i> (L.)	KD	1 VII 2005, 3 VI 2007	3
CANTHARIDAE [4]			
<i>Malthodes crassicornis</i> (MAEKLIN)	oddz. 192ab	23 V 2008	1, !
<i>Malthodes</i> cf. <i>flavoguttatus</i> KIES.	*	3 VI 2007	1
<i>Malthodes</i> cf. <i>guttifer</i> KIES.	*	3 VI 2007	2
<i>Malthodes marginatus</i> (LATR.)	oddz. 192ab	23 V 2008	1

Tab. c.d.

1	2	3	4
<i>Stenus crassus</i> STEPH.	oddz. 193b	29 IV 2007	1
<i>Stenus formicetorum</i> MANNH.	oddz. 193b	29 IV 2007	3
<i>Stenus fornicatus</i> STEPH.	oddz. 193b, KM	29 IV 2007, 2 V 2007	4, !
<i>Stenus junco</i> (PAYK.)	oddz. 193b, KM	29 IV 2007, 2 V 2007	1
<i>Stenus nitens</i> STEPH.	oddz. 193b	29 IV 2007	1, !
<i>Ochtheophilum fracticorne</i> (PAYK.)	oddz. 193b	5 V 2006	4
<i>Lathrobium fulvipenne</i> (GRAV.)	RB	6 VIII 2003	1, martwy
<i>Tetartopeus scutellaris</i> (NORDM.)	KM	2 V 2007	2
<i>Sunius melanocephalus</i> (FABR.)	SR	11 X 2008	2
<i>Scopaeus laevigatus</i> (GYLL.)	oddz. 193b	5 V 2006	2
<i>Erichsonius subopacus</i> HOCHH.	KM	2 V 2007	1, !
<i>Philonthus carbonarius</i> (GRAV.)	oddz. 193b	5 V 2006	1
<i>Philonthus corvinus</i> ER.	KM	2 V 2007	3
<i>Philonthus micans</i> (GRAV.)	oddz. 193b	6 VI 2007	1, !
<i>Philonthus micantoides</i> (BEN. et LOHSE)	oddz. 193b	6 VI 2007	1, !
<i>Philonthus umbratilis</i> (GRAV.)	KM	3 VI 2007	3
<i>Acylophorus glaberrimus</i> (HERBST)	KM	2 V 2007	2
<i>Quedius humeralis</i> (STEPH.)	RB	V 2008	1
<i>Ocypus brunnipes</i> (FABR.)	RB	X 2003	1
<i>Ontholestes tessellatus</i> (GEOFFR.)	KR	17 V 2003	2
SCARABAEIDAE [2]			
<i>Aphodius distinctus</i> (O. F. MÜLL.)	oddz. 192, *	24 IX 2005, 24 V 2008	2
<i>Protaetia marmorata</i> (FABR.)	SR	V 2009	6
CLAMBIDAE [2]			
<i>Clambus pubescens</i> REDT.	KR	17 V 2003	9, !
<i>Clambus punctulum</i> (BECK)	KR	17 V 2003	1, !

Tab. c.d.

1	2	3	4
<i>Anisotoma axillaris</i> GYLL.	oddz. 192h	24 V 2008	1
<i>Choleva jeanneli</i> BRITTEN	RB	4 V 2008	1, !
SCYDMAENIDAE [1]			
<i>Euconus hirticollis</i> (ILL.)	oddz. 193b	4 V 2008	8, !
STAPHYLINIDAE [42]			
<i>Arpedium quadrum</i> (GRAV.)	RB	2 V 2007	1, !
<i>Lesteva longoeltrata</i> (GOEZE)	oddz. 193b	23 V 2008	3
<i>Claviger longicornis</i> P. W. J. MÜLL.	RB	6 VIII 2003, 20 VIII 2003	2
<i>Bythinus burrelli</i> DENNY	SR	11 X 2008	1, !
<i>Bythinus macropalpus</i> AUBÉ	RB	6 VIII 2003	5, !
<i>Mycetoporus baudueri</i> MULS. et REY	RB	V 2008	1
<i>Tachinus fimetarius</i> GRAV.	KM	3 VI 2007	2
<i>Tachinus rufipes</i> (L.)	KU	5 V 2006	1
<i>Tachyporus nitidulus</i> (FABR.)	RB	2 V 2007	1
<i>Aleochara spadicea</i> (ER.)	RB	20 IX – 11 X 2003	1, !, puł. Barbera
<i>Atheta zosteræ</i> (THOMS.)	oddz. 193b	3 VI 2007	1
<i>Dochmonota clancula</i> (ER.)	oddz. 193b	29 IV 2007	1, !
<i>Falagria caesa</i> (ER.)	oddz. 193b	29 IV 2007	4
<i>Zyras cognatus</i> (MARK.)	T	V 2007	1
<i>Zyras collaris</i> (PAYK.)	oddz. 193b	5 V 2006	1
<i>Myllaena infusata</i> KRAATZ	oddz. 193b	29 IV 2007, 5 V 2006	2, !
<i>Ilyobates nigricollis</i> (PAYK.)	RB	6 VIII 2003	1, martwy
<i>Scaphisoma agaricinum</i> (L.)	oddz. 192ab	23 V 2008	2
<i>Coprophilus striatulus</i> (FABR.)	RB	2 V 2007	1
<i>Carpelimus corticinus</i> (GRAV.)	oddz. 193b	29 IV 2007	3
<i>Carpelimus exiguus</i> (ER.)	oddz. 193b	5 V 2006	1, !
<i>Carpelimus lindrothi</i> PALM	oddz. 193b	5 V 2006, 29 IV 2007	2, !

Tab. c.d.

1	2	3	4
<i>Pterostichus gracilis</i> (DEJ.)	oddz. 193b	29 IV 2007	4
<i>Pterostichus rhaeticus</i> HEER	oddz. 193b	29 IV 2007	1
<i>Pterostichus minor</i> (GYLL.)	oddz. 193b	4 V 2008	1
HELOPHORIDAE [1]			
<i>Helophorus nanus</i> STURM	oddz. 193b	29 IV 2007	1
HYDROPHILIDAE [12]			
<i>Sphaeridium scarabeoides</i> (L.)	KR	17 V 2003	2
<i>Cercyon impressus</i> (STURM)	KR	17 V 2003	1
<i>Cercyon lateralis</i> (MARSH.)	KR	17 V 2003	1
<i>Cercyon terminatus</i> (MARSH.)	KR	17 V 2003	1, !
<i>Cercyon unipunctatus</i> (L.)	KR	17 V 2003	10, !
<i>Cercyon ustulatus</i> (PREYSSL.)	oddz. 193b	4 V 2008	1
<i>Cryptopleurum crenatum</i> (PANZ.)	KR	17 V 2003	1
<i>Cryptopleurum minutum</i> (FABR.)	KR	17 V 2003	2
<i>Anacaena lutescens</i> (STEPH.)	oddz. 193b	25 VIII 2005	1
<i>Helochares obscurus</i> (O. F. MÜLL.)	KM	3 VI 2007	1
<i>Enochrus affinis</i> (THUNB.)	oddz. 193b	25 VIII 2005	1
<i>Enochrus coarctatus</i> (GREDLER)	oddz. 193b	25 VIII 2005, 29 IV 2007	2
HISTERIDAE [1]			
<i>Carcinops pumilio</i> (ER.)	KR	17 V 2003	7
HYDRAENIDAE [1]			
<i>Limnebius parvulus</i> (HERBST)	oddz. 193b	25 VIII 2005, 23 V 2008	2
PTILIIDAE [1]			
<i>Acrotrichis fascicularis</i> (HERBST)	*	24 VIII 2003	MAJEWSKI 2008
LEIODIDAE [3]			
<i>Leiodes rugosa</i> STEPH.	RB	20 IX – 11 X 2003	2, puł. Barbera